

Municipalities and citizens' initiatives in the Energy Transition

The interaction between the municipality of Utrecht and local citizens' initiatives regarding the Dutch Energy Transition

July, 2020: **Communication and Innovation**
Lisa Klijnstra

Supervisors:
Marijn Poortvliet (COM)
Martijn Duineveld (GEO)

Thesis code: CPT-81336 MSc Thesis Strategic Communication

Municipalities and citizens' initiatives in the Energy Transition

**The interaction between the municipality of Utrecht and local citizens' initiatives
regarding the Dutch Energy Transition**

Lisa Klijnstra – 960904447100

Master Communication, Health and Life Sciences – Communication and Innovation

CPT-81336 MSc Thesis Strategic Communication

Wageningen University

Dr. Marijn Poortvliet (COM)

First supervisor

Dr.ir. Martijn Duineveld (GEO)

Second supervisor

Source picture frontpage: <https://www.dewereldvanjam.nl/alles/20190308/jan/energietransitie>

Preface

In front of you is the research report of the master thesis ‘Municipalities and Citizens’ initiatives in the Energy Transition.’ This report is written in the context of the master research of Lisa Klijnstra, final year student of the master communication and innovation at Wageningen University. I really enjoyed doing this research even though it did not go as planned, due to various circumstances, among which the corona-pandemic. I learned a lot about myself and my ability to adapt to other situations.

I choose to do by research about the Dutch Energy Transition, because I have interest in sustainability and in bridging the gap between governments and citizens. During my internship I developed the interest for the Energy Transition because it was a hot topic within the consultancy where I did my internship. Content-wise I gained a lot of new insights in the Energy Transition and the struggle to balance everything that comes with is.

I want to thank all the participants of the interviews for their contribution. Above all, I want to thank my supervisors Marijn Poortvliet and Martijn Duineveld, for their supervision and flexibility. Their critical feedback helped me to improve the quality of the research and my critical view. Also, they always gave me the feeling that I was able to perform this research.

Lisa Klijnstra
Oentsjerk
July, 2020

Disclaimer: All interviewees have been made anonymous and have been given a code. The interviews were conducted in Dutch; therefore, all the citations are freely translated from the transcripts and not always correct sentences. Also, the appendices (transcripts) are mostly in Dutch.

Terminology list

Citizens' initiatives: Projects that are established through a detected problem and have a social and geographical origin. They consist of loose and informal structures that serve a specific social interest (Van Meerkerk, Boonstra, & Edelenbos, 2013).

Dutch Energy Transition: Energy Transition (also confused with the heat transition) refers to the broad transition from fossil (oil, natural gas and coal) to sustainable energy sources (sun, wind and geothermal heat) for both homes, industry and mobility. Part of the Energy Transition is the heat transition. This specific part is about the transition from natural gas for homes to more sustainable energy sources (RIVM, n.d.).

Interaction: the degree to which you engage one-to-one (Ansell & Gash, 2008).

Regional Energy Strategy (RES): is a shared approach by parties to accelerate the Energy Transition in their region. Governments usually take the initiative to this end and social and private organizations are also involved (Nationaal Programma Regionale Energie Strategie, n.d.).

Relation: A relationship is a series of interactions where a dependency and/or an expectation is created (Hassink, 2016).

Testing ground: A testing ground is a practical situation that you open and use to test innovative solutions for your organization. So, the current testing grounds are the first neighbourhoods to be natural gas-free (Programma Aardgasvrije Wijken, n.d.)

Summary

Since 2016, there is an upward trend in the number of energy-related citizens' initiatives due to the start of the Energy Transition. To make the Energy Transition a success, collaboration between municipalities and citizens' initiatives is necessary because both stakeholders are involved. The relationship between municipalities and energy-related citizens' initiatives is relatively new. This research aims to *'give more insight into the relationship between municipalities and their citizens' initiatives regarding the Dutch Energy Transition by examining what the interaction between the municipality of Utrecht and local citizens' initiatives regarding in the Dutch Energy Transition is'*. This results in this research question: *'What is the current interaction between the municipality of Utrecht and local citizens' initiatives regarding the Dutch Energy Transition?'* To get more insight into the relationship between the municipality of Utrecht and its initiatives, the interaction between those stakeholders is investigated. For this research, the concept of interaction is separated into: transparency, trust, and self-organisation.

Results

The municipality of Utrecht has a concept Energy Strategy in which specific energy goals are described. In this strategy, involving citizens is not (yet) considered. Both municipality and initiatives explain that they are transparent to each other but not every initiative always feels heard or involved in the communication. The municipality explains that they work hard to establish and maintain trust by being open and being active themselves. It is not only the initiatives asks; the municipality serves. It is explained that both municipality and initiatives have some trouble in expressing the expectations towards each other. The municipality provides a permanent contact person to regulate intern contact with other departments, and this is received positively. Some initiatives ask for preconditions and boundaries, so the municipality is working on this.

Recommendations

It is recommended that municipalities not wait until citizens' initiatives present themselves, be an active stakeholder, look for initiatives and ask them throughout the process if they need something. At the same time, not be afraid to ask for favours from the initiatives. Keep in mind that it is not only initiatives asks, the municipality serves. Before looking- and work with initiatives, prepare as good as possible. Make a short document in which preconditions, boundaries, and expectations are described. For initiatives, it is recommended to ask for a contact person within the municipality. Also, look for other citizens' initiatives from whom you can learn. The last advice for initiatives is to think about what you want from the municipality and how you can help them.

Conclusion

It is concluded that: *'alone is faster but together you get further'*. Both stakeholders know that they need each other to make the Energy Transition a success. In general, the relationship is okay because it is not the first time those stakeholders need each other. However, it is a new situation, and the relationship could be more advanced, for example, by expressing expectations and establish preconditions.

Samenvatting

Door de start van de Energietransitie is er sinds 2016 een stijgende lijn in het aantal energie-gerelateerde burgerinitiatieven. Om de Energietransitie een succes te maken, is samenwerking tussen gemeenten en burgerinitiatieven noodzakelijk omdat beide stakeholders betrokken zijn. De relatie tussen gemeenten en energie-gerelateerde burgerinitiatieven is relatief nieuw. Dit onderzoek heeft het doel *‘meer inzicht te geven in de relatie tussen gemeenten en hun burgerinitiatieven met betrekking tot de Nederlandse Energietransitie door te onderzoeken wat de interactie is tussen de gemeente Utrecht en lokale burgerinitiatieven in de Nederlandse Energietransitie’*. Dit resulteert in deze onderzoeksvraag: *‘Wat is de huidige interactie tussen de gemeente Utrecht en lokale burgerinitiatieven met betrekking tot de Nederlandse Energietransitie?’* Om meer inzicht te krijgen in de relatie tussen de gemeente Utrecht en haar initiatieven wordt de interactie tussen die stakeholders onderzocht. Voor dit onderzoek is het concept van interactie onderverdeeld in: transparantie, vertrouwen en zelforganisatie.

Resultaten

De gemeente Utrecht heeft een concept Energiestrategie waarin specifieke energiedoelstellingen worden beschreven. Bij deze strategie wordt het betrekken van burgers (nog) niet overwogen. Zowel gemeente als initiatieven leggen uit dat ze transparant zijn voor elkaar, maar niet elk initiatief voelt zich altijd gehoord of betrokken bij de communicatie. De gemeente legt uit dat ze hard werken om vertrouwen op te bouwen en te behouden door zelf open en actief te zijn. Niet alleen de initiatieven vragen; de gemeente bedient. Er wordt uitgelegd dat zowel gemeente als initiatieven moeite hebben om verwachtingen tegenover elkaar uit te spreken. De gemeente zorgt voor een vast aanspreekpunt om intern contact met andere afdelingen te regelen, dit wordt positief ontvangen. Sommige initiatieven vragen om randvoorwaarden en grenzen, dus daar werkt de gemeente aan.

Aanbevelingen

Het wordt aanbevolen dat gemeenten niet wachten tot burgerinitiatieven zich melden, wees een actieve stakeholder zijn, ga opzoek naar initiatieven en vraag gedurende het hele proces of ze iets nodig hebben. Wees tegelijkertijd niet bang om gunsten van de initiatieven te vragen. Houd er rekening mee dat het niet alleen om initiatieven vraagt, de gemeente bedient. Bereid je zo goed mogelijk voor. Maak een kort document waarin randvoorwaarden, grenzen en verwachtingen worden beschreven. Voor initiatieven wordt aanbevolen om binnen de gemeente een contactpersoon te vragen. Zoek ook naar initiatieven van andere burgers van wie geleerd kan worden. Het laatste advies voor initiatieven is om na te denken over wat je van de gemeente wilt en hoe je ze kunt helpen.

Conclusie

Geconcludeerd wordt: *‘alleen is sneller, maar samen kom je verder’*. Beide stakeholders weten dat ze elkaar nodig hebben om de Energietransitie een succes te maken. Over het algemeen is de relatie goed, want het is niet de eerste keer dat die belanghebbenden elkaar nodig hebben. Het is echter een nieuwe situatie en de relatie kan verder gevorderd worden, bijvoorbeeld door verwachtingen te uiten en randvoorwaarden te stellen.

Table of contents

1. Introduction.....	9
1.1. The municipality of Utrecht.....	10
1.2. Problem statement.....	10
1.3. Goal and main research questions.....	10
2. Theoretical background.....	12
2.1 Interaction	12
2.1.1. Transparency	12
2.1.2. Trust.....	13
2.1.3. Self-organisation.....	13
2.2. Conceptual framework and sub-research questions	14
3. Method	16
3.1. Study design	16
3.2. Data collection methods	16
3.2.1. Interviews	16
3.2.2. Interview candidates	17
3.2.3. Document analysis	17
3.3. Data analysis.....	18
3.4. Validity, reliability, and reproducibility	19
3.4.1. Corona	19
4. Results	20
4.1. Situation description of Utrecht.....	20
4.2. Transparency	23
4.3. Trust.....	27
4.4. Self-organisation.....	30
4.5. Overview of results.....	36
5. Discussion.....	38
5.1. Result discussion	38
5.2. Limitations.....	40
5.3. Recommendations.....	41
5.3.1. Municipality.....	41
5.3.2. Citizens' initiatives.....	41
6. Conclusions.....	43
Bibliography.....	45
Appendices	i

Appendix I: Interviewplan Gemeente	ii
Appendix II: Interviewplan burgerinitiatieven	iv
Appendix III: Transcript citizen initiative I	vi
Appendix IV: Transcript citizen initiative II.....	xiv
Appendix V: Transcript citizen initiative III.....	xx
Appendix VI: Transcript citizen initiative IV.....	xxiii
Appendix VII: Transcript municipality	xxiv

1. Introduction

“Alone is faster, but together you get further” is one of the many statements about the relationship between the municipality of Utrecht and local energy-related citizens’ initiatives (Respondent A, personal communication, April 17, 2020). Cramer (2016) explains that, since 2016, there has been a nationally upward trend in the number of citizens’ initiatives dealing with sustainable- and renewable energy. Graichen et al. (2016) argue that this can be explained by the fact that the Netherlands signed the Paris Agreement in 2015. The Paris Agreement, signed by 195 countries, has the overall goal of strengthening global responsibility to the threat of climate change. To achieve this, the aim is to keep the global temperature rise below 2 degrees Celsius above pre-industrial levels this century and to pursue efforts to limit the temperature increase even further to 1.5 degrees Celsius (UNFCCC, n.d.). With the signing of this agreement, the Netherlands promised to contribute by achieving this goal and made as a country a national climate agreement (UNFCCC, n.d.).

This climate agreement is approximately between a hundred Dutch organisations and industry, such as Greenpeace, FNV, MVO Nederland and Milieudefensie has the aim to reduce CO₂-emissions by 49% by the end of 2030 compared to 1990 (Rijksoverheid, n.d.). One of the main focusses in the climate agreement is the current source of electricity. In the national climate agreement is stated that in 2030, 30% of all electricity should come from sustainable energy sources (Rijksoverheid, n.d.). With this goal, the Dutch Energy Transition started. The Dutch Energy Transition is the transition from fossil energy sources (oil, natural gas, and coal) to sustainable energy sources (sun, wind, and geothermal heat) for both homes, industry, and mobility (RIVM, n.d.).

Within the Energy Transition, municipalities have an essential role in making this a success. This is because municipalities are obligated to write a strategy (the RES; Regionale Energiestrategie (regional energy strategy)) that must be finished before the end of 2021. This strategy should contain a description for every neighbourhood of how- and when the municipality is realising the transition towards renewable energy sources (VNG, 2019). In practice, this means that municipalities are writing top-down a strategy (VNG, 2019). Meanwhile, Sharp and Richardson (2001) argue that nowadays, concepts like sustainability in policy are no longer adopted in a top-down way by citizens (Sharp & Richardson, 2001). From local governments to citizens, policies are not simply adopted anymore, this is showing because citizens are taking more initiative to give their opinion and have influence in the decision making process (Cramer, 2016). According to Elving (2019), citizens are looking for opportunities to act more sustainable and the opportunities to use renewable sources (Elving & Wiekens, 2019). This result, among others, in the establishment of more energy-related citizens’ initiatives (Woudstra, et al., 2018; Graichen et al. (2016). This is a positive development for the Energy Transition because Lippe (2019) argues that the social aspect (actively participating citizens) in the Energy Transition is vital to make the transition a success. Arguments like: ‘The Energy Transition cannot take place without the active participation of citizens. They must change their behaviour and living environment and adjust to the new reality’ (Free translation, n.d.) are used to underline the importance of including citizens in the development of the RES and the decision making process in the Energy Transition.

So, to make the Energy Transition a success, municipalities are responsible for writing the Energy Strategy and considering the input of the citizens’ initiatives and making the policy with active participation (Cramer, 2016). Meanwhile, Blom (2019) argues that municipalities do not know where to start writing plans for the Energy Transition and how to include citizens in this process. In a small research, 15 of the 23 participating municipalities stated that they have no goals yet regarding the Energy Transition. On the other side, most municipalities do have experience in dealing with citizens’ initiatives and their participation processes (Lowndes & Pratchett, 2006). The relationship between

municipality and citizens' initiatives is often clarified in a participation policy. However, with the Energy Transition, most citizens' initiatives have high ambitions and want more rights than is described in the participation policy (Cramer, 2016). Some of the bigger municipalities in the Netherlands are already a bit further in developing the RES and involving citizens' initiatives in this process (VNG, 2019). One of these municipalities is the municipality of Utrecht.

1.1. The municipality of Utrecht

In the municipality of Utrecht, there are active energy-related citizens' initiatives, such as the New Energy Vechtzoom, Energy-U, Buurtstroom projects (collective purchasing of electricity) and Climate neutral Utrecht 2030. These various initiatives are in different phases; some are just getting started; others already submitted motions at the municipality to get a vote (Jouwhuisslimmer.nl, n.d.). So, there is a broad range of less- and more experienced citizens' initiatives in the municipality. The municipality of Utrecht is in contact with all those initiatives to involve them in the process. Besides, the municipality of Utrecht already has a concept Energy Strategy, so they are further than some other municipalities (Gemeente Utrecht, 2020) in the development of this strategy. By performing the research in a municipality that is a bit more advanced in developing the Energy plans, other municipalities can learn from this. This contributes in the future to a smoother relationship between the municipality and energy-related citizens' initiatives.

1.2. Problem statement

The introduction explained that the relationship between municipality and citizens' initiatives is studied in various cases. However, the Energy Transition is a relatively new topic and Cramer (2016) argues that citizens are acting more since they are more directly involved in the Energy Transition. Besides, citizens are getting smarter and want to have a more significant say in all kinds of different topics and are not accepting policy blindly anymore (Sharp et al., 2001). This results in citizens are acting up and various energy-related citizens' initiatives started nationally and in the municipality of Utrecht (Jouwhuisslimmer.nl, n.d.). In the current researches, there is not specifically focussed on the relationship between municipality and citizens' initiatives who started due to the Energy Transition (Graichen et al. 2016). Or the research is conducted from only one point of view (Blom, 2019). Proka et al. (2018) argue the point of view of both municipality and citizens' initiatives should be considered in research since municipalities are making plans for the Energy Transition and it is expected that citizens follow these plans (Cramer, 2016).

Therefore, the problem and knowledge gap for this research is that the relationship between municipalities and citizens' initiatives in the Energy Transition is unclear and therefore not optimised (Cramer, 2016). To understand the current state of the relationship between municipalities and citizens' initiatives, there is looked at the interaction between both stakeholders. It is essential to understand the interaction process, make the relationship smooth, and make the Energy Transition a success story in which every stakeholder is satisfied. For this research, interaction is defined as the engagement between two parties (Ashell & Gash, 2008). In this research, the stakeholders are identified as the municipality of Utrecht and the energy-related citizens' initiatives in the municipality of Utrecht.

1.3. Goal and main research questions

The previous paragraph explicates that municipality and citizens' initiatives need each other to get further in the Energy Transition. However, there is a lot unclear about the relationship between those parties and how this can be improved. Therefore, this research has the aim: *'to give more insight into the relationship between municipalities and their citizens' initiatives regarding the Dutch Energy*

Transition by examining the interaction between the municipality of Utrecht and local citizens' initiatives regarding in the Dutch Energy Transition.'

This results in the following research question: *"What is the current interaction between the municipality of Utrecht and local citizens' initiatives regarding the Dutch Energy Transition?"* Interaction is researched to give insight into the relationship between municipality and citizens' initiatives. To answer the main research question, sub research questions are formulated after the theoretical background in chapter 2.3. 'conceptual framework and sub-questions.'

This research is relevant because the Energy Transition is happening now. Municipalities must deal with energy-related citizens' initiatives now and in the future and the other way around. To make the relationship between both stakeholders should be positive to make the transition go smoothly.

Reading guide

This report is structured as follows: first, a theoretical background (chapter 2) is given to operationalize the main research question and input for the data collection method. This is followed by the method description (chapter 3) in which it is explained how data is collected and analysed. After this, an overview of the gathered data (chapter 4) is presented. The report ends with a critical discussion of the results and the method (chapter 5) and recommendations for both municipalities and energy-related citizens' initiatives. Based on the different results and the discussion, a conclusion is given (chapter 6).

2. Theoretical background

To answer the main research question: “*What is the current interaction between the municipality of Utrecht and local citizens’ initiatives regarding the Dutch Energy Transition?*” a theoretical background is established based on different studies. Within this theoretical background, the concept of interaction is central.

Hassink et al. (2016) argue that there are no clear guidelines or theories for what governments should do to stimulate citizens’ initiatives. Therefore, there is looked at studies that research the interaction between governments (national and local) and citizens’ initiatives. Based on the theoretical background, the conceptual framework is established, and sub-questions are formulated.

2.1 Interaction

Interaction is described as an occasion when two or more people or things communicate with or react to each other (Hassink et al., 2016). Bakker et al. (2012) state that there are two types of key factors in the interactions between citizens’ initiatives and municipalities that affect the initiative’s relationship and success. The first key-factor is described as process-related factors, for example, the development of interpersonal contacts, trust, shared understanding and sense of commitment (Bakker et al., 2012). The second key-factor is structuration factors: rules, regulations, procedures and arrangements (Bakker et al., 2012). Horlings (2017) argues that interaction and participation between governments and citizens can be optimised based on transparency, trust, and self-organisation. The key-factors described by Bakker et al. (2012) are in line with the concepts described by Horlings (2017) and further defined. For example, in the process-related factors, trust is highlighted as an essential concept. These different concepts are explained further in the following paragraphs.

2.1.1. Transparency

Horlings (2017) explains that the first cornerstone within interaction is ‘transparency’. Transparency is one of the cornerstones of interaction because to have a good relationship, there should be no secrets and have the same knowledge on certain aspects. Having access to information is accepted as one of the fundamental rights for people (da Cruz, et al, 2016). From a government context, being transparent is framed as honesty and openness or an open flow of communication (Holzner and Holzner, 2006). Being honest and open in the developments is closely related to communication between stakeholders. Hassink (2016) argues that the completion of communication strategies is closely related to participation, interaction, and transparency. Also, Firmstone and Coleman (2015) appoint that communication strategies of local governments play an essential role in contributing to the public’s understanding of local issues. The amount of information shared by local governments increased over the years (Glaser, 2006). The initial thought behind increasing the access to information for citizens was so that citizens were easier engaged with political issues (Firmstone & Coleman, 2015). However, due to the continuous development within communication, the nature of the communicative relationship between (local) governments and citizens are in a continuous state of flux. Nowadays, through social media, citizens are aware of everything that is going on and demands that governments are transparent in their plans; otherwise, citizens will ask questions (Cucciniello & Nasi, 2014). So, it is crucial to take the form of communication into account in this research. The following definition is used for communication: “*the various methods of sending information between people and places, especially phones, computers, radio, face to face, etc.: (dictionary.cambridge, n.d.)*”. Research of Glaser (2006) shows that local governments need to embed citizens’ preferences for government information in their communication strategy. It is argued that the more open and honest stakeholders are in their plans, the more the trust increases. Trust is the second cornerstone to optimise interaction described by Horlings (2017) and one of the process related factors described by Bakker et al. (2012). Trust is not only gained by stakeholders being transparent, but there are more factors to have a positive trust

relationship (Bakker et al., 2012). Therefore, there is looked in the concept of trust more in the following paragraph. .

2.1.2. Trust

One of the concepts Horlings (2017) and Bakker et al. (2012) describe, which is good for the interaction is trust. Trust is related to interaction and a positive relationship because to be in a dependent relationship, a stakeholder needs to know they can rely on the other (Bakker et al., 2012). Trust is studied thoroughly in different disciplines and therefore has many definitions and shapes. Yang (2006) has the following definition for trust: *“Trust means a psychological state that enables individuals to accept vulnerability and place their welfare in the hands of other parties, expecting positive intentions or behaviours from other parties.”* However, scientists agree on one thing within trust: *“Trust takes years to build, seconds to break, and forever to repair”* (Mann, n.d.) Within the concept of trust, there are again some concepts described, such as expectations, integrity, and personal fit. To make trust clearer, there is looked at the trust between government and citizens.

Nikolova et al., (2015) looked more in-depth to the relationship between governments and citizens’ initiatives and found that matching expectations between initiatives and local government, the ability and integrity of initiatives and the presence of a personal fit between an initiator and civil servant are the cornerstones for developing trustful relationships. In research about the relationship between green urban citizens’ initiatives and governments, Hassink (2016) found the same cornerstones and stated that without matching expectations and a personal fit leading to a trustful relationship, establishing a formal partnership is impossible. Looking more in-depth to the different concepts within trust, the following concepts are repeated:

- Personal fit: the personal fit between an initiator and a civil servant. So, how are they acting around each other and do they have the same norms and values. Are the initiator and civil servant on the same level (Nikolova et al., 2015).
- Ability/integrity: possession of the means or skill to do something and being honest and having strong moral principles. In the case with citizens’ initiatives the ability and integrity to reflect and take the others’ perspective (Hassink, 2016).
- Matching expectations: a strong belief that something will happen or will be the case. When expectations match, different parties think that the same thing will happen. Instead of having different outcomes. Within trust, this means that one has expectations in one positive outcome of the other person's actions (Edelenbos & Eshuis, 2009).

When the previously named concepts are present in a positive way, there is spoken of a trustful or positive relationship. To work on some of these concepts, the stakeholders must be transparent. For example, if there are expectations, those should be communicated, open and honest, to the other stakeholder (Holzner and Holzner, 2006). These concepts are taken into account in this research by establishing the interview plans with these theories and comparing them with this theoretical background. Trust in the other stakeholder is necessary to move forward in the relationship, but trust is also necessary when municipalities want to allow the initiatives to act as self-organising as possible (Mann, n.d.). Therefore, in the following paragraph is looked into the last cornerstone, self-organisation.

2.1.3. Self-organisation

The last concept of Horlings (2017) to optimise interaction is self-organisation. This focusses on to what extend the initiatives can self-organise. This often depends on the regulations and rules set by the local government and, therefore, related to the structuration factors described by Bakker et al. (2012).

Boonstra & Boelens (2011) describe self-organisation as: “Initiatives that originate in civil society from autonomous community-based networks of citizens, who are part of the urban system but independent of government procedures. Concerning spatial development, the initiatives are those relating to spatial interventions.” Boonstra & Boelens (2011) state the following about autonomy and self-organisation: “a process of autonomous development and the spontaneous emergence of order out of chaos – is called self-organization.” Citizens’ initiatives that emerged with a bottom-up character, so from a citizen's point of view instead of the government, have an autonomous character and are mostly self-organising. However, the citizens’ initiatives can not do everything they want due to the municipality's boundaries and regulations, so this cooperation should be explicit.

Troost (2017) states the following about the boundaries of self-organisation in initiatives: “Autonomy in citizens' initiatives requires a delicate balance of what can and cannot be expected from the initiative and the extent to which the initiative can bear responsibility.” With this statement, the relation between the concepts is explained, the extend of self-organisation is measured by what can be expected, which is one of the concepts within trust and the amount of responsibility an initiative can take. Troost (2017) also argues that an autonomous character of an initiative can only be created when the municipality is acting. The initiator should have clarity whether ideas of the initiative can be implemented and, under what conditions. An aspect that also contributes to the ability to self-organise is a clear role division between the stakeholders. With a clear role division, stakeholders now what they can do and act within this. Clear roles relate to expectations and, therefore trust because if a stakeholder has a specific role, certain expectations come with this (Boonstra & Boelens, 2011).

For this research, autonomy and self-organisation is seen as one concept since they are so strongly related. Autonomy is the right of an organization, country, or region to be independent and govern itself (Boonstra & Boelens, 2011).

2.2. Conceptual framework and sub-research questions

The previous paragraphs explain that the optimisation of interaction depends on several concepts and factors. The most consistent factors are described by Horlings (2017) as transparency, trust, and self-organisation. Bakker et al. (2012) distinct two different classes of factors, process-related factors and structuration factors in which the concepts of Horlings (2017) fit. These different concepts are used to make the following (figure 1) conceptual framework to research the relationship between the municipality of Utrecht and its energy-related citizens’ initiatives. The relationship between those stakeholders is researched based on interaction.

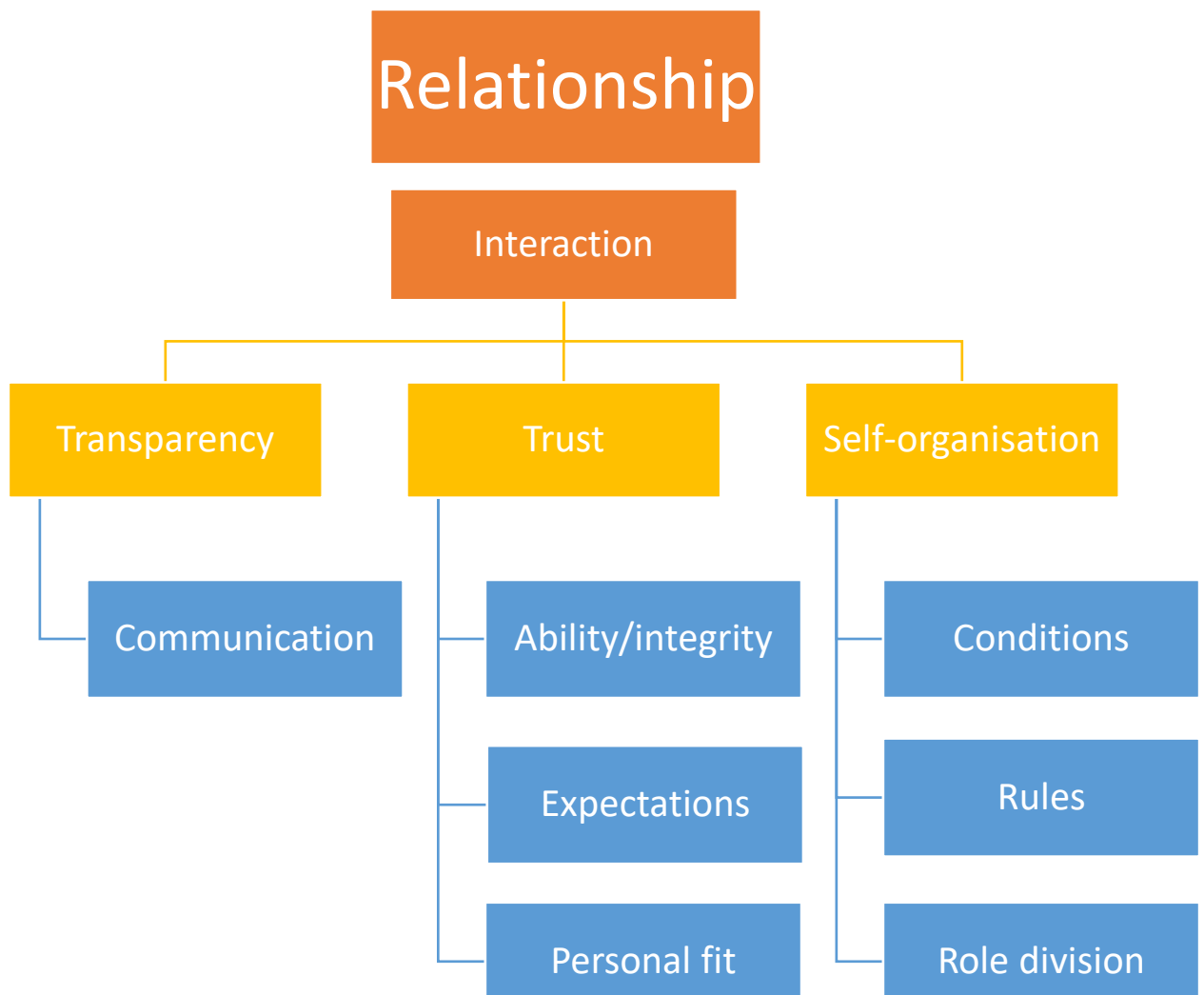

Figure 1 conceptual framework to research the interaction in the relationship between municipality and citizens' initiatives

Based on the main research question “What is the current interaction between municipalities and citizens’ initiatives in the Dutch Energy Transition in the municipality of Utrecht?” and the theoretical background in mind, the following sub research questions are formulated:

- How is the transparency between the municipality of Utrecht and the local citizens’ initiatives in the Dutch Energy Transition described?
- How is the current state of trust between the municipality of Utrecht and the local citizens’ initiatives regarding participation in the Dutch Energy Transition described?
- How is the current state of self-organisation between the municipality of Utrecht and the local citizens’ initiatives regarding participation in the Dutch Energy Transition described?

With these sub-questions in mind, the method is described in the following chapter.

3. Method

In this chapter, the used method is described. First, it is explained why there is chosen for a fundamental exploring study design. After the study design, there is an explanation of why semi-structured interviews and document analysis are used as data collection methods and which stakeholders are interviewed. In the data analysis, the six steps to analyse the data are explained. Lastly, the validation and reliability of this research are explained.

3.1. Study design

Since there is not much research about this relationship between municipalities and citizens' initiatives, this research is described as fundamental exploring research. Fundamental research aims to generate knowledge instead of directly focussing on solving a (practical) problem (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016). Explorative research aims to get a better insight into a specific problem. In this research, knowledge is generated regarding the interaction between the municipality of Utrecht and its citizens' initiatives in the Energy Transition to get a better insight into the relationship between both parties. Within this research, the knowledge gap is that it is unclear what the interaction is between municipalities and citizens' initiatives regarding the Energy Transition and how they cooperate. Fundamental explorative research is often performed with desk research or a qualitative (case) study (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

There is chosen to do a qualitative case study, this means that data is conducted with interviews and document analysis. There is a qualitative case study chosen because case studies give a holistic view of a problem (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016). Within the defined problem, several stakeholders are involved. It is essential to get a holistic view of this problem and from all the stakeholders to achieve the goal of this research and write substantiated recommendations for municipalities and citizens' initiatives. Qualitative research is most suitable because it looks for the underlying opinions of people. While quantitative research is about testing data, qualitative research is about applying, contradicting, developing, or supplementing new or existing theories and that fits with this research (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

3.2. Data collection methods

The data is collected in two ways, by interviews and document-analysis. There is chosen for these two methods to strive for a complete overview of the situation. A complete overview is to have insight into both the municipalities' point of view and the citizens' initiatives point of view. Interviews are used to get the direct answers and opinions of both parties. Document analyses is added because not everything is asked via the interviews and additional information and opinions are found in these documents. Both methods are explained further in the following paragraphs.

3.2.1. Interviews

The first form of data collection for both the municipality and its citizens' initiatives is via interviews. It is chosen to do this with interviews instead of surveys because it is explorative research and there is not enough data available to do a survey. Besides, the goal is to get insight into interaction, and this is hard to do with a survey. For this research, it is chosen to use semi-structured interviews, in which a certain degree of control remains with the interviewer through topic lists and formulated questions (Boeije, 2014). Semi-structured interviews fit the best with this research because the opinions of the respondents are important, so there should be space to explain these. Based on the theoretical background, two interview plans were made, one for the municipality, see attachment II and one for the citizens' initiatives, see attachment I. The main themes are the same in both interview plans. However, there is a distinction between the municipality and the citizens' initiatives because they have different perspectives, and some themes were not relevant to ask both stakeholders. For example,

questions about the implementation of the participation policy were not relevant for the citizens' initiatives but were necessary for the municipality to get a complete overview.

The interviews are collected via online sources like Zoom, phone, and Skype because, due to the coronavirus, it was not allowed to meet each other in person. More about the limitations of this research due to corona is described in paragraph 3.4.1.

3.2.2. Interview candidates

Within this research, two different stakeholders are distinguished. On the one hand, there is the municipality of Utrecht, who has the responsibility to write plans for the Energy Transition and have a directing role towards citizens' initiatives. On the other side are the citizens' initiatives who are acting themselves (bottom-up) and wanting help from municipalities to make their initiatives a success. For this research, the employee with the title 'senior project leader energy initiatives and meetings' of the municipality was interviewed to get the point of view from the municipality of Utrecht.

Within a citizen initiative, there is often a board or a driving force who was the initiator of the initiative. Within the initiatives, the interviews were with the initiators. The following initiatives were interviewed: Utrecht klimaatneutraal 2030, Energie-U, Veemarkt 2020 and Rosariumbuurt. Besides those initiatives, two initiatives wanted to contribute to the research but did not want to be interviewed. They send much internal documents to get their point of view and additional questions were asked by mail.

3.2.3. Document analysis

The second method is an analysis of newspaper articles and (policy) documents of both the municipality and the citizens' initiatives. These documents are used as a second set of data to support and extend the data collected from the interviews.

The newspaper articles are obtained via the online database NexisUni, which has an overview of published articles. To get the right newspaper articles different search terms and combinations are used. Only articles published after 2015 are useful for this research, since that was the start of the Paris Agreement. The search terms and combinations are in table 1.

Table 1: overview of search terms in NexisUni

Search terms	Hits
Buurtinitiatieven OR Burgerinitiatieven AND Utrecht AND Energietransitie OR Warmtetransitie	7
Energietransitie OR warmtetransitie AND gemeente Utrecht	77
Gemeente Utrecht AND Buurtinitiatieven OR Burgerinitiatieven	13
Vertrouwen AND Gemeente Utrecht AND Energietransitie	5
Overvecht AND Energietransitie AND Buurtinitiatieven OR Burgerinitiatieven	0

Most of these documents were the same and published on different websites. This reduced the number of useable articles to approximately 30. Within these 30 documents there is not looked at how the Energy Transition is framed, but there is looked at the relevance for this topic. This is done by the researcher, after reading the article. Some of the articles contained only one sentence about the Energy Transition so they were not relevant for the research. For example, short answers from the councillor in a letter.

The (policy) documents of the municipality were found on the website of the municipality and were pointed out during the interviews or in the mail conversations. The (policy) documents of the citizens'

initiatives were collected by asking the initiatives via email and to search their websites and social media pages.

3.3. Data analysis

All interviews are recorded (with permission) and then transcribed. The relevant parts of the different articles and documents are gathered in a word document. The different documents are analysed with Atlas.ti - an open and closed coding program for qualitative dates. Atlas.ti was chosen and not comparable programs, for example, NVivo, because the researcher has more experience with Atlas.ti. After the interviews are conducted, the following steps are performed to analyse the data. For the analyses of the documents, step 2 – 6 are performed. These steps match with the explanation of Scheepers et al. (2016).

Step 1: Transcribe: The interview is transcribed based on the recording that is made during the interview. This means that every word is literally typed out, this results in a text that is possible not completely fluent. The interviews were transcribed as soon as possible after the interview was held. This helped with the transcribing, because the interview happened recently, and the researcher knows better what happened during the interview. There is chosen to describe the interview self, because then the researcher heard the interview again and knows better what is said during the interview (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

After the transcript was written, it was send back to the respondent. The respondent got the opportunity to read the transcript, make some things clearer or to state that some information could not be used, but this did not happen. Both the transcript and the recording were carefully saved on an external database (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

Step 2: Select relevant data: In interviews and documents it occurs that aspects that are irrelevant for the data are said. Therefore, the theoretical background is used as framework when selecting the relevant data. Data that is related with the topic of the research is kept. The unnecessary parts, for example talking about cats in threes, were located and erased (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

Step 3: Make fragments: After irrelevant data is removed, the transcripts were reread, and text fragments from both the transcript and the essential documents were selected. A fragment could be one sentence, but it also could be that one sentence contained more essential fragments. It was taken into account to look carefully at the fragments, where they still independents texts, or were they out of context after making the fragments (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

Step 4: Open coding: label each fragment: When the different text fragments were clear, labels were given to each fragment. The label leads to a keyword for the fragment and explains where the fragment is about. If there are more labels relevant for one specific fragment, more keywords were connected to the fragment. Open coding was finished when there were no more fragments to be labeled (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

Step 5: Axial coding: order labels: Once every fragment was labeled, the labels were ordered, and the number of labels was reduced. During this process, there was sought for correlations between labels. Codes that are synonyms for each other become one code, and codes that belong to one overarching code are gathered (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

Step 6: Selective coding and replace the fragments to the same labels: Then all the fragments with the same codes were put below each other to create an overview; important was that it stays clear which fragments belong to which respondent. In the selective coding, the data-analyses is written (Scheepers, Tobi & Boeije, 2016).

The results of the data analysis are used to write the result chapter of the final research paper. Besides, the data-analysis gives input for the discussion for the report. When the data is analysed and formed into a text, the conclusion and recommendations were written.

3.4. Validity, reliability, and reproducibility

The use of interviews and document analysis to generate qualitative data requires reflection on the researcher's subjectivity and the validity and reliability of the research. One of the aspects that influences both validity and reliability is the interviewer bias. Interviewer bias occurs when the interviewer shows or interpret the results in another way than intended by the interviewee. Interview bias must be prevented otherwise, the opinion of the researcher is showcased and not the data of the interviewee (Boeije, 2014). To prevent this, the transcripts are send back to the respondent to get their reaction and ask or give for more clarification. Also, the validity of the semi-structured interviews is a threat, do the chosen topics contribute to answering the different sub-questions. To prevent this, the semi-structured interview topics are established from the theoretical framework. Also, the interviews are checked by the supervisors (Boeije, 2014).

During the research, data saturation is aimed at interviews with initiatives because this increases reliability (Boeije, 2014). Data saturation is the concept of keep collecting data until no new information appears. So, when the interviewee tells nothing new compared to the previously obtained data, there is data saturation (Fusch & Ness, 2015). The researcher decides when data-saturation is reached and when no new information is presented in the interviews and documents.

Would this research be performed one year later; it is expected that the results are not completely the same. However, this is not a big problem, since it is first exploring research. The results of this research provide a first insight into the current interaction between municipalities and the interaction with citizens' initiatives. The results of these specific cases could be generalised to other municipalities. However, the circumstances in every municipality are different, therefore, the set-up could of the research could be used for other municipalities (Boeije, 2014).

Lastly, the results of a case study generally cannot easily be generalised beyond the case (Fusch & Ness, 2015). However, this study had to aim to give insight into the current relationship also to help other cases. Therefore, it can be generalised to other cases; to make this possible, the methods and process of the research, including interview guides and transcripts, are carefully documented to give input for follow-up research.

3.4.1. Corona

During the performance of this research, the Coronavirus spread (RIVM, n.d.). This caused changes in the original research proposal. For example, the initial proposal was to make two cases in two different municipalities, do only interviews and not a document analysis, and conduct the interviews face-to-face. The decision to change this was made in consultation with the supervisor. The opportunity to visit the respondents in person is prevented trough the Coronavirus, this caused that the interview was online, a method the researcher and most respondents were not used to. Therefore, the interviews were sometimes shorter than planned and more question-answer than a natural conversation. The reduction of data which is caused by this is overcome by adding a document analysis. Besides the changes in the original plans, it also impacted the schedule and asked for much adaptive ability. The researcher had to get used to the new circumstances, needed to change plans, and take care of the family. These are a couple of factors that explain the delay and are partly related to Corona. Corona is, therefore, seen as a limitation for this research. The effects of the Coronavirus are also explained more in the method discussion paragraph 5.2.

4. Results

In this section, the results of the research are presented. Each paragraph is divided into the view of the municipality and from the citizens' initiatives. First, a short situation description is presented in which it is explained what the current situation regarding the Energy Transition is in Utrecht. Secondly, the results of the transparency between municipality and citizens' initiatives are presented. Then the state of trust and self-organisation is discussed.

4.1. Situation description of Utrecht

In the municipality of Utrecht, a lot is going on around the Energy Transition. In the first months of 2020, they presented the concept Regional Energy Plan. Meanwhile, many bottom-up energy-related citizens' initiatives started since the end of 2015, where they must deal with (Personal communication, employee municipality of Utrecht, May 8th, 2020). In this paragraph is given more context about the developments in the municipality around energy-related citizens' initiatives. First, the point of view from the municipality and the province of Utrecht, after this from the citizens' initiatives.

Municipality of Utrecht

The municipality of Utrecht has formulated goals regarding the Energy Transition. In the coalition agreement 2018 – 2022 'Utrecht ruimte voor iedereen' (2018) they state the following as their aims:

- Utrecht wants to be climate neutral as soon as possible
- In 2025, 20% of the roofs in Utrecht will have solar panels.
- In 2030, the Utrecht district heating system will be made more sustainable.
- In 2030 at least 40,000 existing homes will be off gas.
- Municipal real estate will be fully preserved in 2040.

To achieve this, they co-operate with the region, the province, the national government, and the Energy Transition Management Table, which consists of Stedin, Eneco, the housing corporations (STUW), and Energie-U. The municipality started making plans in 2017. Together with the Energy Transition Management Table, the municipality created the 'Visie op warmtevoorziening' (2017).

In the 'Visie op warmtevoorziening' (2017), the municipality described that they want to achieve these goals by not replacing natural gas pipes that are of will be at the end of its lifespan. If an affordable, reliable, and sustainable alternative is available or will come available in the foreseeable future. The municipality is also investigating, together with local & regional stakeholders, how they can realize a sustainable heat supply into existing neighbourhoods. This document also clarifies what the municipality wants to provide to its citizens. They state the following:

"Open grids offer opportunities for participation and for connecting new renewable energy sources. For example, residents and/or local energy companies who want to manage their own heat network and heat source in a district. In this way, local (small-scale) heat networks may also arise that may or may not be connected. The municipality is committed to - wherever possible - creating freedom of choice for consumers (in energy source, provider, product or technology). In this way, consumers have more opportunities to influence the heat supply in their neighbourhood."

With this statement, the municipality shows that they offer different options to change the heat supply for citizens and other stakeholders. With this, they allow residents to make their own choices regarding the heat supply in the neighbourhood. In the 'Visie op Warmtevoorziening' (2017), it does not become

clear how the different options are established and what the role of citizens could and should be in this process.

The province of Utrecht also has an opinion about the interaction in the Energy Transition. So, the municipality should take this into account during the establishment of regulations and policies. In the 'Programmaplan Energietransitie 2020-2025' from the province of Utrecht, the following is stated:

“Organizing support and activating residents, companies and social partners is essential to achieve a socially accepted integration of sustainable generation and careful regional coordination of supply and demand of heat (sources) and matching storage and energy infrastructure. It is up to us as a province to include everyone in this participation process.”

From analysing the Program plan of the province showed that value is attached to the participation process and involving citizens and their initiatives in the Energy Transition. However, it is not described what they expect from the municipality and the citizens. How will they work on this or how these plans are going to be implemented in practice. In an interview with the municipality, the tasks for the initiatives and the municipality is explained with this statement:

“The municipality will not make the neighbourhood natural gas-free. So, we have to involve all stakeholders, with them we have to set up the participation when we get to that implementation phase. That is for many parties, not only for the municipality, we have a directing role. That's collaboration.”

With this statement, the municipality emphasizes the importance of good collaboration with stakeholders, including the citizens and their initiatives. Besides, this made clear that there are high expectations from the citizens and other involved parties. During the interview with the municipality, it also was discussed that citizens would not wait for the municipality to act. With all the recent developments and the realisation that the Energy Transition is happening, citizens want to have some control. The municipality said the following:

“Yes, new initiatives, committed citizens, who think ‘we want to have a say in what will happen in our neighbourhood. That is yet another new target group that is becoming active. This could be energy ambassadors, but it could also be other people who want to talk along and then study for themselves.”

So, the municipality sees that citizens are getting more involved in the Energy Transition by themselves. The municipality supports all the initiatives and wants to have a directing role.

Citizens' initiatives in Utrecht

More and more citizens' initiatives regarding the Energy Transition are popping up in not only Utrecht but also in the whole country. Some of these initiatives are focussing mainly on their neighbourhood, others are focussing broader, on the whole city (of Utrecht) and other places within the municipality. The focus of the initiatives varies from asking critical questions to the local council, collective purchasing actions, and supporting a neighbourhood solution. In this paragraph, the different backgrounds from the initiatives are given. One thing was made clear by all the interviewees; the initiatives know how they can find each other and want to help each other with making plans. This is emphasized by:

“The philosophy is that neighbourhoods learn from each other, that they have something for each other, that they do not all have to reinvent the wheel and have to invest energy and time in it, and it also gives a special feeling of solidarity. That you are here with a large citizen community of Utrecht.”

One of the neighbourhoods in the city of Utrecht is a national testing ground. This means that it will be one of the first neighbourhoods in the Netherlands to be completely natural gas free. This was a decision of the municipality, and citizens were not involved in the decision-making process. The choice to make the neighbourhood natural gas free is in line with the ‘visie op warmtevoorziening’ (2017) from the municipality since the pipe-lines must be replaced due to aging. When it became clear for the citizens that Overvecht-Noord would be a testing ground, initiatives arose to have a say in the plans of the municipality. This is clarified with the following statement from the Volkskrant article with the residents of the neighbourhood:

“In my own environment, that quickly changed into the attitude: okay, this is important and must also be done. Let's deal with this constructively and see how we can achieve this together, in a way that we as residents like it. “An initiative group of residents of the Vechtzoom soon formed.”

The focus of the initiatives in Overvecht-Noord is to get support from everyone in the neighbourhood, before action is taken. Most of the residents are positive for change but have questions regarding the approach of the municipality. The neighbourhood wants to be one strong unit, and send one message. During an interview for the Groene Amsterdammer, the following statement emphasizes this:

“We notice that many residents want to make their homes more sustainable. They just do not want to be bothered by municipalities and corporations, and do not want to accept a solution that will be very expensive. That is why we are looking for what our neighbourhood can connect.”

Other initiatives show other starting points. Instead of having full support of the whole neighbourhood, they focus on the promises that the province and the municipality make, how they are going to implement the measures since this is often not clear. Or ask to make specific aspects clearer and ask critical questions to let the political parties think about their policies again. Also, they want to emphasize that you do not have to be a ‘left’ person to act more sustainable. During the interview, they say the following:

“People immediately think that we are the left people, or those people who are against the economy. And then I started Utrecht Climate Neutral with a number of others, on purpose with a blue label. Purely, you also just have people and it does not matter whether they are at CU or, we also have a VVD'er with us. Whatever the background is, we all want in the future also a healthy economy based on a planet that you can move forward with.”

This statement came from a small citizen initiative that is not searching for support from the whole city of Utrecht. They want to make other citizens aware of what is happening with the city and the municipality. Besides this, they want to keep the municipality focused. Another example of a project that is focussed broader than the neighbourhood is Energie-U. In an interview, they describe the following as their aim:

“So, as Energy-U we are a platform for all kinds of people who want something with energy and we just try to tie everything and everyone together”

Energie-U is a platform in which knowledge gathers. Residents can reach out to them if they want advice on energy-related areas and how to cope with the regulations and processes within the municipality. Besides being a body of advice, Energy-U also is a platform in which citizens’ initiatives unite. Most of the more significant energy-related initiatives are affiliated with Energy-U. In this way, they can learn from each other.

A last other approach is described; instead of being a platform, get support from the neighbourhood or point out the flaws in policies, an initiative first came up with another plan. This initiative first made plans and then presented them to the residents and hoped for support. This is amplified with the answer on whether they could count on approval from the neighbourhood and how far there was gauged about the windmill:

“Eeh, very shallow. In our group, one does not like it, there are probably more people behind it, I try to take him very seriously and listen very carefully. We do have discussions about this, what if some want it and what if some don’t want it, good that you already have people there to talk seriously about it.”

With those different perspectives the current situation in Utrecht is made. In the following paragraphs the transparency, trust, self-organisation and participation are analysed in more detail.

4.2. Transparency

One of the concepts to optimise interaction is transparency (Horlings, 2017; Bakker et al. 2012). In this paragraph an overview is given of how the different parties are communicating with each other to be transparent and how they experience this.

Municipality of Utrecht

The municipality has all the inside information and is ultimately the stakeholder who makes decisions, regulations, and policies. Some information that is discussed within the municipality also affects citizens’ initiatives. To have positive interaction with the initiatives, it is important to be transparent about the made decisions and to inform and communicate with the initiatives actively (Horlings, 2017). The biggest form of communication between municipality and initiatives is an ‘urban conversation’. The municipality explains what this conversation means in the following way: :

“Once in a while we have an ‘urban conversation’ [Red: Stedelijk gesprek] with the initiatives in which we enter dialogue with each other as much as possible, from what is clear what is not clear. What do you need, what do we need? But that has always been general, sometimes very frustrating for parties, because as parties you want to have clarity. But for now, we are not yet ready to have that clarity.”

During these conversations, all the energy-related initiatives are present. So, these conversations are not individually; all the initiatives are at the same moment in contact with the municipality and get the same information simultaneously. During these conversations, the initiatives can ask questions to the municipality, to each other of the municipality can ask questions to the initiatives. Before citizens’ initiatives can participate in this urban conversation, the initiatives should be on the radar of the

municipality. Therefore, the municipality has an intake interview with every serious initiative that wants to participate. During this intake interview, the first contact is made, and regulations and boundaries are established. The municipality explains the following about the intake interviews:

“We hold an intake interview to see what your goal is, what do you need for this and what can we, as the municipality, contribute to this. What is your support, what is your network, do you have enough strength to expand the initiative? Then you sometimes also see as a municipality that the initiative is 1 person and has little network, then you sometimes must choose where you put your time.”

Besides having the urban conversations occasionally and the intake interview, the municipality also organises participation sessions for several parties involved in the Energy Transition. Not only citizens' initiatives are represented in those sessions, but also Eneco and Stedin to have the input of energy companies and housing corporations. To have an effective session, the municipality wants several participants to be informed beforehand. The municipality says the following about the preparation for these participation sessions:

“We had an information session in advance [Red: before the participation session], because you have to inform the stakeholders before they can really join in the conversation. They need to know what it is about to talk, so we spent time on what is the transition vision, what are the alternatives and what is involved and then started a participation session.”

So, the municipality informs the invited stakeholders in advance; thus, they know what to talk about and prepare arguments and questions. The participation sessions' direct goal is to inform several stakeholders at the same time and allow them to think along with the upcoming plans. The goal is to make plans for communication and participation on which the several stakeholders agree (Personal communication, employee municipality, May 8th, 2020). For the neighbourhood Overvecht-Noord, the situation is different since they are in a more advanced state of the Energy Transition. In the 'transition plan Overvecht-Noord' (2019) the municipality states the following about involving residents:

“We involve residents, and other stakeholders at every stage. We pay a lot of attention to communication to reach as many people, companies and institutions in the district as possible”.

In this same transition plan, the municipality explains the communication goals for this neighbourhood. The municipality describes that when looking back at the process in 2030, the moment the neighbourhood should be natural-gas free, they want to feel that residents and other stakeholders indicate that they were good informed and included in the entire process. Besides, the municipality wants to have emphasized that residents have different options for heating solutions. In this transition plan, the municipality does not mention cooperation with the existing citizens' initiatives in this neighbourhood. Also, interim evaluation moments are not clearly described in the transition plan. However, they state the following about the communication objectives:

“These objectives for the communication contribute to the transparency of the process and the strengthening of the support base.”

The municipality has the vision that good communication with the neighbourhood contributes to transparency in the process and support from the initiatives. Currently, the municipality does not have a communication strategy for the whole process of the Energy Transition. There are a couple of documents that each describe communication processes, but not specific for the Energy Transition. Also, in the concept energy plan presented in May 2020, there is no specific part reserved for participation and transparency. However, they can learn from the communication strategy used for Overvecht-Noord. In the documents from the municipality, there is no explanation of how they can cooperate with existing and upcoming energy-related citizens' initiatives.

Citizens' initiatives in Utrecht

Firstly, several citizens' initiatives emphasized that they are not only communicating and being transparent to the municipality, but also each other. The culture within the citizens' initiatives is that they do not need to reinvent the wheel every time. Secondly, several citizens' initiatives experience communication with the municipality all in their own way. Some of the initiatives describe and experience the communication process as smoothly; others describe that they have trouble finding the right form of communication. One of the initiatives describes that they cannot find the right person within the municipality often and does not know what their contact person within the municipality can mean for them. This is emphasized with the following statement:

"We see the municipality not as a direct partner, but our contact person is [NAME]. But that is not the only person within the municipality an initiative must deal with. 'Municipality' is a big concept and we get more support from one department than from the other. Spatial planning is less aware of what to do with initiatives. However, the land belongs to the municipality, so we need contact with them also."

The municipality described that occasionally urban conversation takes place with energy-related initiatives. Only one initiative mentions the urban conversations of the municipality as a form of contact. However, this is not in a positive way since the platform is not a part of these conversations. Energy-U, as a platform, also organises monthly check-in meetings with several initiatives. In these meetings, every affiliated initiative is present, so they can learn from each other and ask questions to Energy-U. Energy-U says the following about meetings and the urban conversation:

"The municipality that eh, that eeh yes .. the municipality that does not know very well what to do with Energy-U. [...]. So, we consult with initiatives in a group every month. The municipality also consults with the initiatives every two months and we can not be there, we are very much kept out of that. Yes, so I must say it is a bit of a strange story."

Another initiative explains that transparency and communication with the municipality have its ups and downs. On the primary subject, communication is good, and the municipality wants to move forward. However, when this initiative comes with a more critical subject, they experience that the contact, mostly via mail, is slower. When they call to get answers or support most times, the answer is to send a mail. They do have sympathy for the whole situation; they state the following:

"Municipalities are still searching. Intensive contact with initiatives appears to be crucial, but much more time-consuming than expected."

At the beginning stages of the Energy Transition it was evident that the municipality was searching for the right way to communicate. This shows in the situation from Overvecht-Noord. In an interview one of the initiators of an initiative in Overvecht states that the communication was very poorly in the beginning. He mentions the following in an interview with the Volkskrant:

“We had to read in the newspaper that they [red: the municipality] had chosen their neighbourhood, says [NAME], initiator of a specially set up working group. ‘The letter came only after that.’ Many people here have a low income and are very shocked.”

Most of the citizens of Overvecht were ‘informed’ via the newspaper. They read that the neighbourhood would be a testing ground and, therefore, natural gas free in only a couple of years. There was a letter that informed them about the plans of the municipality. However, they received this letter after they read it in the newspaper. They would have preferred to be informed in advance, for example, with a walk-in evening. The residents state that this causes a ‘false start’ in being transparent. This causes suspiciousness amongst the residents. They have the feeling that they always will learn updates by the newspaper or via-via. One of the initiators state the following:

“Resident [NAME] is annoyed. “Then I see that Van Hooijdonk [Red: councillor of Utrecht] can again talk about the gas transition at a symposium as if she is doing so well in Utrecht. All she has done so far is say: Overvecht must get rid of the gas. We have unintentionally become the testing ground. Our neighbourhood wants to get rid of the gas later, only when it is clear which solutions are future-proof.”

Another initiative tells about a different approach that they perform for the municipality to communicate open about their plans. They focus on the plans from the several political parties. They scan these plans thoroughly and ask questions and clarification for those plans. This means that they have contact with the members of the political parties. They say the following about how they communicate their findings and questions with the political members:

“We have contact in several ways, sometimes we just visit. Then you are there for hours drinking tea, other times we call. I think most of it is via email. It is also quite focused on when they [red: the political members of municipality] are available.”

This initiative describes the conversations they have, via mail but also face-to-face as very relaxed conversations. The conversations are not always end with what they hoped, but they are always constructive, because both parties are now more informed and aware of the problems that are in the present. On the question how the initiative describes the conversations they have with the municipality they state the following:

“You just have good decency, if you always stay neat in your contact and you value each other then you have contact again and you will always be reacted to.”

This initiative states that they always get answered by the municipality. Sometimes by mail, sometimes face-to-face but they always get answers to their questions. Municipalities and citizens’ initiatives need contact with each other. This is necessary to make the initiatives and the whole Energy Transition a

success. With being transparent with each other, trust is built. Therefore, in the following part the mutual trust between municipality and citizens' initiatives is described.

4.3. Trust

In the previous paragraph, it is described how transparent both stakeholders are. The extent to which they are transparent was often related to trust. One of the aspects the optimise interaction is trust (Horlings, 2017). Both municipality and citizens' initiatives emphasize the importance of trust to make the Energy Transition and cooperation a success. In this paragraph, the vision of both parties is further investigated.

Municipality of Utrecht

he employee of the municipality describes that trust is a crucial aspect of every cooperation. Within the municipality, many policy documents are describing how to handle initiatives and their relationship with the initiator. One of the main rules is that trust is one of the most important factors in a positive interaction between municipality and citizen initiative. In the interview, the municipality stated the following about trust:

“you need each other, that is, yes, a dependent relationship where there is no trust is not successful. Trust is extremely important, but not always easy. If an initiative wants to carry out something, they need the municipality, if the municipality wants to carry out transition vision heat, they need initiatives. You need each other, marriage without trust does not work. So, we are working hard on that.”

With this, the municipality shows that they are aware of the importance of trust, but they are also well aware that it does not always come easy. Besides, they describe the relationship between municipality and initiative as a marriage. Later in the interview, it is explained why it is described as a marriage. Both parties should show commitment to this process. If one of the parties promises something or agree on something, you should be committed to achieve it. Like within a marriage. The municipality acknowledges this and stated they work hard on trust. On the question how they work on trust, they answered the following:

“When conversations are requested, we always see if that is possible, and with other departments, including with partial mobility, whether someone wants a solar panel field, I always see whether it is possible to have a conversation. That is always possible, so there is never said no to my knowledge, there is always looked at whether we can think along or with the alderman, we always see if that is possible. And almost always you can. And as much and as quickly as possible, if there are new developments, we try to be the first to inform the initiatives. Be very transparent”

In this statement, there are a couple of aspects that the municipality emphasizes that contribute to trust. The first aspect the municipality mentions is to respond to a request for conversations and make conversations with other departments possible. Most initiatives have one permanent contact person within the municipality. There is referred to this person as the liaison officer. This person then contacts the needed departments. In one respect, this is an extra person in the contact, so the initiative does not directly contact the needed department. In the other respect, the chance that intern at the municipality's appointments can be made is higher. The second aspect the municipality mentions is to inform the initiatives when there are developments for their case. So, when decisions are made, make sure they know it from the municipality directly instead of finding out via-via. Lastly, the municipality

mentions being transparent. This is related to the first cornerstone that Horlings (2017) describes and with the key factors Bakker et al. (2012) distinguished.

The municipality emphasizes that it is a two-way relationship. The initiative should not always come from the initiatives themselves, to have a good relationship, the municipality finds that they also must act themselves actively. On the question of how the municipality themselves work actively on trust, the following was answered:

“Yes, and very active, yes invite them yourself. Also make a phone call instead of falling or waiting, how are you, do you still need something, can I do something. It is not only your question we turn; we also go ourselves; we also take the initiative ourselves.”

With this the municipality shows that they themselves are actively involved in the relationship and put time and effort in it. One of the cornerstones for a trustful relationship is meeting expectations, but also expressing your own expectations towards the other party. The municipality has expectations towards the initiatives, mainly in the starting phases. After the starting phase, expectations differ per initiative, because different approaches are taken. The municipality explains the following about their expectations to initiatives:

“Eehh, yes, I would like them to come up with concrete plans more often, I am looking forward to that. You notice that most initiatives are in the start-up phase, especially when it comes to natural gas-free and it is also very complicated and they may also have to wait for the transition vision heat before they know whether it makes sense to invest in energy as an initiative”

The municipality explained that most of the initiatives come in the intake interview (explained in paragraph 4.2.) with no plan whatsoever, just with the good intention to do something for society. The municipality goes along with this, but the statement made clear that they rather see something else. When asked whether expectations are also expressed towards the initiatives or in preparation for an intake interview, the municipality's answer is no. The municipality is making a starting document for energy-related initiatives in which they want to express these expectations and make the rules and preconditions clear. More about this document is in paragraph 4.4. self-organisation.

Citizens' initiatives in Utrecht

The citizens' initiatives agree that trust in the municipality is essential, but also trust between energy-related initiatives is described as an important factor for success. Some initiatives are already further in establishing a good relationship with the municipality. Others are at the beginning of building trust. Most of the initiatives state that it was a rough start for the municipality regarding gaining trust, in which it showed that they did not have a clue about what they were doing. A couple of initiatives stepped forward for an intervention. One of the initiatives says the following about this:

“They [Red: the municipality] find resident participation very difficult. We have been nagging with the resident's groups, initiative groups several times with the municipality, especially with the councillor, that we did not consider the participation in the entire heat transition project to be sufficient. That residents just must think along and be able to talk along and in any case that you must involve them

and that does not work. They almost wanted to do the 'Rotterdam-model' and just not involve the residents and those are very annoying things to have to push through."

In the statement above, the frustration at the beginning of the whole Energy Transition is made clear. This lack of involving residents and initiatives was for a couple of initiatives, one of the reasons to start. They did not have faith in the municipality that they would make the Energy Transition a success or that the solutions were not in line with what residents expect. Two of the initiatives had earlier experiences with the municipality. They explained that this not really affect their current relationship with the municipality. Besides, they also explain that building trust is an ongoing process, and both parties should continuously invest in a trustful relationship. One of these initiatives describes the following about their relationship with the municipality:

"...it is not always easy, we also had a fight with the municipality when it came to asphalt. Today the street is paved, so it is a blow we have raffled. The relationship and trust with and in the municipality has peaks and troughs, but we learn from that how to establish a long-term relationship with the municipality. That you have to continue to invest well and that you occasionally have to swallow, you have to do it together after all. That's part of the game."

This initiative explains that cooperation with the municipality is a game of giving and gaining and losing. Later they explain that also for them, trust is built when there is always the opportunity for conversation and have the change to give their opinions. Decisions should be made in good consultation. The other initiative explains that in itself, the trust in the municipality is not bad. Nevertheless, it is sometimes tricky because the municipality does not always keep all its promises. Or keep the promises superficial. They say the following about this:

"For example they said themselves 'we want to generate a certain amount of sustainable energy in Utrecht' and then you think that is your own promise and then you go and see those programs and then you wonder to what extent they do something to me there."

With this statement the initiatives show that they attach value to keeping promises. Later in the interview they explained that trust in the municipality is better when more promises are kept, when those promises are not meaningless and when it is directly explained how they are going to work on the promise. The expectations from the initiative towards the municipality was clear. This is also the case for the other initiatives. Every initiative had clear to themselves what they expect from the municipality in the relationship. One of the initiatives has the following expectation:

"We expect that she [red: the municipality] will see the ultimate profit to focus on making a plan together with us that can count on a large support base in our neighbourhoods."

In this statement, not only the expectation towards the municipality is made clear. The initiative also shows what the municipality can expect when the plans are made together, namely a large support base. However, not all the initiatives have a clear overview of what they can offer the municipality. When asked what the municipality could expect from them in the contribution, the initiatives did not always have a clear and direct answer. Some of the initiatives stated that they did not think about what

they could give the municipality. Other initiatives had some ideas about what they could contribute to the municipality. In their neighbourhood-plan one of the initiatives describes:

As a neighbourhood, we are well able to talk about a natural gas-free future and how we can get there. From that position we want to cooperate with the municipality. The same applies to the [NAME INITIATIVE]. As citizens' initiatives, we have a lot to offer the municipality and partners. After all, residents will have to participate in steps to discuss solutions and make choices. We can organize this as citizens' initiatives together with the municipality. That provides profit for everyone!

This initiative also states that its current relationship with the municipality is 'predominantly good.' They explain that a couple of aspects causes this. For example, they already presented a plan to the municipality; thus, they showed they are transparent in their plans. In this plan, it is described what they want and expect, but also the other way around. They professionally did this by first doing an inventory with residents of the neighbourhood, so they know they have support and presented it to the councilor during a party with many residents. Besides, they have good and fast communication with the municipality. Another initiative explains what they think is good for a trustful relationship and which actions would contribute to this. One of the initiatives says the following:

"What is very nice is that you can make an appointment with the municipality about what you are going to do, and that the municipality supports it, which is of course very nice and means a lot to us."

The fact that the municipality makes time for an appointment is appreciated. A couple initiatives speak about appreciation within trust. They explain that they could easier trust the municipality if they felt like their input was appreciated and considered. The following emphasizes their role:

"but it is also a bit of an ungrateful role I must say, that is also what a bit is in because of course you say things for the resident [Red: of the neighbourhood] and they do not always correspond with what the municipality thinks"

Some of the initiatives think their role is ungrateful because sometimes they feel like they are in between two fires. The residents give input on what they want. The initiative shows this to the municipality and gives feedback or says what is not possible. This causes that the initiative has more a 'translate the message function' than that they are appreciated. The initiatives see themselves as independent stakeholders that are in a dependent relationship. However, they see themselves as self-organising. Self-organisation is one of the cornerstones that Horlings (2017) described, and further looked into in the next chapter.

4.4. Self-organisation

The last cornerstones that Horlings (2017) described for optimisation of interaction is self-organisation. This is also in line with the second key-factor Bakker et al. (2012) explained. Therefore, in this paragraph it is explained how both municipality and initiatives see to what extent there is self-organisation. In chapter 2 it is described what is meant by self-organisation.

Municipality of Utrecht

Within the municipality, there is one point of contact for energy-related initiatives. All the initiatives can reach out to this specific person if they need something from the municipality. If an initiative needs one of the other departments within the municipality, this person tries to make an appointment and mediate between the initiative and the specific department.

During the interview with the municipality, it is mentioned that most of the initiatives act independently. However, the municipality sees a trend in what initiatives ask from the municipality. At the top position of the list is financial support. The municipality states the following about providing financial support:

“It is often the first question of an initiative; we will probably need money and for that we knock on the door of the municipality. That is fine, then we will see what is possible, but it is not the nicest start.”

Later on the municipality states that they are okay with initiatives for asking money, but they would like to see this in a different way. That is not the first and sometimes only thing they ask for and not getting something in advance for that. Since there are a lot of requests the municipality cannot keep track of on what every initiative spent its money. Every initiative can ask for small financial support via the initiatives fund of the municipality. The municipality says the following about the Initiatives Fund:

“Eeh, for the daily or somewhat smaller things they can go to that Initiatives Fund, they also use that for, for example, rooms and communication costs.”

If initiatives want more financial support from the municipality, it becomes tough. Not one energy-related initiative at this moment gets more money than what is possible via the Initiative Fund. For more money, an initiative must make a project plan to get a tender. At this moment, only Energy-U is busy with getting a tender. The other option is that an initiative tries to become a national testing ground. In the municipality, there already is one testing ground, and Veemarkt 2020 is trying to become one, the municipality says the following about their financial support:

“‘Veemarkt 2020’ is now on the way to becoming a testing ground. Then we are going to talk about a lot of money, but with national support, so then money will come from a lot of places”

When a neighbourhood becomes a testing ground it grows to a national project. For national projects there are way more funds available. When initiatives are not doing a tender or becoming a testing ground they often find other ways to regulate their finances, for example from foundations. The municipality explains that there are a lot of foundations that are supporting energy-related initiatives, they say the following:

“As financial support I believe I also heard ‘SamenDoen’, the ‘Stichting Doen’ and ‘Energie Samen’. That they also focus on that for money, I think they are quite creative in that.”

One of the other aspects initiatives often ask for at the municipality are frames, regulations and conditions etc. they have to consider while making plans. At these beginning stages of the Energy Transition it was very unclear what the position is and was for initiatives. During the interview with the

municipality it is discussed that the person who is responsible for the initiatives and a couple of initiatives had a conversation with the councillor. In the interview the following was explained:

“We had a conversation with the councillor and the initiatives on how we can create a few preconditions within the transition vision for heat, so that initiatives know where they stand. Suppose they want their own heat network, is that possible? Is this possible according to all the rules, to how many houses must be linked. Things like that, at some moment you must know as an initiative it makes sense to start with my initiative, those are the preconditions.”

These preconditions are not yet formulated, but the municipality is working on them. When there is a concept of those preconditions the municipality aims to present those during one of the urban conversations. The development of these preconditions is going slower than expected, because also the municipality does not know everything. They emphasize that the municipality, on their turn, is also uncertain about some plans. They state the following:

“As a municipality, we are very much looking into formulating preconditions, which we are now also working on, but for plans that are not concrete, it is very difficult to formulate preconditions.”

The municipality also needs more input, information, and concrete plans before they can formulate these preconditions. In the coalition agreement ‘Ruimte voor iedereen: Coalitieakkoord 2018 – 2022’ (2018) of the municipality, a section is reserved especially for initiatives and participation. This agreement and its content not specifically focus on the Energy Transition, but for the whole municipality of Utrecht. In the coalition agreement, the importance of initiatives (of all kinds) is acknowledged, this is how the municipality sees initiatives:

“Initiatives regularly develop into activities of social value that acquire a permanent place in society. We want to give more space to the organizational power of residents, to supplement and sometimes replace what the municipality and professional organizations do.”

Part of the coalition agreement therefore is ‘Samen stad maken op de Utrechtse manier’ (2019) the municipality explains that they want to make room for the social activities in the city organised by all kinds of organisations, also initiatives. The municipality describe that they have an guiding role in this. The municipality describes the following:

“Residents, entrepreneurs, universities and social organizations in Utrecht develop and manage a large part of the social activities in our city. We are proud of this organizational ability and value and encourage it. The municipality does have a role here as guardian of rules and laws. As a municipality, we want to make an effort to make initiatives possible, by looking for space in rules and laws.”

So, the municipality states that they are open to look for space in rules and laws to help initiatives in their processes. In the document ‘Werkwijzen Utrecht maken we samen’ (2018) there is elaborated more on the participation and initiative part of the coalition agreement ‘Utrecht maken we samen’ (20128). In this document the municipality describes the interaction between initiatives and municipality and state that this is a continuous proces in which responsibilities and tasks are shifting.

They visualise this with the continuity of collaborations between city and municipality with the following figure:

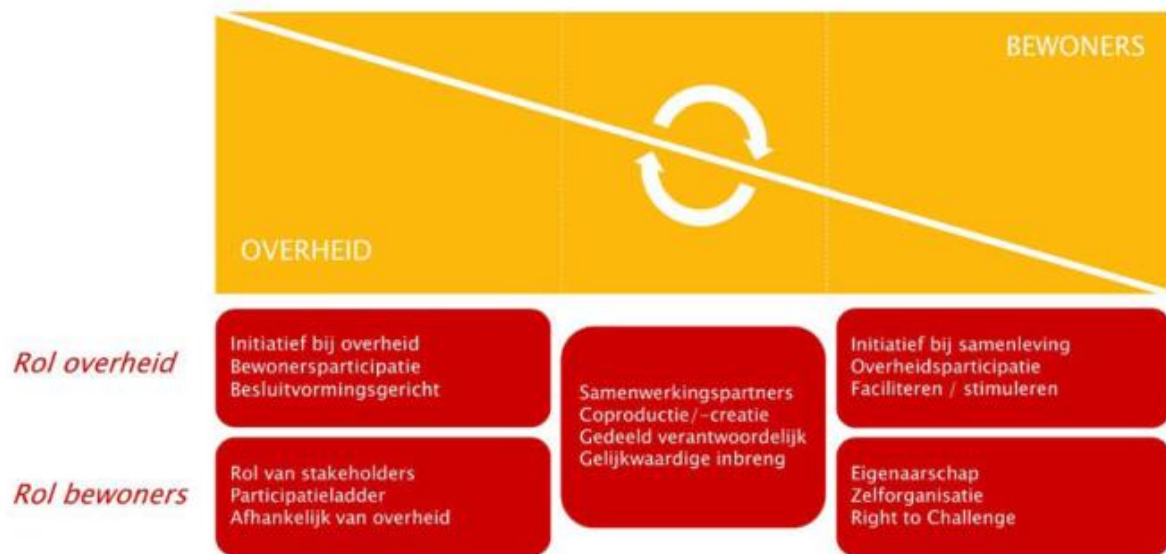

Figure 2: Continuity process of citizens' initiatives (Werkdocument Utrecht maken we samen op de Utrechtse manier, 2019)

In this figure the essence is that it is a continuous process of finding the right balance between the role of the municipality and the role of the resident. In this document the municipality is reflecting on participation and initiatives over the recent years. It is explained that the municipality wants to do some upgrades to make it easier for initiators to find their way within the municipality by:

“Based on the lessons we have learned in recent years, we are improving the Initiatives Fund, the initiatives network, the municipal brokerage point for housing and the Resident Offer (“Right to Challenge”).”

The ‘resident offer’ of ‘right to challenge’ is the concept that residents and entrepreneurs in the district can take on (part of) the municipal tasks and get more responsibility about a certain project. One of the theme’s is city green and sustainability. With this the municipality shows that there is room for initiatives to have ownership within a specific project.

Recently the security region of which Utrecht is part presented the concept RES. In the ‘RES Ontwerp RES U16 met concept-bod voor duurzame elektriciteit’ (2020) the province of Utrecht made a comment about a specific formulation in a part of the introduction. Namely the following:

“Change the text in the introduction “Central Government, Provinces, Municipalities and Water Boards ....” to: “Concerned residents, Central Government, Provinces, Municipalities and Water Boards”

So, at first residents were not explicitly mentioned in the plans for the RES. The province insisted that this became part of the RES. This also shows that the municipality is attaching value to the input of residents and their ability to self-organise. Therefore in the following part there is looked into in how initiatives experience the state of self-organisation.

Citizens’ initiatives in Utrecht

All the initiatives that contributed to this research are established bottom-up. This means that they are made from the interest of citizens instead of the municipality. This gives the initiatives a self-organising character because they started themselves. Every initiative has to act within some municipalities' frames since they are not able to make policy themselves. In the municipality of Utrecht there is a line between what citizens can and may do and what is the responsibility of the municipality.

One of the aspects of being self-organised is having one clear contact person. In this way, initiatives are not dependent every time from different persons in the municipality. All the initiatives explain that they have one contact person within the municipality. This is, in all cases, the same person, however, they are not always aware of what this person can do for them. This is emphasized by the following statement of one of the initiatives:

“We are unable to talk to the right person in the municipality about the charging stations. There is someone else for sharing mobility and someone else for charging stations. ”

Initiatives can make as many plans as they want; however, in the previous paragraphs, it was explained that they have a dependent relationship with the municipality to make the plans reality. Therefore, it would be easy to know whom to talk to if they want to perform some plans. One of the initiatives explained how they accomplish things within the neighbourhood. To involve more residents, they ask the residents for all kinds of things and use their specialisation. This results in having a transdisciplinary group of people. The initiative gives the following examples:

“In a few weeks we will meet with people from the neighbourhood to make a communication plan. That talk plate is already very good, the province mentions that it is important to organize meetings. We are also going to see whether we can put equity in this area with a risk surcharge with financial people from the neighbourhood. ”

This shows that this initiative is looking for expertise and advice within the neighborhood instead of being dependent on the municipality for input. Another initiative initiative set up whole systems all by themselves that is used by a lot of people. They did this without any help or restrictions from the municipality. This makes them really proud, because it shows what residents are capable of and it gave this initiative the feeling that they actually have a vote in this and are able to influence some decisions. The following is an example of one of the campaigns of this initiative:

“Another very important one I would like to mention is our climate voting guide. Before we started that, more than half of the political parties in Utrecht had nothing about climate in their program. We now organized that voting guide three times, twice for the municipality and once for the province. And after three sessions you see, everyone has it in the program ”

After the first two voting guides, they were asked if they would continue this. When the voting guide aired later than expected, the initiative got many questions if it would come. The municipality explained that most initiatives ask for financial support. When looking at the financial aspect of the initiatives, they do not indicate that they use the municipality's financial support. The initiatives find all kinds of other solutions to get money. Some look for support in the neighborhood, others in foundations or the initiative invest their own money. When it is directly asked if they are independent, the following is stated:

“No, at least, yes we are self-organizing. No, we are not (financially) dependent on the municipality. Until now, if we want something, we just put money in ourselves. Then we spent a few euro’s per year.”

Some initiatives indicate that they are not dependent on the municipality at all. Others think they need the municipality to go further with their plans. Some only want the municipality to give extra attention to specific topics; others want (physical) change in their neighbourhood.

When asked if they feel that they are limited in what they can do because of rules, regulations, and frames of the municipality, all the initiatives mention that this is not the case, they feel free to make the plans they want and to present those to the municipality. Besides, the initiatives emphasize that they think this is the case, because the municipality has the boundaries not clear for themselves either since this is such a new topic. It is explained that they do not feel the municipality's limitations, but it is sometimes hard to set their boundaries. This is made clear with:

“No, I think there is quite a lot of freedom there [Red: in the regulations]. Only some initiatives sometimes limit themselves. Are we now a reflection of the neighbourhood? It is often some people, technical people, who just enjoy doing that. But can you be a reflection of the neighbourhood, that is a bit of the participation paradox. There is just a certain type of people who will then dedicate themselves to the neighbourhood and then you are a reflection of the neighbourhood, no, but yes you are not and everyone has a chance to sit in it and get involved in their own neighbourhood yes if you don't. The odds are equal. That's difficult”

There is an uncertainty within the initiatives, they do not know what their position is. Therefore, it is sometimes hard to get support from the municipality and act as a reflection for the neighbourhood. This is shortly summarised with this statement:

“It would just be nice if we [red: as an initiative] get a clear place in this heat transition”

With this it gives an overview of how initiatives feel limited in being self organising and what they need to act better. Main things are that having no boundaries is also a boundary in way because this makes initiatives uncertain. It would help to have some frames to work in. This is also mentioned by other initiatives, for example with the following statement:

“Yes exactly, that we are there that is completely clear, but it would just be nice if it is also clear what our place is in this story and that the municipality is not complicated about it and it would be nice if the municipality also supports us.”

One of the initiatives also organised a demonstration. Also, within this they were not limited by the municipality. The initiative describes that it is actually very easy, just fill in a form online, everyone could do it. You must fill in a contact person who gets a call. During the call there is not said that it can not be done, but the following:

"No, that is mainly about the point of safety, not so much whether you can demonstrate or not. It makes sense, you can not block a cycling route, that only causes misery."

So, initiatives have the right to demonstrate and are not limited in this. The municipality only calls in to make sure that it is safe. Later in the interview, it is explained that sometimes an extra police officer is biking around in the smaller demonstrations, but nothing intense.

In the previous parts it was mentioned that the municipality is looking for the right way to go and is uncertain about what to do. In the article 'Niet iets wat je even uitrolt' (2019), it is again explained that also the municipality does not always know what to do. This is also given as a reason by the initiatives to start and act self-organising. In this article, this is made evident with one clear sentence:

"The technology is changing; the municipality is also swabbing. If we [red: as residents/initiative] do nothing, nobody will take us off the gas."

The residents and initiatives have the feeling they need to act, to support the municipality. They think that otherwise the ambitions of the municipality are not met. To support the municipality in achieving their ambitions this group already did some preliminary work. By doing this they take charge of the situation in their neighbourhood and help the municipality. They say the following in the article:

"We visited the 115 doors in our neighbourhood to investigate whether the residents want to work together on a plan for new energy. And if so, what principles do they consider important? Which preconditions must it meet? You notice that this approach produces something positive. People's attitude is very different from the information evenings of the municipality. You notice that it binds us together, as a neighbourhood."

The article explains that by taking charge as a neighbourhood it works bonding and creates one support group. Together they make clear to the municipality what they want, their frames, and principles when going through with their plans. If the municipality wants to work along, they can expect support from the whole group. This investigation was done without any help or question from the municipality.

4.5. Overview of results

In this section, a brief overview is given of the results. The municipality of Utrecht explains that they see a positive trend in the number of energy-related citizens' initiatives over the recent years. They have to handle more involved citizens, and citizens demand more power in the decision-making process, mainly in their own neighbourhoods. They have to handle this while also handling the novelty of the whole Energy Transition. On the other side, initiatives are moving forward and all had their own motivation to start. What was clear is that there is togetherness amongst the initiatives. They really want to help each other to move forward in this process. If one initiative has experience, they do not hesitate and share this and give tips and tricks.

Looking into the concepts of transparency, trust and self-organisation, it became noticeable that both stakeholders are satisfied about the communication and therefore the transparency between them. From the municipalities point of view the occasionally urban conversations contribute to this. In these conversations they share the newest developments with initiatives. The initiatives do not mention these conversations, but do mention that the contact and honesty between the stakeholders is good.

So, the communication is experienced as transparent, but when asked if expectations are met and shared with other stakeholders it is noticed that expectations are not always shared. Also, the bond between the stakeholders is described as positive. Not always the outcome they want is achieved, but there are norms and values.

For the extent of self-organising the municipality explains that initiatives can act quite independent from the municipality, but for one thing they will always come to the them, financial support. To some extent the municipality can provide financial support for the basic things, like communication or the rental for meeting rooms. However, sometimes they cannot provide financial support for everything the initiatives want. Also, the municipality explains that they are developing boundaries and preconditions, because initiatives ask for this. Currently, there are no preconditions or boundaries described, what is also experienced as a boundary, because initiatives are insecure about what they can and cannot do.

Some of the above presented results are further discussed and compared with existing results in the literature in the following chapter.

5. Discussion

During the research some results stood out, in this chapter these results are discussed and compared with literature. For example, why are there more energy-related citizens' initiatives and how did the municipality handle this. It is also compared with literature why the municipality emphasizes the urban conversations and working hard on trust, while the initiatives not mention they notice this. Also, the limitations of the research are pointed out.

5.1. Result discussion

The situation of Utrecht

After 2016 the municipality of Utrecht noticed that there are coming more energy-related initiatives and that also individual residents want to know how they can contribute to the Energy Transition. To this day, the municipality sees an increase in interested residents and initiatives. This is in line with what Sharp and Richardson (2001) explain. Citizens have easier access to information, become smarter, want to act more themselves and therefore do not always accept government policy easily anymore. To have a say in the decision-making process, they act more and form initiatives. Besides, Cramer (2016) also argues that citizens want to be particularly more involved in the Energy Transition because it involves them personally; they must change their homes. This shows that both stakeholders are struggling with positioning themselves in the new situation. Both stakeholders confirm this, they both explain that the municipality was struggling in the beginning phases of the Energy Transition, with handling everything. However, over time this got better. For example, the municipality of Utrecht already presented a concept Energy Strategy and is actively looking for participation options. This is also seen by Utberg (2019) and Schöne et al. (2019), both did research to the success factors in the relationship between citizens' initiatives and municipalities in the local heat transition. They researched other municipalities than Utrecht and found that all the observed municipalities were struggling in the beginning.

Transparency

What was noticeable is that the municipality frames the urban conversation as one of the most important forms of communication with the initiatives. The initiatives do not mention the urban conversations or the intake interview as a starting point, while the municipality spends extra attention. Van Eijk (2014) explains that initiatives often do not recognize what municipalities are doing for them, they mainly see what the municipality is not doing for them, but not what they are doing to improve the relationship. This is also the case with the transparency the municipality shows, which is a normal thing, and citizens' initiatives expect the municipality to do this. This is also in the case of gaining trust.

Trust

The municipality state that they work hard on gaining and maintaining trust between municipality and initiatives. The initiatives agree and explain that they generally have trust in the municipality, but this is sometimes superficial. They do not notice what time and effort the municipality puts in keeping the trust. For this, van Eijk (2014) gives the same explanation as with transparency. Initiatives do not see the 'invisible' things that municipalities are doing. Also, not with actively gaining trust; however, the initiatives do experience that trust is good. This is also found by Schöne et al., who recommend that the municipality make the actions they perform more visible if they prefer so or when the municipalities notice that the trust is going down. For example taking the lead, more face-to-face meetings and express norms and values. One of the recommendations is meeting expectations. Meeting expectations is also described in the theoretical background as one of the concepts within

gaining trust (Hassink, 2016). To make the expectations visible, it is good to incorporate them in a document as reference guide for initiatives. In this case they can read them again.

In the interviews attention is given to knowing, having, and meeting expectations from the other stakeholder. Both stakeholders explain that they have expectation towards the other, however during the interviews, it became noticeable that these expectations are not always expressed to the other. In some cases, the expectations were not clearly formulated, or the question made the interviewee thinking about what our expectations are. This is also seen by Hassink (2016), who researched the relationship between municipalities and green urban initiatives. More than half of the municipalities and initiatives do not have matching expectations or do not express them rightly.

The municipality explains that it would be good for the trust in the relationship that it is not only you ask as initiative, we serve as the municipality. The check-in meetings with initiatives are mainly about the municipality asking the initiatives if they need something, or that the municipality can do something. It is often not the other way around; initiatives do not express what they could serve to the municipality. The municipality is only asked when initiatives need something, and the municipality does not always get something in return. This is in line with all the previous points, mainly pointed out by Van Eijk (2014), that the invisible things that municipalities do are not noticed by initiatives because they are a given. The one way thinking of initiatives, only explaining what they want and not what they serve, is acknowledged by Kaufmann (2012). Kaufmann made a citizens' initiatives pocket guide to explain how they should cooperate with the initiatives. One of the tips is also to express what an initiative can contribute to the municipality.

Cucinello et al. (2014) argue that trust is gaining when a government is more transparent. When more information is shared, the citizens know more. Even when the information is not favourable for the citizens, they feel that trust is gaining because the developments are shared. This also is seen in the results of this research, because over time, the trust in the municipality is higher. The municipality of Utrecht explains that they do have trust in the initiatives, but described that it was not logical not to trust the initiatives because they always have the endnote.

Self-organisation

According to the second-key factor of Bakker et al. (2012) and one of the cornerstones of Horlings (2017) self-organisation is an essential factor in interaction. The municipality explained that they are in the development phase of preconditions and boundaries because they are not yet adapted to energy-related citizens' initiatives. Citizens' initiatives react in line with this by stating they feel no boundaries. Besides, they add that they feel in a way restricted by not having any guidelines because they limit themselves and would like to have preconditions. No boundaries is also seen as a boundary. This is in conflict with what van Eijk (2014) explained that initiatives do not see what municipalities do for them. In this case they see what the municipalities are missing. This is explained by the key-factors of Bakker et al. (2012), for initiatives to function it is necessary to have guidelines.

The last outstanding result within self-organisation was that all the initiatives and the municipality explained the importance of one permanent contact person within the municipality to account on. This does only come back in self-organisation, but also in the other themes of this research. The municipality refers to this person as the liaison officer; this person tries to bridge the gap between municipality and initiative. Hassink (2016), also argues that a personal fit with the municipality is important. This is not only good for self-organisation, but also for the trust. With a permanent contact person it is easier to form bond with the municipality.

This research contributes to getting more insight into the relationship between the municipality and energy-related citizens' initiatives. Citizens want to be more involved in the decision-making process than ever before and municipalities have to deal with this while also dealing with the novelty and exploring what the Energy Transition involves for them. This research can help both stakeholders with cooperating with the other and could make the impressive tasks that municipalities are facing a little easier. How both stakeholders can do this is explained in the recommendations in paragraph 5.3.

5.2. Limitations

During the research, a couple of weaknesses in the theoretical background and used method are indicated. These are finding a suitable theoretical background, the combination of semi-structured interviews with document analysis, aiming for data-saturation and the planning.

First of all, it was not easy to find a suitable theoretical framework to research the relationship between governments and citizens' initiatives. This is also argued by Hassink et al. (2016) by stating that there are no clear guidelines or theories for what governments should do to stimulate citizens' initiatives. Therefore, the decision was made to look at studies that research the interaction between governments (national and local) and citizens' initiatives; this was also done by Hassink et al. (2016). The conceptual framework used for this research is based on findings from different researches.

Secondly, the combination of interviews with both stakeholders, and document analysis was suitable for this type of research. Other research that looks into the interaction between government and citizens' initiatives is often conducted via semi-structured interviews (Hassink et al., 2016; Troost, 2017). However, the interviews were initially planned to be conducted face-to-face and on the location of the initiative. With this, the researcher would be able to see more physically where the interviewees are working and have more sense of place during the interview. The interviews were now performed online and often via phone, so the researcher could not see the facial expressions or that the interviewees were distracted by something. The researcher did not have experience with doing interviews online and experienced it differently than face-to-face interviews. Therefore, some of the interviews were shorter, and less was asked. The moment that the researcher approached the respondents was at the beginning of the intelligent lockdown. Therefore everyone was resettling and getting adjusted to the new normal. A couple of times, this was the reason that potential respondents were not responding positively to the interview, and politely declined.

Thirdly, the aim was to achieve data-saturation in the interviews with initiatives, which means that the interviews would stop when no new information was conducted. This was mainly focussing on the data from the initiatives since within the municipality; there was only one person responsible for this specific part. To reach data-saturation within the municipality, document analysis was added to have the whole overview. So, data-saturation is reached for the part of the municipality because there were no more sources available. However, for this side of the initiatives, it was harder to reach full data-saturation. This can be explained by that all experiences are different and the different interviewed initiatives are all in different phases and therefore not all already have a lot of experience with the municipality.

Lastly, the conducting and finalizing of this research took a couple of weeks longer than expected. Finalizing the proposal and starting with conducting data was blurred because everyone was adapting to the new normal of working from home and only skype-meetings and new time frames. The researcher needed to adapt to the new situation and could not work on the university anymore. More about the effects of the coronavirus is in paragraph 3.4.1. The exceeding of the planning by a couple of weeks is not having a big impact on the research because it is still within the academic year, and it solved with some adaptability, flexibility, and consultation with the supervisors.

The weakness that affected the research the most is that the interviews were not conducted face-to-face and not at the location of the initiative. This is the biggest weakness, because the researcher needed time to adjust to online interviews, therefore the first interviews were quite short. Because the interviews were conducted online and sometimes by phone calls, there was no sense of place during the interviews. Meaning that the interviewee could not show their plans easily and the interviewed did not always see the facial expressions of the interviewee.

5.3. Recommendations

In this final chapter, several recommendations are given to both municipalities and to citizens' initiatives. These recommendations are formulated based on the results of this research and the discussion.

5.3.1. Municipality

The first recommendation for the municipalities is to acknowledge and embrace that there are energy-related citizens' initiatives present or coming in the municipality. The challenge for municipalities is to see the added value of citizens' initiatives and be aware of the importance of citizens' initiatives to make the Energy Transition a success. The municipality of Utrecht pointed out that this was one of the hardest aspects to acknowledge. This was also the result of Schöne et al. (2019), acknowledging is the first step.

The moment municipalities are aware of the upcoming trend of energy-related initiatives; they should put time and effort into preparing how to handle initiatives. As preparation for the whole Energy Transition, it is advised to form an Energy Transition Management Table if there is not one yet. Make sure to include citizens' initiatives and residents in this table to have a transdisciplinary Management Table and have the point of view from all sides. In addition to the Energy Transition Management Table, in which all kinds of regular aspects are discussed, it is advised to organise sessions specially focused on participation and the completion of this in the municipality. During these sessions, it could be discussed on which level the municipality wants the residents and citizens' initiatives to participate. An important part of the participation sessions is to inform the participants in advance about the topic of conversation. These sessions can serve as a start for a 'preconditions' document. In this document expectations can be expressed, guidelines and boundaries are made clear, and preconditions are described. Describe not only the expectation in advance but also during the process. Make this a document that is manageable for the 'normal' resident. An informal contract can also be established in which the preferred form of communication is described, and the role-division is made clear.

Once there are some initiatives present in the municipality, there are other steps that can be taken. One of the most important things is to give the initiatives not an ungrateful feeling. Also, when there are more initiatives in the municipality, try to bring them in contact with each other. In this case, initiatives can learn from each other and not reinvent the wheel all again.

As a municipality, it is advised to be active stakeholder yourselves in the participation. Please do not wait for citizens' initiatives to act, but also contact them yourself, ask where they are, and give support. It is advised to have a permanent contact person and clarify the function of this person and what this person offers within the municipality. For example, that this person can make appointments within other departments of the municipalities when necessary.

5.3.2. Citizens' initiatives

In the beginning, it is essential to make yourself noticeable for the municipality. If the municipality does not have intake interviews already, try and make an intake conversation happen. When you have an intake conversation, try to be as prepared as possible. During this intake, try to make agreements,

for example, on how you are going to communicate to stay transparent, take charge. Agree on, for example, monthly updates. In the updates, try to be constructive, also accept that no is an answer. Furthermore, if you lost a battle or had another negative previous experience with the municipality, let this not stand.

Concerning the municipality, it is advised to ask if the municipality has a permanent contact person dealing with citizens' initiatives. This person can help the initiative by making contact with other departments within the municipality. Besides, this person could contact other energy-related citizens' initiatives and bring you in contact with them; this brings to the following recommendation. Try to learn from earlier experiences, from your own earlier experience with the municipality, but also try to learn from other initiatives and do not reinvent the wheel or read certain complicated policy parts if already someone put time and effort into this.

If you expect the municipality to be open and honest, be transparent and open with the municipality yourselves. Try to communicate your plans and your actions. If you, as a citizens' initiative, wants the municipality to be transparent and open in their plans, it helps if you are open yourselves also. If the municipality is reacting reservedly to give financial support, realise that there are plenty of other financial solutions. There are often regional foundations that support collective purchasing actions or want to support energy-related initiatives in another way.

The most important recommendation is not only to express what you want, but also what you have to offer as a citizen initiative. When the municipality is putting time, effort and money in your initiative, what can they expect what is there in it for the municipality as well. Besides, realise that you need the municipality to make your initiative a success and the other way around. You are not enemies, but you must try and complement each other. Realise that trust and interaction in a dependent relationship involved two parties.

Know and use the strengths of your neighbourhood, do not try and carry the whole initiative just in your group. But if you know someone who is good with communication or is accountant use these capacities in your favour.

6. Conclusions

This chapter provides a step-by-step conclusion on the various sub-questions. Then a conclusion is given by answering the main research question.

Sub-question 1: Transparency

The first sub-question is: *“How is the transparency between the municipality of Utrecht and the local citizens’ initiatives in the Dutch Energy Transition described?”* Both stakeholders explain that they are transparent in the development of plans to the other, the developments are mainly shared in ‘urban conversations’. Besides this, they make new plans and policies in cooperation with other initiatives. In this way, initiatives are more incorporated in the decision-making process. The municipality develops this with participation sessions. The involved stakeholders are updated with the necessary information beforehand to give their honest opinions and supporting input. So, both stakeholders emphasize that they experience the extent of transparency as positive. However, there are some flaws, such as initiatives that do not participate in the urban conversations or communication in the ‘wrong’ order, whereby initiatives or citizens hear the news via-via.

Sub-question 2: Trust

The second sub-question is: *“How is the current state of trust between the municipality of Utrecht and the local citizens’ initiatives regarding participation in the Dutch Energy Transition described?”* Both municipality and citizens’ initiatives explain that there is trust in the other stakeholder. The relationship between municipality and citizen initiative is dependent, so the other stakeholder is needed. The municipality says that they work hard to build trust by being transparent to the citizens’ initiatives, sharing information, and making it a two-way relationship. So not only you ask we serve, but the municipality is also taking their initiative to contact the citizens’ initiatives to ask if they need something. Now expectations are not always shared with the other stakeholder or not formulated. Stakeholders do not see this as a threat for the current trust. Citizens’ initiatives do not always explain or know what they can provide for the municipality. So, in general, the trust is explained as positive, however, this is superficial. To have a deeper trust relationship, some things need to be expressed.

Sub-question 3: Self-organisation

The last cornerstone for the relationship is self-organisation, the sub-question was *“How is the current state of self-organization between the municipality of Utrecht and the local citizens’ initiatives regarding participation in the Dutch Energy Transition described?”*. Citizens’ initiatives get the space to self-organise as much as possible, make their plans, activate residents, and organise small events. All the initiatives state that they do not feel restricted by rules or policies from the municipality. They explain that they sometimes miss some guidance and like some directives on what to do when an initiative wants to get started. Therefore, the municipality is developing preconditions for citizens’ initiatives. In this way, initiatives know what they can and can not do. Citizens’ initiatives explained that they act mostly independently from the municipality and are looking for possible other sources for financial support like foundations. So, the initiatives could act more self-organising if rules are clearer and think about role-divisions.

Main research question

The several sub-conclusions lead to a conclusion for the research question: *“What is the current interaction between the municipality of Utrecht and local citizens’ initiatives regarding the Dutch Energy Transition in the municipality of Utrecht?”*. In the introduction, it was already stated, and after the research, it more confirmed that *‘alone is faster, but together you get further.’* This was recognized

by both municipality and citizens' initiatives. They both know they need each other in this process to make it a success. The municipality of Utrecht tries to make the Energy Transition a success and involve citizens' initiatives in the process but is struggling with the implementation. The municipality is already being transparent by sharing new developments in 'urban conversations,'. The trust is generally okay. However, expectations from both parties are not always clear or expressed to the other party. The balance between 'serving' and 'taking' could be more optimised. The municipality provides a permanent contact person for initiatives, but it is not always clear what this specific person can contribute to a citizen initiative. Also, municipality and citizens' initiatives are positive about that initiatives act independent from the municipality. At the same time, initiatives express that sometimes they would like a bit more guidance.

Therefore, it is concluded that the interaction between the municipality and citizens' initiatives is generally good, but there is room for improvement from both sides. With a more in-depth relationship, and more interaction the process could be optimised. In terms of transparency the information is shared, however expressing expectations and boundaries is not done yet. So, to be more open and honest this could be done. Also, setting boundaries would optimise the interaction, establishment of a clear role-division between both stakeholders helps with this.

Bibliography

- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18, 543-571.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35, 216-224.
- Bakker, J., Denters, B., Oude Vrielink, M., & Klok, P. J. (2012). Citizens' initiatives: How local governments fill their facilitative role. *Local Government Studies*, 38, 395-414.
- Blom, T., van Driel, I., & Liukku, A. (2019). *Energietransitie? Gemeenten hebben geen flauw benul wat ze ermee aan moeten*. Retrieved January 9, 2020, from <https://www.ad.nl/rotterdam/energietransitie-gemeenten-hebben-geen-flauw-benul-wat-ze-ermee-aan-moeten~a52ce225/>
- Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen* (2e druk). Den Haag: Boom Lemma.
- Boonstra, B., & Boelens, L. (2011). Self-organization in urban development: towards a new perspective on spatial planning. *Urban Research & Practice*, 4(2), 99-122.
- Cramer, L. M. (2016). Het Nederlandse Klimaatbeleid en Duurzame Burgerinitiatieven. *Faculty of Humanities Theses*. Universiteit Utrecht, Utrecht, The Netherlands.
- Cucciniello, M., & Nasi, G. (2014). Transparency for trust in government: How effective is formal transparency?. *International Journal of Public Administration*, 37(13), 911-921.
- da Cruz, N. F., Tavares, A. F., Marques, R. C., Jorge, S., & De Sousa, L. (2016). Measuring local government transparency. *Public Management Review*, 18(6), 866-893.
- Dictionary.Cambridge. (n.d.). Communication. Retrieved January 21, 2020, from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/communication>
- Dictionary.Cambridge. (n.d.). Tokenism. Retrieved January 21, 2020, from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/tokenism>
- Edelenbos, J., & Eshuis, J. (2009). Dealing with complexity through trust and control. In *Managing Complex Governance Systems* (pp. 207-226). Routledge. New York.
- Elving, W., & Wiekens, C. (2019). Communicative and behavioral interventions to increase sustainability. Hanze University of Applied Sciences, Groningen, The Netherlands.
- Energiea^a. (2017, July 12). *Door samenwerking met provincie verviervoudigt energiefonds Utrecht*. Retrieved May 8, 2020, from: <https://energiea.nl/nieuws/40059537/door-samenwerking-met-provincie-verviervoudigt-energiefonds-utrecht>
- Energiea. (2017, July 6). *Gemeenten missen slagkracht om ambitieuze energiedoelen af te dwingen*. Retrieved May 8, 2020, from: <https://energiea.nl/nieuws/40060108/gemeenten-missen-slagkracht-om-ambitieuze-energiedoelen-af-te-dwingen>
- Energiea. (2018, September 10). *Wethouders G4: 'Energietransitie slaagt alleen als verduurzaming binnen de woonlasten blijft'*. Retrieved May 8, 2020, from: <https://energiea.nl/energiea-artikel/40072312/wethouders-g4-energietransitie-slaagt-alleen-als-verduurzaming-binnen-de-woonlasten-blijft>

Firmstone, J., & Coleman, S. (2015). Public engagement in local government: the voice and influence of citizens in online communicative spaces. *Information, Communication & Society*, 18(6), 680-695.

Fusch, P. I., & Ness, L. R. (2015). Are we there yet? Data saturation in qualitative research. *The Qualitative Report*, 20(9), 1408.

Gemeente Utrecht. (2017, July). *Visie op de warmtevoorziening in Utrecht: Naar een klimaatneutrale stad*. Utrecht: Programma Utrechtse energie. Retrieved April 29, 2020, from: <https://omgevingsvisie.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/zz-omgevingsvisie/thematische-beleid/energie/2017-07-visie-op-de-warmtevoorziening-in-utrecht.pdf>

Gemeente Utrecht. (2018). *UTRECHT RUIMTE VOOR IEDEREEN: Coalitieakkoord 2018 – 2022*. Utrecht: Gemeente Utrecht. Retrieved April 29, 2020, from: <https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/bestuur-en-organisatie/college-van-b-en-w/Coalitieakkoord-Utrecht-ruimte-voor-iedereen.pdf>

Gemeente Utrecht. (2019). *Transitieplan Overvecht-Noord aardgasvrij*. Utrecht: Gemeente Utrecht. Retrieved April 29, 2020, from: <https://www.utrecht.nl/wonen-en-leven/duurzame-stad/energie/utrecht-aardgasvrij/overvecht-noord-aardgasvrij/>

Gemeente Utrecht^a. (2019). *Samen stad maken op de Utrechtse manier*. Utrecht: Gemeente Utrecht. Retrieved April 29, 2020, from: <https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/bestuur-en-organisatie/beleid/2019-07-actieprogramma-samen-stad-maken-op-de-Utrechtse-maniem.pdf>

Gemeente Utrecht. (2020). *Ontwerp RES U16 met concept-bod voor duurzame elektriciteit*. Utrecht: Gemeente Utrecht. Retrieved April 29, 2020, from: <https://energieregionutrecht.nl/default.aspx>

Glaser, M. A., Yeager, S. J., & Parker, L. E. (2006). Involving citizens in the decisions of government and community: Neighbourhood-based vs. government-based citizen engagement. *Public Administration Quarterly*, 177-217.

Graichen, J., Healy, S., Siemons, A., Höhne, N., Kuramochi, T., Gonzales-Zuñiga, S., & Wachsmuth, J. (2016). Climate initiatives, National Contributions and the Paris agreement. *Berlin: Öko-Institute*.

Hassink, J., Salverda, I., Vaandrager, L., van Dam, R., & Wentink, C. (2016). Relationships between green urban citizens' initiatives and local governments. *Cogent Social Sciences*, 2(1).

Holzner B and Holzner L (2006) *Transparency in Global Change: The Vanguard of the Open Society*. Pittsburgh, PA: University of Pittsburgh Press.

Horlings, Lumina G. 2017. *Transformative Socio-Spatial Planning; Enabling Resourceful Communities*. Groningen: Inaugural Lecture.

Huisman, C. (2018). *Overvecht gasvrij? Dat gaat de bewoners een beetje te snel*. Retrieved April 27, 2020, from: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/overvecht-gasvrij-dat-gaat-de-bewoners-een-beetje-te-snel~bb28a146/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Huisman, C. & van den Berg, J. (2020). *Het Friese Garyp en het Utrechtse Overvecht-Noord pionieren voor een aardgasvrije toekomst. Waarom gaat dat in Friesland zoveel beter dan in Utrecht?*. Retrieved April 27, 2020, from: <https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2020/help-hoera-de-wijk-moet-van-het-gas-af~v85440/>

Jouwhuislimmer.nl. (n.d.). *Begin met energie!*. Retrieved May 11, 2020, from: <https://jouwhuislimmer.nl/>

Kaufmann, B. (2012). The European citizens' initiative pocket guide. *Initiative and Referendum Institute Europe and the Green European Foundation Belgium*, 9-82.

Kerngroep NEV. (2019). Buurtinitiatief Nieuwe energie Vechtzoom. [PowerPoint].

Lippe, T. (2019). *Sociologen: Compensatie lagere inkomens cruciaal voor slagen energietransitie*. Retrieved January 8, 2020, from <https://www.socialevraagstukken.nl/sociologenpanel/duurzaamheid-en-klimaatbeleid/>

Lowndes, V., & Pratchett, L. (2006). CLEAR: Understanding citizen participation in local government—and how to make it work better. *Local Governance Research Unit, De Montfort University Leicester, United Kingdom*.

Mulder, F. (2019, August 28). *Utrechtse wijk moet van het gas af 'Niet iets wat je even uitrolt'*. Retrieved April 15, 2020, from: <https://www.groene.nl/artikel/niet-iets-wat-je-even-uitrolt>

Nationaal Programma Regionale Energie Strategie. (n.d.). *Wat is de RES?* Retrieved May 26, 2020, from: <https://www.regionale-energiestrategie.nl/ondersteuning/handreiking/nationale+opgave+en+de+res/wat+is+de+res/default.aspx>

NEV. (2020). Nieuwsbrief maart 2020: Samen werken aan duurzame oplossingen voor energie in onze buurt. [Online nieuwsbrief].

NEV. (2020). Nieuwsbrief januari 2020. Samen werken aan duurzame oplossingen voor energie in onze buurt. [Online nieuwsbrief].

Nieuwe Energie voor de Vechtzoom. (2019). *Movisie Buurtinitiatief Nieuwe Energie voor de Vechtzoom*. Utrecht: NEV

Nieuwe Energie Vechtzoom. (2019). *Verwerking vragen en inbreng bewoners tijdens de Buurtgesprekken*. Utrecht: NEV.

Nikolova, N., Möllering, G., & Reihlen, M. (2015). Trusting as a 'leap of faith': Trust-building practices in client–consultant relationships. *Scandinavian Journal of Management*, 31, 232–245.

Programma Aardgasvrije Wijken. (n.d.). *Proeftuinen*. Retrieved May 26, 2020, from: <https://aardgasvrijewijken.nl/proeftuinen/default.aspx>

Proka, A., Hisschemöller, M., & Loorbach, D. (2018). Transition without conflict? Renewable energy initiatives in the dutch Energy Transition. *Sustainability*, 10(6), 1721.

Provincie Utrecht. (2016). *EEN KLIMAAT VOOR ENERGIETRANSITIE Energieagenda provincie Utrecht*. Utrecht: Provincie Utrecht. Retrieved May 5, 2020, from: https://www.staatvanutrecht.nl/sites/www.staatvanutrecht.nl/files/documenten/staat_van_utrecht_2019_special_energietransitie.pdf

Provincie Utrecht. (2020). *PROGRAMMAPLAN ENERGIETRANSITIE 2020-2025*. Utrecht: Team energietransitie. Retrieved May 5, 2020, from: https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-02/programma_energietransitie.pdf

Rijksoverheid. (n.d.). *Wat is het klimaatakkoord?* Retrieved January 10, 2020, from <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatakkoord/wat-is-het-klimaatakkoord>

Rijksoverheid^a. (n.d.). *Duurzame energie*. Retrieved January 10, 2020, from <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie>

RIVM. (n.d.). *Energietransitie*. Retrieved January 7, 2020, from <https://www.rivm.nl/onderwerpen/energietransitie>

Scheepers, P. L. H., Tobi, H., & Boeije, H. R. (2016). *Onderzoeksmethoden* (9e dr.). Amsterdam: Boom uitgevers.

Sharp, L., & Richardson, T. (2001). Reflections on Foucauldian discourse analysis in planning and environmental policy research. *Journal of environmental policy and planning*, 3(3), 193-209.

Song, C., & Lee, J. (2016). Citizens' use of social media in government, perceived transparency, and trust in government. *Public Performance & Management Review*, 39(2), 430-453.

Stichting Warmtenetwerk. (2020). *Flinke onrendabele top voor warmtetransitie*. Retrieved May 8, 2020, from: <https://warmtenetwerk.nl/nieuws/item/flinke-onrendabele-top-voor-warmtetransitie/>

Stichting Warmtenetwerk. (2020). *Utrecht onderzoekt verplichte gasafsluiting*. Retrieved May 8, 2020, from: <https://warmtenetwerk.nl/nieuws/item/utrecht-onderzoekt-verplichte-gasafsluiting/>

Troost, S. D. (2016). *Is vertrouwen de sleutel? Onderzoek naar de rol van vertrouwen van burgers in de gemeente bij het ontstaan-en voortbestaan van burgerinitiatieven* (Master's thesis). Faculty of Geosciences Theses, Universiteit Utrecht, Utrecht, The Netherlands.

UNFCCC. (2020). *Paris Agreement – Status of Ratification*. Retrieved January 9, 2020, from <https://unfccc.int/process/the-paris-agreement/status-of-ratification>

UNFCCC. (n.d.). *The Paris Agreement*. Retrieved January 9, 2020, from <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

Utberg, M. (2019). Gas erop! Een onderzoek naar het verloop van de energietransitie in de wijken Bottendaal en Hengstdal in Nijmegen aan de hand van de beleidsarrangementen benadering. *Faculteit der Managementwetenschappen, Radboud Universiteit, Nijmegen, The Netherlands*.

Van Eijk, C. (2014). Growing access to local decision-making? Explaining variation among Dutch municipalities in the institutional measures to promote citizen participation. *Journal of Urban Affairs*, 36(2), 256-275.

Van Meerkerk, I., Boonstra, B., & Edelenbos, J. (2013). Self-organization in urban regeneration: A two-case comparative research. *European Planning Studies*, 21(10), 1630-1652.

VNG. (2019). *Stand van zaken*. Retrieved January 8, 2020, from <https://vng.nl/artikelen/stand-van-zaken>

Woudstra, R., Schöne, S., Notten, K., Koers., A., & Rietveld, R. (2018). Maatschappelijke acceptatie en participatie - Het betrekken van burgernetwerken bij het tot stand komen van het nieuwe klimaatakkoord. Het klimaatberaad. Utrecht.

Appendices

Appendix I: Interviewplan Gemeente

Appendix II: Interviewplan burgerinitiatieven

Appendix III: Transcript citizen initiative I

Appendix IV: Transcript citizen initiative II

Appendix V: Transcript citizen initiative III

Appendix VI: Transcript citizen initiative IV

Appendix VII: Transcript municipality

Appendix I: Interviewplan Gemeente

Introductie (zie hieronder)

- Voorstellen
- Doel van het interview
- Opnemen + toestemming

Algemeen

Ik heb al een aantal burgerinitiatieven gesproken binnen de gemeente en ze noemen u allemaal als eerste aanspreekpunt. Daarom heb ik contact met u gezocht, om ook het perspectief vanuit de gemeente te krijgen.

- Wat is uw rol binnen de gemeente en voor initiatieven?
- Ziet u de laatste tijd een opkomst in duurzaamheid/energie initiatieven? Hoe?
- Bent u bekend met de participatieladder (hieronder bijgevoegd)?
- Op welk niveau verwacht u dat burgerinitiatieven participeren?
- In hoeverre en hoe probeert de gemeente burgers en haar initiatieven actief te laten participeren in de energietransitie?
- Ziet u hierin verschil met energie gerelateerde initiatieven en andere soort initiatieven? Zijn ze juist actiever of minder actief aan het participeren?

Contact met initiatief

De volgende vragen gaan meer over hoe het contact met de huidige burgerinitiatieven voor de energietransitie verloopt.

- Op jouwhuislimmer.nl staan een aantal initiatieven, bijvoorbeeld Hoograven duurzaam en warm tuindorp. Maar sommige initiatieven staan hier ook niet op, zoals Nieuwe energie Vechtzoom of Veemarkt 2020. Waarom sommigen wel en sommigen niet? Wat maakt het verschil?
- Hoe verloopt (eerste) contact gemeente – initiatief, zoeken ze altijd eerst contact met jullie of zijn jullie ook zelf actief op zoek naar nieuwe initiatieven? Kennismakingsgesprek etc.?
- Wanneer in het proces van het burgerinitiatief raakt de gemeente meestal betrokken? (Begin of als ze al een plan hebben bijvoorbeeld?)
- Wat is de rol van de gemeente binnen het initiatief? (Is dit altijd hetzelfde of verschilt dit per initiatief)
- Hoe zou je op dit moment de communicatie met de initiatieven omschrijven? (Is dit duidelijk, verloopt dit goed? Vaste momenten?)

Vertrouwen

De volgende vragen gaan over het (wederzijdse) vertrouwen tussen gemeente en burgerinitiatieven.

- Hoe belangrijk is wederzijds vertrouwen tussen gemeente en initiatieven?
- Hoe wordt er gewerkt aan vertrouwen?
- Voorafgaand verwachting van de initiatieven?
  - o Verwachting veranderd
- Hoe is het huidige vertrouwen in de initiatieven?
  - o Is dat wel eens anders geweest
- Wat kan een initiatief van jullie verwachten als gemeente (geven en nemen)

Zelforganisatie

Een van de aspecten bij de interactie tussen gemeenten en burgerinitiatieven is de mate van zelforganisatie van het initiatief en de vrijheid die ze hierin krijgen. Daarom zullen de volgende vragen hierover gaan.

- Hanteert de gemeente regels of kaders waarbinnen een initiatief moet handelen?
- Zijn deze duidelijk voor zowel gemeente als initiatief
- Hebben de initiatieven één aanspreekpunt binnen de gemeente of zijn ze vrij om als initiatief met iedereen contact te zoeken? (Verschillende afdelingen)
- Zijn initiatieven vrij in het uitvoeren van ideeën of heeft de gemeente vaak inspraak
- Worden ze ook wel eens ontmoedigd in plannen?
- Worden ze op de hoogte gesteld van plannen in hun wijk? Hoe worden ze daarbij betrokken? Waar ligt de balans?
- Hoe zelf-organiserend zijn de initiatieven, zijn ze voor veel afhankelijk van de gemeente?
- Steun van de gemeente of alles zelf regelen
  - o Financiële ondersteuning
  - o Contacten?
- Komen initiatieven met oplossingen die ze zelf waar kunnen maken?

Afsluiting

Dit waren de laatste vragen, verder nog iets kwijt?

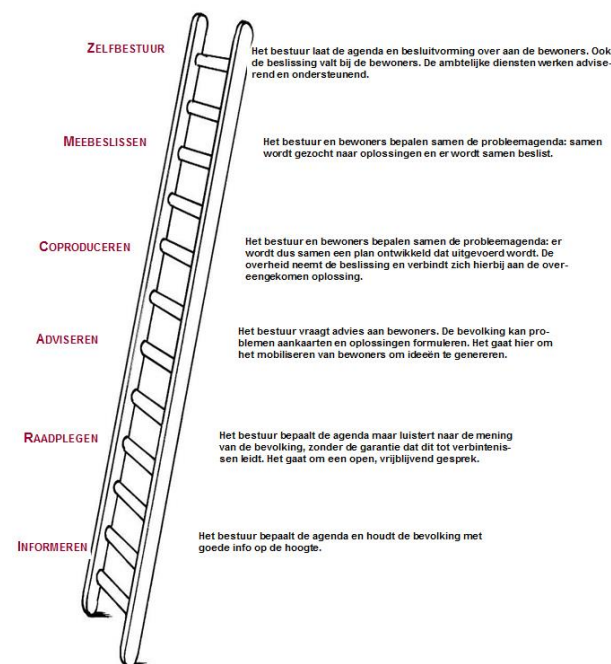
- Verwerking interviews, transcript terugsturen
- Vragen, altijd mailen

Introductie interview:

Mijn naam is Lisa Klijnstra en ik studeer communication and innovation aan de Wageningen Universiteit. Voor mijn masterscriptie onderzoek ik de interactie tussen gemeenten en haar burgerinitiatieven rondom de energietransitie. Het doel van dit interview is om meer inzicht te krijgen in hoe u als [GEMEENTE/BURGERINITIATIEF] omgaat met de [GEMEENTE/BURGERINITIATIEF]. Hierin wordt extra aandacht besteed aan het (wederzijdse) vertrouwen en de mate van zelforganisatie.

Zoals ik in de mail had aangegeven wil ik het interview graag opnemen, zodat ik dit later kan uitschrijven en kan verwerken voor mijn data-analyse. De opnames en uitgetypte interviews zullen na afloop van het onderzoek op een beveiligde schijf worden bewaard op het systeem van de universiteit. Anonimiteit van de organisatie kan niet worden gegarandeerd tijdens het interview, wel zorg ik ervoor dat namen volledig anoniem zijn. Gaat u hiermee akkoord?

De verwachting is dat het interview ongeveer 45 minuten gaat duren.

Appendix II: Interviewplan burgerinitiatieven

Introductie (zie laatste pagina)

- Voorstellen
- Doel van het interview/onderzoek
- Opnemen gesprek

Over het burgerinitiatief

De eerste vragen zijn algemene vragen over het initiatief

- Wat is het initiatief/coöperatie (in eigen woorden)
- Hoe is het initiatief tot stand gekomen/aanleiding
- Hoeveel mensen/samenstelling van het initiatief

Contact gemeente algemeen

We gaan nu iets dieper in hoe het contact met de gemeente verloopt of is verlopen en hoe en wanneer de gemeente betrokken raakte.

- Eerste contact met gemeente, hoe verlopen
  - o Wanneer raakte gemeente betrokken
- Hoe zou je op dit moment de communicatie met de gemeente omschrijven? Is dit duidelijk, verloopt dit goed? Vaste momenten?
- Samenwerking omschrijven met gemeente in het algemeen
- Rol van de gemeente binnen het initiatief

Vertrouwen

Vertrouwen is een belangrijk onderdeel in de interactie, daarom gaan de volgende vragen over het wederzijdse vertrouwen tussen gemeente en initiatief.

- Vertrouwen omschrijven met gemeente
- Voorafgaand verwachting van de gemeente?
  - o Verwachting veranderd
- Hoe is het huidige vertrouwen in de gemeente?
  - o Is dat wel eens anders geweest
- Wat kan gemeente van jullie verwachten (geven en nemen)
- Eerste keer contact met gemeente (of eerdere ervaringen) is er geschiedenis
- Waardering

Zelforganisatie

Een van de aspecten bij de interactie tussen gemeenten en burgerinitiatieven is de mate van zelforganisatie van het initiatief en de vrijheid die ze hierin krijgen. Daarom zullen de volgende vragen hierover gaan.

- Hanteert de gemeente regels of kaders waarbinnen een initiatief moet handelen?
- Zijn deze duidelijk voor zowel gemeente als initiatief
- Hebben de initiatieven één aanspreekpunt binnen de gemeente of zijn ze vrij om als initiatief met iedereen contact te zoeken? (Verschillende afdelingen)
- Zijn initiatieven vrij in het uitvoeren van ideeën of heeft de gemeente vaak inspraak
- Worden ze ook wel eens ontmoedigd in plannen?

- Worden ze op de hoogte gesteld van plannen in hun wijk? Hoe worden ze daarbij betrokken? Waar ligt de balans?
- Hoe zelf-organiserend zijn de initiatieven, zijn ze voor veel afhankelijk van de gemeente?
- Steun van de gemeente of alles zelf regelen
  - o Financiële ondersteuning
  - o Contacten?
- Komen initiatieven met oplossingen die ze zelf waar kunnen maken?

Afsluiting

Dit waren de laatste vragen, verder nog iets kwijt?

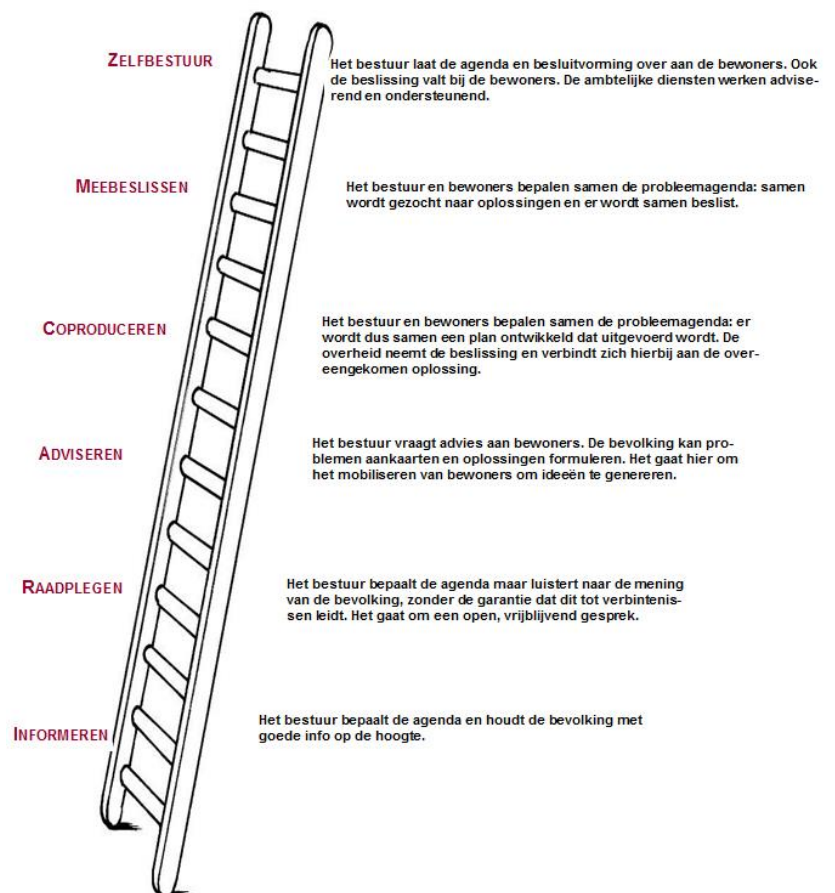
- Verwerking interviews, transcript terugsturen
- Vragen, altijd mailen

Introductie interview:

Mijn naam is Lisa Klijnstra en ik studeer communication and innovation aan de Wageningen Universiteit. Voor mijn masterscriptie onderzoek ik de interactie tussen gemeenten en haar burgerinitiatieven rondom de energietransitie. Het doel van dit interview is om meer inzicht te krijgen in hoe u als **BURGERINITIATIEF** omgaat met de **GEMEENTE**. Hierin wordt extra aandacht besteed aan het (wederzijdse) vertrouwen en de mate van zelforganisatie.

Zoals ik in de mail had aangegeven wil ik het interview graag opnemen, zodat ik dit later kan uitschrijven en kan verwerken voor mijn data-analyse. De opnames en uitgetypte interviews zullen na afloop van het onderzoek op een beveiligde schijf worden bewaard op het systeem van de universiteit. Anonimiteit van de organisatie kan niet worden gegarandeerd tijdens het interview, wel zorg ik ervoor dat namen volledig anoniem zijn. Gaat u hiermee akkoord?

De verwachting is dat het interview ongeveer 30/45 minuten gaat duren.

Appendix III: Transcript citizen initiative I

Uitwerking interview Rianne van Energie – U

Opnemen – eerst nog wat gerommel (kind overdragen) voor we echt beginnen.

R: Nou zeg het eens Lisa, ik loop weer terug naar huis

L: Oké, nou sowieso superfijn dat we eeh... even kunnen kletsen met elkaar [zo noemde Rianne het in de mail]. Ik zal mijzelf even eeh en het onderzoek kort introduceren, wat het inhoudt. Mag ik dit gesprek trouwens opnemen?

R: Jahoor,

L: Oké eeh ik ben masterstudent van de mastercommunicatie en innovatie aan de Wageningen Universiteit en op dit moment ben ik bezig met mijn masterscriptie. Eeh ik heb hier gekozen voor het onderwerp energietransitie en dan de focus op hoe burgers en burgerinitiatieven en de gemeente hiermee omgaan en vooral ook met elkaar omgaan. Daarvoor ben ik op zoek; ik focus mij hierin op de gemeente Utrecht en eeh daarom ben ik opzoek naar mensen die mij meer kunnen vertellen over de samenwerking tussen burger en de gemeente en burgerinitiatieven en de gemeente en via een aantal wijkplatforms en ook wel online had ik Energie-U of Energie-U [Engels] gevonden en op basis daarvan contact ook met je opgenomen. Dat een beetje over mijzelf dan ben ik wel benieuwd eeh wat Energie-U doet en wat jouw rol hierbinnen is en hoe dat een beetje tot stand gekomen is.

R: Oké, ik vroeg me af woon je in Utrecht, of eeh, je studeert in Wageningen.

L: Ja

R: Hoezo kom je dan bij Utrecht

L: Nou, Utrecht als gemeente heeft al een aantal stappen gemaakt, zowel provincie als gemeente en ze zijn al wel echt bezig met het schrijven van regionale energieplannen, daarnaast wilde ik graag een gemeente kiezen die een proeftuin had. Dus dat is in dit geval Overvecht, zodat ik ook daarmee in gesprek kan gaan. Met mensen daar. En zelf woon ik nu weer bij mijn ouders in Friesland, maar normaal woon ik in Eindhoven, dus dan was Utrecht ook goed centraal in het land.

R: Gekraak

L: Sorry, ik versta het niet helemaal, misschien is de verbinding een beetje slecht?

R: Oh ja ik zit te denken volgens mij heeft Wageningen ook een proeftuin

L: Ja klopt, in Wageningen zelf zit ook een proeftuin, maar ik woonde toen dus in Eindhoven en Utrecht is groter dus ik dacht dat mensen er hier meer mee bezig waren.

R: Eindhoven denk ik niet, dat weet ik eigenlijk niet.

L: Nee volgens mij niet, weet ik ook niet zeker. Ze zijn al wel redelijk ver, maar online kon ik daar weinig actief vanuit de burgers zegmaar en dat kon ik in Utrecht wel al veel meer vinden.

R: Oooh wat grappig, we hebben wel veel onderling contact dus ik ken inderdaad de mensen van de benedenbuurt ook wel

L: Ja

R: Dus eeh en, we zitten allemaal in buurtwarmte en participatiecoalitie. Dus daar hebben we maandagavond met het team dan vergadering over. Dus uhm, ja uhm, zal ik gewoon beginnen met vertellen.

L: Ja is goed

R: Energie-U bestaat bijna 10 jaar, dit najaar bestaan we 10 jaar. Ik zit er geen 10 jaar bij hoor, ik eeh, zit er nu eeh, 7 jaar bij. En ik ben de coördinator van de energieambassadeurs, ik ben dat nu aan het overdragen aan iemand anders, ik heb dat nu 7 jaar gedaan en dat werd tijd. En ik hield me eigenlijk naast energieambassadeurs, het is eigenlijk allemaal een beetje het verlengde van elkaar. Eigenlijk waren de energieambassadeurs voorlopers van die hele aardgastransitie

L: Ja

R: en uit die groep energieambassadeurs, dat zijn er geloof ik 106 is een heel groot deel heel actief, er zijn ook veel niet actief hoor. Maar daaruit zijn initiatieven ontstaan rondom aardgasvrij. En eeh een aantal jaar geleden zag je dat aankomen het dat eeh aardgasvrij, dat dat het zou gaan worden. Dat dat de inslag zou zijn die we zouden nemen met elkaar, de afslag. En toen ben ik met energie U begonnen om avonden te organiseren rondom dit thema. Zo nodigde ik [naam] uit van de benedenbuurt om te vertellen wat ze aan het doen zijn. En nodigde [naam] uit van thermobello Culemborg om te vertellen, het enige warmtenet wat in bewonershanden is

L: ja

R: Om te vertellen over, Nouja, wat hij deed en hoe dat werkte en we hebben een keer iemand uitgenodigd die had een prachtig complex hier in Utrecht neergezet, allemaal studentenwoningen en die werden met lage temperatuur verwarmingen verwarmd. En een warmtenet met lokale boosters. Zo begon ik met organiseren met dingen rondom dit onderwerp. Het zit zo dat we hier in Utrecht heel veel samenwerken met NMU, Natuur- milieufederatie Utrecht. Die zijn daar een jaar of 5 geleden mee begonnen. Samen een van de eerste die een energie ambassadeurs netwerk opzetten en het NMU heeft ook van eeh die werkgroepen opgesteld rondom die thema's en één van de dingen die we samenededen waren trainingen opzetten voor ambassadeurs, die trainingen lopen nog steeds 11 per jaar over allerlei onderwerpen en eeh... Dus als ik wat organiseer in Utrecht doet de NMU ook altijd mee, ze zetten ook altijd alle uitnodigingen door. Dus ik had best wel een leuk groepje georganiseerd om alle aardgasvrije initiatieven [RUIS 6:18 – 6:30] en zo ontstonden langzaam ook wat groepjes in Utrecht die gasvrij wilden. Er waren al wat initiatieven he, zoals hoograven duurzaam, dat is een groep met een aantal energie ambassadeurs erin die al 8 of 9 jaar bestaat ofzo. Die hebben een elektrische bakfiets en ze deden dingen met groene daken, ze hadden een hele actieve groep, maar die is een beetje ingezakt, want de trekker daarvan die is er mee gestopt. In Lunetten is een groepje ontstaan van bewoners, die vinden het wel interessant, toen is er iemand aangeschoven en die waren ook bezig met de omgevingsvisie. Uit de omgevingsvisie is een groepje ontstaan die zich bezighoudt met de aardgastransitie. Veemarkt is een nieuwe, dat is een nieuw blokje huizen in oost en daar is een groepje mensen opgestaan die bezig is met de aardgastransitie. Heel veel huizen daar zijn niet zo oud, maar 80% van de huizen zit op aardgas. Die houden zich ook bezig met groene wijk en die willen ook een eigen windmolen en een zonnepark organiseren. In Overvecht noord daar is twee, drie, ik denk 2,5 jaar geleden het mis gegaan. Toen heeft de gemeente dat gebombardeerd als proeftuin voor aardgas vrij. Dus daar zijn de afgelopen jaren ook twee initiatieven ontstaan. De vechtzoom, nieuwe energie voor de vechtzoom, de kloppvaart en de ...markt die zijn alle drie eigenlijk wel heel erg ver. Maar nog lang niet zover als bijvoorbeeld Wageningen en heel veel initiatieven in Amsterdam enz. Zo zijn er allemaal initiatieven ontstaan. Tuindorp is opgestaan, [Naam] heeft toen een werkgroep georganiseerd en toen zijn er 10 mensen opgestaan en die zijn met elkaar bezig met warmteoplossingen en hoe kan ik mijn

buurt hierbij betrekken. En sinds een krappe twee jaar houden wij met elkaar bijeenkomsten om bij te praten over hoever ben je, wat ben je aan het doen en ook wat doet de gemeente of wat doet de gemeente niet en dat soort dingen. Volgende week hebben wij weer zo'n bijeenkomst. Dat had ik je gemaïld he, dan gaan we zoomen en dan moeten we even kijken, want ik merk wel dat er voor een digitale bijeenkomst minder animo is gezien er nu ook gewoon niet heel veel gebeurt. Ik weet niet met hoeveel mensen we volgende week gaan zoomen.

L: Ohja,

R: Maar met elkaar denken we dus na over hoe kun je nu verder, welke stap kan je nemen, de twee initiatieven in de vechtzoom en de kloptvaart, de gemeente heeft daar nu Delft en een andere club uitgenodigd om daar de warmteoplossingen te gaan uitzoeken. Dus de bewoners daar praten nu met delft, kijken naar warmtekaarten en de leidraad van dat soort dingen en die worden betrokken bij de oplossing die gaat komen de komende jaren.

L: Ja precies,

R: Dus, als energie U zijn we een platform voor allerlei mensen die iets met energie willen. We hebben bijvoorbeeld de bewaarbieb, als je een vraag hebt over je huis dan kun je daarheen, superleuke bibliotheek, maarja daar kun je nu niet heen dus we hebben een digitale energiecoach bellen dan krijg je bijvoorbeeld [naam] of [naam] of iemand anders en die gaan dan met je zoomen en dan kun je advies krijgen over wat je aan je huis kan doen zonder dat je daar spijt van krijgt. Ze hebben van alles voor mensen die iets willen met z'n huis of een ingewikkelde opgave hebben en we organiseren dus maandelijks bijeenkomsten voor de mensen die verder kijken dan hun eigen huis, maar zich inzetten voor de hele wijk en zo proberen we het met zijn allen een beetje aan elkaar te knopen. De mensen in de wijk die hebben soms ook vragen over hun huis. Daar hebben we de afgelopen jaren, hoe je goed bewoners mee kan krijgen daar hebben we heel ervaring mee en dat proberen we dan gewoon te delen.

L: Ja, als ik het zo hoor en het zo eeh een beetje samenvat dan zorgen jullie er een beetje voor dat alle burgers met elkaar in eeh contact komen te staan en jullie een soort moederorganisatie te zijn waar ze altijd op terug kunnen vallen.

R: Ja, we proberen gewoon alles en iedereen aan elkaar te knopen. Zelf zit ik ook nog bij buurtwarmte, ja eeh, een groepje, bijvoorbeeld die van Wageningen zit daarbij en van Culemborg dus de voorlopers. Ik vind het eigenlijk wel een goed idee, ik doe even mijn jas aan en dan ga ik een stukje lopen. En die, we proberen, nou we stoppen regelmatig de koppens bij elkaar en we hebben een cursus gemaakt, voor initiatieven, dus als jij met je wijk graag aardgasvrij wil worden of de gemeente wijst jou aan dat je aardgasvrij moet worden heel snel. En je weet niet waar je moet beginnen, of je wil aan de slag met je wijk en hebt meer informatie nodig, daar hebben wij een cursus voor gemaakt coöperatieve buurtbegeleiders cursus en dan leer je over hoe je de bewoners erbij moet betrekken, wanneer je die erbij moet betrekken. Zo kom je ook in aanmerking met de initiatieven, zelf zit ik in Utrecht west, heb ik zelf energiek west bij elkaar geroepen dat zijn een soort van een stuk of 5/6 mensen en wat je dan nodig hebt is een richting, dus we zijn begonnen met een soort plan van aanpak, bepalen van het doel, waarom zitten we hier en wat willen we de komende maanden. Wat dan heel fijn is, is dat je een afspraak kan maken met de gemeente over wat je gaat doen en dat de gemeente daarachter staat, dat is natuurlijk heel fijn. En uiteindelijk moet je dan een buurtwarmteplan schrijven en je moet gaan onderzoeken welke oplossing is de beste voor mijn wijk. Wat is duurzaam en vooral ook waar staan de bewoners achter. In vechtzoom deden ze dat heel goed, die is of eigenlijk die was niet zozeer met de oplossing bezig de afgelopen jaren, maar die waren meer bezig de bewoners achter zich te krijgen, dat zijn 100 huizen in de vechtzoom en die hebben een kreet opgesteld, als je het zoekt kun je het

misschien wel vinden anders kan ik het je ook wel doorsturen. En daar staat vooral in de procesomschrijving hoe gaan we dit doen met de bewoners, hoe krijgen we de bewoners mee en hebben ze gewoon afgesproken elke keer nemen we een stapje en elke keer komen we bij jullie terug. En dan willen we van jullie weer een go hebben en dan kunnen we weer verder gaan met ons plan.

L: Ja het buurtmanifest had ik gelezen van NEV

R: Ja, het buurtmanifest van de Vechtzoom, al die verschillende dingen hebben we dus in een cursus gestopt. Dan kom je nog niet heel ver hoor, dan ben je nog niet eeh, nog niet eeh heel ver gevorderd met je initiatief maar dan kun je in ieder geval een begin maken en krijg je een idee van wat kunnen bewoners doen, hoe vlieg ik een bewonersavond aan en wat is belangrijk voor zo'n buurtwarmteplan. Buurtwarmte, Energie Samen, dat is het clubje van alle energie coöperatie in Nederland bij elkaar dat hete vroeger decentraal dat het nu energie samen en die helpen ook gemeentes, met hoe ga ik om met initiatieven en dat soort dingen, ik ben ook aangesloten bij het Nederlandse, ja ik zit zo mooi in Utrecht. Ik was bezig een avond te organiseren, het wordt nu een Webinar over data, wat kun je met open data, het is heel mooi, mensen van buurtwarmte sluiten aan. Utrecht kan komen ook mensen van de provincie Utrecht kunnen komen. Dus dat is wel een leuke combinatie, iedereen kan profiteren van alle kennis die we met elkaar hebben. Want eigenlijk gaan we er als Energie samen en Energie-U voor dat er bewoners goed geholpen worden, dat bewoners mee kunnen praten dat bewoners serieus genomen worden. En ook als er een warmtenet gaat komen dat bewoners [GEKRAAK ENECO, NUON]

Dat is belangrijk dat we er zelf eigenaar van worden, dan kunnen we zelf de prijs bepalen van wat we moeten betalen. Dan schieten we daar zelf meer mee op dan dat er dikke winsten gedraaid moeten worden en er een soort black box je huis in komt, je hebt geen idee wat je betaald voor zo'n warmtenet.

L: Ik heb inderdaad al heel wat gekke bedragen voorbij zien komen, daar schrik je inderdaad wel van.

R: Ja inderdaad, zo zijn we druk en eigenlijk nog steeds wel. Ik merk wel dat het nu iets minder wordt met de drukte, maar het is heel erg leuk ook gewoon, je komt heel veel mensen tegen en soms ook hele ingewikkelde dingen.

L: Het klinkt als allemaal positieve dingen wat jullie doen

R: Ga je ook met de gemeente praten dat was ook nog een vraag van me?

L: Ja, ik heb contact met de gemeente die reageerde in eerste instantie heel positief. Die zouden het bespreken in de vergadering en daar zou ik vandaag of morgen, ik bedoel vandaag nog van terug horen. Maar ik heb het inderdaad bij de energieafdeling van de gemeente neergelegd, dit onderzoek en hier ben ik mee bezig. Om een volledig verhaal te krijgen is hun perspectief natuurlijk ook belangrijk. Hoe hun het allemaal ervaren, dus daar ben ik zeker mijn best voor aan het doen, om ook mensen bij de gemeente te spreken. Maar ik heb nog geen direct contact met iemand, dit verloopt via het secretariaat. Even kijken ik heb nu contact met Kim van Gasvrij thuis, daar heb ik contact mee gehad. Kim Bangma.

R: De participatiedame bij de gemeente is Annemarie Zwanink, misschien kun je haar ergens scoren, ze zit ook op facebook. Ik heb haar gegevens ook wel, maar zij is bij de gemeente aangenomen om met bewonersinitiatieven te praten.

L: Oké, bedankt voor deze tip. Dan even verdergaand op de gemeente, hoe zou jij jullie band met de gemeente omschrijven. Gaat dat altijd goed, of zijn er haken. Hoe verloopt dat de samenwerking.

R: Ja dat vind ik een hele lastige. De gemeente die eh, die eeh ja. de gemeente die weet niet zo goed wat ze met Energie-U aan moeten allemaal. Wij krijgen geld van stichting doen dus ik word hier ook

voor betaald. Dus wij hebben overleg met initiatieven in een groepje maandelijks. De gemeente heeft ook overleg met de initiatieven twee maandelijks en daar mogen wij verder niet bij zijn, wij worden daar heel erg buiten gehouden. Ja, dus het is een beetje een raar verhaal moet ik eerlijk zeggen.

L: Ja

R: Ja ik vind het eigenlijk ook wel heel jammer.

L: Krijg je zo het gevoel dat er eigenlijk twee lijnen lopen?

R: Ja, ja dat is wel zo. Ze mogen ons niet voortrekken ofzo, ik weet niet wat de reden daarvoor is. Kijk, wij zijn hier al veel langer mee bezig dan de gemeente, ik ben jarenlang coördinator geweest van de energieambassadeurs wat dan wel weer door de gemeente betaald werd. Dus, maar goed, mijn baas, de directeur van Energie U zit in al die overlegcircuitjes, ook met Overvecht en met de stedelijke transitievisieverhaal, dus energie u zit dan wel weer in al die stedelijke overleggen. Je probeert mee te praten voor de bewoner, maar het is ook een beetje een ondankbare rol moet ik zeggen, dat is ook waar een beetje in zit omdat je natuurlijk voor de bewoner dingen zegt en die stroken natuurlijk niet altijd met wat de gemeente denkt.

L: Nee

R: Ik doe ook bewonersparticipatie voor het Europese project iris in Kanaleneiland zuid en daar merk ik dat ook wel eens, mensen, projectleiders bij de gemeente die bedenken ook wel eens iets met zijn allen, ik merk dat best wel vaak. Die bedenken iets, maar gaan nooit uit van de bewoner voor een opdracht. Daar mis ik wel eens een stapje, die probeer ik ertussen te sleuren, maar dan moet je wel tactisch zijn. Je kan ook niet blijven zeuren. Dus dat is een heel erg overheidsding in Nederland, er wordt heel veel van bovenaf gedacht en bedacht. Energiearmoede is ook zo'n onderwerp, iemand die hieraan werkt heeft nog nooit aan een bewoner die ermee te maken heeft gevraagd, dat is nog nooit gevraagd van joh wat kan ik je voor hulp bieden en wat heb je nodig van ons bij wijze van spreken. Er wordt dan van alles verzonnen en dan hopen ze maar dat de bewoner daaropaan haakt. Als iets verzint denk ik dat je moet beginnen bij de bewoner, wat is het probleem van de bewoner. Trouwens als je de schuldhelpverlening ziet dan word je wel heel goed geholpen ga ik vanuit. Daar heeft de gemeente Utrecht ook wel last van, die werkt echt van bovenaf, ze vinden bewonersparticipatie heel erg lastig. We hebben met die bewonersgroepen, initiatiefgroepen al een aantal keer bij de gemeente, vooral bij de wethouder, lopen te zeuren dat we de participatie in het hele warmte transitie visie project niet voldoende vonden. Dat bewoners gewoon mee moeten gaan denken en mee moeten kunnen gaan praten en in ieder geval dat je ze erbij moet gaan betrekken en dat lukt niet. Ze wilden bijna het rotterdammodel gaan doen en gewoon de bewoners er niet bij betrekken en dat zijn hele vervelende dingen om dat te moeten doordrukken. Dus dan is de rol van energie-u ook niet altijd heel erg fijn. Maar dat is nu wel duidelijk, dus de gemeente gaat nu wel meer bewonersparticipatie doen en daarin willen ze ook wel met energie-u gaan praten over hoe ze dat willen doen en ook wel met andere partijen hoor, want ze mogen natuurlijk niet 1 partij kiezen.

L: Ja precies,

R: Dus ik denk dat we dat wel voor elkaar hebben gekregen, dat initiatieven en energie-u de gemeente hebben laten nadenken over ja maar hoe wil je nu verder en de gemeente die is wel echt een beetje bang voor de opgave, die is heel groot en die vinden ze heel eng denk ik. En eeh, ja en eeh ze zijn heel erg zoekende met hoe gaan we nou met die bewoner, dat hebben ze gezegd he op 1 van die avonden, we organiseren tegenwoordig van die kennisreeksavonden, dat doen mijn college, en dan halen we de gemeente er wel eens bij en die zei ook een keer van er zijn nu wat initiatieven in Utrecht en eeh ja die

willen bezig met aardgasvrij, maar we weten eigenlijk niet zo goed wat we ermee aan moeten. Dat is wel heel eerlijk om dat te zeggen. Ik denk dat er heel veel potentie ligt, alleen ja, dan moet je dat ook wel zien en er ook wat mee gaan doen.

L: Ja precies en hoe verwacht je dan, dat als het tot zo'n positievere samenwerking komt wat gaan jullie de gemeente dan bieden, wat kunnen ze van jullie verwachten.

R: We willen graag dit platform blijven vormen en dat dan verder willen uitbreiden dus ja informatievonden over deze onderwerpen, bewonersgroepen blijven helpen steunen. En eeh. Ohja, één van de dingen die volgende week begint wat ook loopt is Universiteit studenten en hogeschool studenten die bezig zijn met onderzoeken. Volgende week gaat een groepje studenten aan de slag met Elsrijk, een wijk in Amstelveen die willen graag een warmtenet en gemeente Amstelveen wil niet betalen voor zo'n onderzoek dus gaan studenten nu onderzoek doen naar een warmtenet. Kosten he. Wij hebben de opdracht gegeven voor het consultancy project om dat zij daarbij ook gaan kijken naar wat hangt daar allemaal omheen, om zo'n warmtenet. Dus niet alleen de kosten, maar ook governance en hoe doe je dat met bewoners, hoe bestuur je zo'n warmtenet. Wat heb je daarvoor nodig en wat zijn de knelpunten daarin en meer de diepte in rondom zo'n warmtenet. Een andere student van de universiteit gaat nu bezig in de wijk tuindorp om daar te kijken voor de opties van een warmtenet of misschien ook wel een warmtepomp dat weet ik niet precies. Dus dan die data die daar ontstaat en die informatie willen wij dan gewoon met elkaar delen, met zo'n mooie universiteit in Utrecht is dat dan wel weer een voordeel.

L: Jullie willen dan gewoon transparant zijn in de data die jullie ontvangen naar de gemeente?

R: Ja precies, dat is natuurlijk heel erg leuk en die studenten die bezig gaan in Elsrijk met de warmtenetten daar wil dan één van de mensen van de Vechtzoom in meekijken, die doet dit samen met mij. Met zijn tweeën gaan we dan die studenten voor dat deel gaan we samen kijken wat voor info zij opleveren en wat verhaal er komt te staan. Ze proberen wij de initiatieven en de gemeente te betrekken bij de dingen die in de stad gebeuren en bij elkaar. **Alleen ga je sneller, maar met elkaar wordt het beter.**

L: Ja en samen sta je sterker, dat is duidelijk. Hebben jullie dan andersom ook verwachtingen van de gemeente als het tot een positievere samenwerking komt. Wat jullie van de gemeente verwachten

R: Het zou gewoon fijn zijn als wij een plek krijgen in deze warmtetransitie.

L: Meer erkenning

R: Ja precies, dat wij er zijn dat is helemaal duidelijk, maar het zou gewoon fijn zijn als ook duidelijk is wat onze plek is in dit verhaal en dat de gemeente daar niet ingewikkeld over doet en het zou fijn zijn als de gemeente ons daar ook in steunt. Dat ze ons bijvoorbeeld wat geld geeft om bewoners te helpen hiervoor, maar dat is denk ik helemaal een brug te ver.

L: Haha, ja altijd het geld.

R: Ja ook de initiatieven hebben gewoon geld nodig. Af en toe dan bedenken ze wel leuke dingen. Laatst, Nouja, alweer een jaar geleden, waren er een paar mensen van energie die dachten we gaan een soort challenge verzinnen waarbij mensen met een goed plan dan dat plan kunnen indienen en dan kunnen ze geld krijgen om het plan uit te voeren, bijvoorbeeld om een onderzoekje uit te voeren naar warmte. Dat is hartstikke leuk, dat vond ik een ontzettend goed idee, maar daar hoor je dan nooit meer wat van.

L: Dus het wordt dan wel opgezet, maar niet verder doorgezet.

R: Ja misschien komt het nog, dat soort dingen duren allemaal altijd ellenlang. Uiteindelijk is er gewoon geld nodig voor onderzoek en de gemeente heeft heel veel ambtenaren dus die heeft geen geld over om ook nog voor andere dingen in te zetten. Geld voor initiatieven zou heel erg fijn zijn en wat geld voor ons, zodat wij dat platform kunnen blijven vormen, zodat wij de initiatieven aan elkaar kunnen blijven koppelen en aan Nederland. Om iets moois ervan te maken en iets goeds. Het is best wel koud buiten.

L: Ja het lijkt zonniger en warmer dan het is. Nog even over de initiatieven. Weet jij of zij zich moeten houden aan veel regels of kaders waarbinnen ze moeten werken of is er best wel veel vrijheid in de plannen.

R: Nee, volgens mij is daar best wel veel vrijheid. Alleen sommige initiatieven beperken zichzelf nog wel eens. Zijn wij nou een afspiegeling van de buurt. Het zijn vaak wat mensen, technische mensen, die het gewoon leuk vinden om zich daar mee bezig te houden. Maar kan je dan een afspiegeling zijn van de buurt, dat is een beetje het participatie paradox he, zelf jaren in de wijkraad gezet in Utrecht west en daar zit gewoon een bepaald soort mensen wat zich dan gaat inzetten voor de buurt en ben je dan een afspiegeling van de wijk, nee, maarja dat ben je dat niet en iedereen heeft wel kans om er in te gaan zitten en zich met hun eigen wijk te gaan bemoeien ja als je dat dan niet doet. De kansen zijn wel gelijk. Dat is lastig. Maar het is ook wel leuk heel veel verschillende mensen haken aan bij mijn groepje in west. Zo is er een oud Siemens directeur die zich inzet en die heel bevlogen is met en over het idee dat je het met elkaar doet en eigenaar kan zijn van zo'n warmtenet. Er zit ook een natuurkunde, een gepensioneerde natuurkunde docente in. Dat vind ik echt heel erg leuk, allemaal van die heel verschillende mensen, soms ook lastig, dan heb je tien technische mannen, daar heb je dan echt twee vrouwen bij nodig anders verzink je in ellenlange discussies. Die steeds dieper gaan en daar kom je gewoon niet zo ver mee, dus ik ben benieuwd hoe dat gaat lopen.

L: Ja altijd spannend met allemaal mannen bij elkaar

R: Haha ja, er zijn dus heel veel initiatieven en ze komen van alle kanten. Sommigen van zo'n omgevingsvisie anderen zijn al heel oud, soms is er één iemand die het organiseert, die vindt het interessant en die denkt hier wil ik meer van weten, hoe ga ik beginnen. Of ik zoek een aantal energieambassadeurs bij elkaar, zodat ze elkaar leren kennen. Hier in west hebben we iedereen opgeschreven die iets met duurzaamheid en energie te maken had en die hebben we uitgenodigd. Daarna hebben we een bewonersavond nog een oproep gedaan en nu hebben we 20 mensen op de lijst, maar de gangbare types zijn meestal een stuk of 6/7. Dus ja, je kan ook, je kan ook, eigenlijk wordt het altijd met elkaar uit de grond getrokken, je moet elkaar alleen vinden, zo'n team. Het zit allemaal nog in de beginfase en sommigen gaan onmiddellijk technische berekeningen maken over wat kan er aan mijn woning en andere groepjes gaan juist beginnen met we gaan een bewonersavond organiseren en we gaan eens horen wat vinden nou andere mensen uit mijn wijk er van met een enquête en soms de gemeente die wat verteld. Het is allemaal heel verschillend en wat ook nog eens heel lang loopt is dat platform oost 0.0, ik weet niet of je ze tegengekomen bent op internet

L: Ja die ben ik wel tegengekomen

R: zij eehh... proberen de initiatieven een beetje te bundelen in de wijk en het zijn er best wel wat ook, ook energieambassadeurs best wel wat en om een van de dingen

[Slechte verbinding] L: Ik weet niet of je mij nog hoort, maar je valt een beetje weg

R: Oké, hoor je me nu?

L: Ja

R: Oké, ze proberen bijvoorbeeld om meer de voorbeelden in de wijk, mensen die al van alles aan hun huis gedaan hebben, om die meer online en meer bij de bewoners te krijgen en dat het dan makkelijke wordt om te informeren bij de buurman aan de overkant van goh je hebt spouwmuurisolatie, hoe heb je dat gedaan en hoeveel koste dat en merk je er wat van. Dus eh om meer op dat niveau te kijken of je dingen kan delen met elkaar, dat is ook ontzettend leuke ingang en een heel leuk groepje mensen met elkaar, daar mag ik dan ook bijzitten. [verbinding valt weg]. Zo werken we bij Energie-U ook wel met lessons learned, wat werkt nou wel en wat werkt niet dat zijn leuke dingen om over na te denken.

L: Oké, ik denk dat ik best wel een duidelijk beeld heb gekregen van wat jullie doen en hoe jullie ondersteuning bieden, dus van mijn kant niet echt meer vragen. Ik weet niet of jij nog vragen hebt voor mij

R: Nou ja, dat als je iets gemaakt hebt, dat als je het af hebt, dan wil ik het wel graag lezen. Dus als je het naar mij toe wil sturen heel graag.

L: Ja dat zal ik zeker doen

R: En de mensen van aardgasvrij, de meesten ken ik dus als je iemand zoekt dan kan je dat altijd even vragen dan kan ik je wel een email doorgeven

L: Oké, bedankt daarvoor dat zal ik meenemen. Ik ga dit uitwerken verder, ik ga er iets moois van maken. In ieder geval hartstikke bedankt voor je tijd op deze vrijdagochtend.

R: Ja geen probleem, ik heb lekker even gewandeld, hoe laat is het eigenlijk?

[Informeel einde]

Appendix IV: Transcript citizen initiative II

L: Die vraag heb ik inderdaad al vaker gehad. Dit heeft verschillende redenen, ik woonde zelf toen in Wageningen, daar is natuurlijk ook een proeftuin. Maar Utrecht vond ik interessanter, ik heb daar stagegelopen bij SME dat is een adviesbureau voor duurzaamheid, daar ben ik vooral in aanraking gekomen met dit onderwerp en daar heb ik ook al de eerste stappen gezet voor dit onderzoek. Daardoor had ik al wat contacten in Utrecht zelf, dus dat was een vrij praktische reden. Daarnaast was bij Utrecht zelf, online wel vrij veel burgerinitiatieven te vinden waren en de gemeente is nu al vrij snel met een concept energieplan gekomen. Dus er waren een aantal factoren die hebben meegespeeld, bijvoorbeeld ook dat Overvecht een proeftuin is en dat de veemarkt ermee bezig is dat te worden. Dat zijn allemaal factoren die hebben meegespeeld, het had bijvoorbeeld ook in Eindhoven gekund, maar die waren op dat moment minder ver. Ik zou eerst ook Noordenveld in Drenthe erbij doen, omdat die zich heel erg bezighouden met een participatiestrategie. Maar die heb ik voor de kaders van het onderzoek laten vallen, omdat ik niet dacht dat dat op dit moment realistisch zou zijn en omdat Utrecht is relatief groot en veel te vinden online en dat was op dit moment wel fijn, dat er online veel te vinden was.

R: Ja precies, toen ik zelf scriptie schreef, ik heb er meerdere gedaan, je hoeft niet een zo volledig mogelijk onderzoek dat je het hele land doormoet. Zolang het maar valide volledig is, zodat je er valide een punt eruit kunt trekken.

L: Ja precies.

R: Dat is het verschil met journalistiek, als je denkt daar zit nog een variabele dan moet je echt tot het gaatje gaan. En dat mag als je het leuk vindt, maar dan loopt je studie heel erg uit.

L: Ja, het is fijn om een focus te hebben en voor mij viel de focus op Utrecht om verschillende redenen, maar voor mij was de voornaamste reden wel dat ik daar stage had gelopen van september tot en met december en daardoor al wat achtergrond en gevoel bij had. Dus dat scheelt. Oké, nou, kun je dan iets vertellen over jou en je rol bij Utrecht Klimaatneutraal en wat Utrecht Klimaatneutraal is.

R: Ja, eeh, ik zit er eigenlijk al een jaar op 12 in Utrecht in verschillende groepjes. In Greenpeace Utrecht, als onafhankelijke meegeholpen bij Milieudefensie en andere dingen. En wat ik eigenlijk merkte is dat in heel veel van die clubs, daar zit eigenlijk gewoon een enorm label aan vooroordeel op. Mensen denken gelijk dat zijn die linksen, of die mensen die tegen de economie zijn. En toen ben ik met een aantal anderen Utrecht Klimaatneutraal begonnen, expres met een blauw label. Puur van he, je hebt ook gewoon mensen en het maakt allemaal niet uit of ze bij CU zitten of, we hebben ook een VVD'er bij ons. Wat de achtergrond ook is we willen allemaal in de toekomst ook nog een gezonde economie gebaseerd op een planeet waar je wel mee vooruit kan. Ja en binnen die groep mensen, economisch, maar ook qua klimaat en dergelijke haalbaar is. Daarbinnen zullen we gewoon de economie moeten stoppen. Dus vandaar ook het label neutraal en daarin vooral de vragen stellen over de insteek van de gemeente. Vragen waarom is er iets niet. Zo weinig mogelijk wijzen, niet jullie moeten of het is beter als het zo is. Want dan ga je het invullen, en van het invullen denk ik we hebben al wetenschappelijke oplossingen, politici die besluiten kunnen nemen dus daar opzich hebben we niks aan toe te voegen. We zijn geen wetenschappers en geen politicus. Maar je kan wel ergens op duiden, van hier ergens is een heel groot probleem, hoe wil je dat gaan oplossen. En dat is wel de grootste rol die we hebben, dingen zichtbaar maken en vragen joh, je zegt dat je een rond verhaal hebt maar wat ga je met deze gaten in je verhaal doen.

L: Ja precies,

R: Een soort luis in de pels

L: Ja, dus een soort van samengevat is, het ook de gemeente een beetje scherp houden dat er nog wel gaten zijn en om veel duidelijkheid te vragen daarin?

R: Ja

L: En, ja, met hoeveel zijn jullie dan nu binnen deze groep?

R: Dat gaat door de jaren heen een beetje op en neer. Door corona ligt alles redelijk stil op dit moment. Dat geldt voor bijna al dit soort groepen trouwens. Eehh. We hebben een harde kern, harde kern dat klinkt ook weer zo zwaar. Ja 5 of 6 mensen. Ja, en daaromheen hebben we nog een stuk of 10-12 mensen die af en toe meehelpten. Dat.

L: Ja oké, ik zag op Facebook dat jullie ook veel evenementen delen van klimaatmarsen enz. Hebben jullie daar dan ook een organiserende rol in of wijs je mensen er vooral op dat de evenementen er zijn?

R: Beide, bepaalde dingen hebben wij zelf georganiseerd. We hebben zelf ook een aantal kleinere demonstraties in Utrecht geregeld waar dan 100 – 150 man op af kwam. We hebben hier natuurlijk een netwerk in de stad, bijvoorbeeld code rood, the extinctie rebellen of milieudefensie dan delen we dat soort dingen ook. Samen elkaar te helpen, zodat er een hogere opkomst is.

L: Je hebt inderdaad de gemeente al even benoemd. Nee, zou je jullie omschrijven als echt een burgerinitiatief?

R: Nou iedereen woont in Utrecht, iedereen heeft een sterke band met Utrecht. Zelf woon ik hier nou al een jaar op 13, 12 zo'n beetje. De meeste zijn hier opgegroeid of hebben hier gestudeerd en werken hier nu. Wij zijn allemaal burgers in deze stad en maken ons druk om een bepaald onderwerp. Dan zie je inderdaad dat de politiek allemaal steken laat vallen en dan ga je er op een beleefde manier tegenaan bemoeien. Onze kracht ligt tot nu toe vooral in lobby, niet zo zeer in het organiseren van grote marsen. Maar puur inderdaad in samenwerking met politici, mailacties starten naar wethouders. Politiek gerichte acties en veel vragen stellen en op die manier ook proberen die vragen in de raad gesteld worden die te beïnvloeden.

L: Ja

R: Niet dat we iets van de agenda af willen krijgen, maar juist reacties op krijgen van ga daar eens samen nadenken wat je wil. En wat het is dat maakt niet uit, dat ik jullie beroep. Maar als bezorgde burger kun je wel zeggen wij zien met zijn allen daar een probleem. Dan kom je met een petitie, die wordt dan 1200 keer getekend binnen best wel een korte tijd en dan is dat het signaal van he, er zijn toch best wel veel mensen die dat ook vinden en daar moeten we het toch maar eens over gaan hebben dan. Dat is wel de ja. En ja democratie, hun oordeel, wat er daarna uitkomt daar zul je het mee moeten doen zo werkt het ook natuurlijk.

L: Zeker, natuurlijk en als groep bestaan jullie nu 12 jaar zei je volgens mij

R: Nou, ik ben zelf 12 jaar geleden begonnen, toen ik hier kwam, met deelnemen aan dit soort groepjes, maar dit initiatief bestaat sinds 2016.

L: Oké,

R: Bijna 4 jaar nu, ja

L: Yess, en jullie doen dus heel veel of hebben veel contact met de gemeente. Hoe zou je dat omschrijven, verloopt dat positief of gaat dat ook wel eens moeizaam

R: Hangt van de partij af. De veel kleinere partijen die zijn erg blij als je met input komt. Als je ze wijst op bepaalde onderwerpen, of daar vragen over stelt. Omdat die zelf vaak geen, of weinig tijd hebben om al die dossiers, om dat allemaal bij te houden. Dus als een groep burgers zegt, we maken ons ergens druk om, daar zijn ze blij mee. De grotere partijen hebben vaak genoeg vrijwilligers, die zich op zulke onderwerpen inlezen en dan hangt het er een beetje van af, past het in hun partij programma of niet. Dan zie je de politieke verdelingen, partijen die heel erg voor of juist tegenstanders zijn van onderwerpen en daar graven ze zich vaak ook wel een beetje op in. Dan is het vaak zoeken naar beloftes die ze eerder gedaan hebben versus het plan wat er ligt om ze te wijzen op je hebt a tot z. beloofd, maar je plan gaat niet verder dan K. wat ga je met de rest doen, of trek je een deel van je belofte in.

L: Ja precies, dus jullie spelen vooral in op de plannen die partijen neerleggen.

R: Ook, er zijn verschillende dingen die we al gedaan hebben. Vaak komt het neer op een vast aantal onderwerpen als groen in de stad, bomen, duurzame energie maar ook duurzame mobiliteit. Klassiek de windmolens natuurlijk de bomen die bedreigd worden op de Amelisweerd. Dat zijn een aantal klassieke Utrechtse onderwerpen. En als wij horen dat daar raadsavonden over zijn dan gaan we daar over rondmailen. We zijn nu onder andere met biomassa bezig om dat helemaal uit te zoeken je hebt een biomassacentrale bij Utrecht, lage weide, wij geloven het niet dat de biomassa daarin, die daar verbrand wordt echt, in een 100 kilometer zone rondom Utrecht komt. Die moet binnen 100 km gekapt zijn, dat is half Nederland. Toen hebben we al die vergunningen uitgezocht. En dan kom je uiteindelijk uit bij een geheime overeenkomst die niemand mag weten, tussen de raad en de eigenaar van het energiebedrijf. Dus we zijn aan het overwegen een WOB-verzoek in te dienen, want waarom moet dat geheim zijn, wat zit daarachter. Dus heel veel bureauwerk. Ja. Als je dan iets vindt, veel partijen zijn daar gewoon niet van op de hoogte, het zijn te veel documenten om helemaal door te harken. En als dit er dan uitkomt, dat hopen wij binnenkort. Dan levert dat zeker altijd wel voer voor discussie. Een andere hele belangrijke die ik graag noemen wil is onze klimaatstemwijzer. Voordat wij daar mee begonnen zijn, had meer dan de helft van de politieke partijen in Utrecht niks over klimaat in het programma. Het enige, wij hebben nu die stemwijzer drie keer georganiseerd, twee keer voor de gemeente en een keer voor de provincie. En na drie sessies zie je, iedereen heeft het in het programma staan. We hebben niet gezegd wat is goed of fout. We hebben alleen gezegd heb je het over bepaalde onderwerpen, heb je een mening over deze 17 onderwerpen en heb jij vooral een mening die de landelijke problemen adresseren of niet. En dan zie je toch wel dat veel partijen denken van ja kak, dat leeft ook en nou zijn wij het niet altijd eens met wat de partijen in hun programma hebben opgenomen, maar je kan pas discussiëren over iets als je eerste kleur bekent en dat zien we denk ik wel als onze grootste overwinning. Iedereen heeft nu gewoon aangegeven wat ze van al die onderwerpen vinden. Logischerwijs is daar heel veel discussie uit voortgekomen.

L: Ja dat is wel iets, heel mooi om te horen inderdaad. Je zegt niet dat ze iets fout doen, maar je wijst ze erop, op een subtiele manier.

R: Je ze hebben bijvoorbeeld zelf gezegd we willen een bepaalde hoeveelheid duurzame energie opwekken in Utrecht en dan denk je dat is jullie eigen belofte en dan ga je die programma's bekijken en dan vraag je je af in hoeverre doen ze daar iets mee. Dat doe je dan voor een hele rij onderwerpen. Wij leggen ze niks in de mond, het is puur wat ze zelf eerder gezegd hebben. Een luis in de pels.

L: Ja precies, als ik mij even moet voorstellen hoe jullie contact met die partijen hebben. Hoe zie ik dat dan, mailen jullie dan of hoe brengen jullie ze op de hoogte. Is dat alleen als jullie naar bijvoorbeeld een raadsvergadering gaan.

R: Hoe bedoel je die?

L: Je zei je wijst de partijen erop en je leest hun plannen. Hoe heb je dan contact met de partijen, heb je dan mailcontact met een vast persoon of spreek je met ze af.

R: Ik vroeg dat hoe bedoel je die omdat er een paar woorden wegvielen. Een collega schoot mij aan en dat lampje bleef maar knipperen, heb gezegd dat ik in een gesprek zat. We hebben contact op meerdere manieren, soms gaan we gewoon langs. Dan ben je daar uren aan het theeleuten, andere keren bellen we. Het meeste is denk ik toch wel via mail. Het is toch ook best wel gericht op wanneer zij kunnen. Politici, links of rechts, die zijn allemaal ontzettend druk en dat moet je ook respecteren dan.

L: En zou je zeggen dat jullie band met de gemeente en de partijen over het algemeen goed is?

R: Nou, in ieder geval constructief. Niet dat je het eens bent, maar je laat elkaar wel in je waarde. Dat is denk ik een goede basis.

L: Dus dan heb je wel een beetje dezelfde normen en waarde waar je op bouwt

R: Er zijn altijd wel relaxte gesprekken, ook met de mensen waar je het niet mee eens bent.

L: Dat is fijn, heb je voorafgaand aan dat soort gesprekken dan bepaalde verwachtingen of gaat het vooral om naar elkaar luisteren. Heb je wel echt de verwachting dat ze iets met jullie input gaan doen, of heb je dat ook wel eens niet.

R: Soms weet je wel wat ze gaan vinden, maar dan ga je toch de open deur vragen stellen. Juist omdat ze zelf iedere keer beloofd hebben iets te gaan regelen. Dan hoor je in de wandelgangen van het gemeentehuis van ze willen erop terugkomen en dan kan je doorvragen. Joh, we missen jullie input op dit onderwerp, wat is daarmee gebeurt en dan kun je ook doorvragen, ja maar jullie vonden het eerst belangrijk, wat is daar dan mee gebeurt dat dat nu niet meer zo is. En je kan ze nooit dwingen dat ze terugkomen tot dat punt, ik denk dat het wel gezond is dat je niet wordt gedwongen bij een punt te blijven als je ooit ergens een keer een mening ergens over hebt gehad. Je moet natuurlijk aan de hand van nieuwe inzichten je mening kunnen aanpassen. Maar als het wat ons betreft de grijze kant opgaat in plaats van de groene, dan willen wij hier wel graag uitleg over. En als dit niet een uit te leggen reden is dan hebben we wel iets om in de gemeenteraad aan te vechten.

L: En leveren jullie dan bijvoorbeeld ook wel ideeën. Als jullie in gesprek gaan, hebben jullie daar dan ideeën bij of niet.

R: Ja ook wel

L: In zo'n gesprek is het dan wel een soort van geven en nemen van advies? Jullie zijn er niet allen om veel open vragen te stellen, maar jullie hebben ook wel een soort advies voor ze of niet.

R: Dan eeh. Voor de ontwikkeling van duurzame energie bijvoorbeeld, maar ook de verbreding van de Amelisweerd daar zijn gewoon alternatieven voor en soms op kleinere schaal heb je zelf goede ideeën en die kun je doorspelen. Van he, wij zien hier een mogelijkheid, kunnen we hier niet iets mee. Bij wie in de portefeuille past dat en dan wordt het inderdaad wel eens doorgespeeld. Bijvoorbeeld een jaar of... dat was één van onze eerste dingen, dat was een golfclub in de buurt van Utrecht en die wilde 800 nog iets bomen kappen. Nou, daar zijn wij niet zo'n fan van, grote bomen kappen, weinig mensen... Maar vergunning technisch bleek dat het wel mocht, toen hebben wij ontdekt dat in het contract tussen de golfclub en de eigenaar van die grond, die de gemeente bleek te zijn, dat als de golfclub failliet zou gaan door de uitbreiding dat de gemeente dan zou opdraaien voor het opruimen van dat gebied. Dat hebben wij toen netjes gemeld bij de gemeente. Jullie balen dat jullie net miljoenen moesten bijleggen bij FC Utrecht, daar is een golfclub die we uitbreiden. Ze hebben het geld niet en als

het fout gaat kost het jullie tussen de 2 en 3 miljoen, ben je daarvan bewust? Nou, dat was heibel in de tent. Dat wisten ze niet en dat vonden ze helemaal niet leuk. Uiteindelijk zijn de helft van de bomen gekapt in plaats van allemaal en heeft de gemeente afgedwongen je moet kappen met de snelheid waarmee je geld verdient want we hebben geen zin in verhuizing. Dat is weer een middenweg, je krijgt niet helemaal je zin, maar ze zitten er wel direct bovenop. Een hele rij mooie bomen is daardoor uiteindelijk gewoon blijven staan. Jongens van een meter dik, dus dat is dan wel weer winst. En dat zou niet zijn langgekomen als we er niet over waren begonnen.

L: Dus dan merk je ook wel dat er waardering is voor jullie input.

R: Eehh, dat verschilt per onderwerp. Soms zijn ze echt blij dat je ergens meekomt, andere keren balen ze ook. Dan hadden ze gehoopt dat het niemand zou opvallen, maar ook dat is politiek. Meestal komt het goed

L: Gelukkig maar, even zien, heeft de gemeente ook regels of kaders waarbinnen je als initiatief moet handelen. Jullie presenteren jezelf natuurlijk als een groep burgers die ergens voor staat, maar heb je ook het gevoel dat je je aan regels hebt te houden van de gemeente op het gebied van het initiatief.

R: Die zijn er niet echt. Je hebt gewoon goed fatsoen, als je altijd netjes blijft in je contact en je laat elkaar in elkaar waarde dan en je hebt weer contact dan wordt er altijd weer op gereageerd. Zodra je onredelijk wordt dat soort dingen. Er zijn gewoon heel veel ongeschreven regels.

L: Jazeker, en in bijvoorbeeld de evenementen die jullie organiseren. Hoe is het contact daarin met de gemeente, heb je daar vergunningen voor nodig ofzo.

R: Dat laatste, bij meerdere events zijn vergunningen aangevraagd, ook zelf trouwens. Voor meerdere demonstraties en dan moet je inderdaad aangeven wie is aanspreekpunt voor de politie, hoe ga je letten op de veiligheid en hoe zorg je ervoor dat de boel netjes achterblijft. Bij de groepen waar wij in komen 100 – 150 man, dan geloven ze het wel. Zijn het iets grotere groepen dan fietst er een keer een agent langs dat is het. Dus ze kennen ook wel de mensen die erop afkomen, daarvan weten ze dat is allemaal dat geweldloze volk. Eeh, dan volstaat een formulier op internet waarmee je een demonstratie meldt. Dat kun je zelf ook proberen, dan moet je op Digi-D inloggen als je maar niet op verzenden drukt is er niks aan de hand. Dan word je opgebeld naderhand, zovan joh dit wil je doen, vertel eens hoe ga je dat doen met de auto's die daar rijden. Ze willen vooral weten of je erover hebt nagedacht, ben je bewust van bepaalde risico's. Dat is meer de, ja, dan denken ze ook wel met je mee. Als je nu niet daar gaat staan, maar je gaat wat verderop staan, dan ben je welkom.

L: Dus daar voel je je niet in belemmerd, in de demonstraties.

R: Neuh, dat gaat vooral om het punt van veiligheid, niet zozeer of je mag demonstreren of niet. Het is best logisch, je kan niet een fietsroute blokkeren, dat levert alleen maar ellende op.

L: Ja, dat is zeker waar. Zeker in het centrum van Utrecht. Jullie zijn verder helemaal zelf organiserend, bijvoorbeeld niet afhankelijk van financiën van de gemeente ofzo.

R: Nee, althans, ja we zijn zelf-organiserend. Nee, we zijn niet financieel afhankelijk van de gemeente. Tot nu toe als we iets willen leggen we zelf gewoon geld in. Dan ben je per man een paar tientjes per jaar kwijt. 50 euro misschien en met de groep die we hebben kunnen onderling wel een paar honderd ophalen en dat is genoeg om de website kosten en posters en voor het illegaal poster plakken te doen.

L: Oké top. Ik denk eigenlijk dat ik opzich wel een vrij goed beeld heb van wat jullie doen, wat jullie contact met de gemeente is en over het initiatief zelf. Dus ik heb niet echt meer vragen gerichte vragen eigenlijk, heb je nog vragen aan mij?

R: Je één, wat ga je met de uitkomsten doen.

Hierna niet meer over het onderzoek maar over resultaatverwerking, wel als tip

Hij had zelf 6 jaar geleden, 5 jaar bij de gemeente Utrecht gewerkt. Dus tussen de 11 en 6 jaar geleden. Dus hij weet hoe het ervan binnenuit aan toegaat. Het is heel theoretisch en dat is de praktijk ook er zijn heel veel regels en de meeste ambtenaren weten zelf alle regels niet. Want er zijn gewoon te veel regels om te onthouden, dat heeft geen zin, het verandert ook met regelmaat. Zelf hebben wij daar nooit last van gehad, maar anderen wel. Dat je van een bepaald recht gebruik wil maken dat de ander dat niet weet. Er zijn te weinig mensen in dat soort loketten en ze staan best wel onder tijdsdruk toen ik daar intern werkte kreeg ik dat mee. Er zijn dan best veel mensen die aan je trekken en dan kun je wel eens kribbig reageren. Vanaf beide kanten blijft het gewoon mensenwerk, zowel burgers als bij de gemeente is het niemand die het kwaad bedoeld. Als je gewoon heel erg onder tijdsdruk staat en er komt weer een aanvraag binnen. Niet alleen bij politici, maar ook bij de ambtenaren daar achter levert dat werkdruk en werkstress, maar er zit nooit een kwade zin achter. Er zijn gewoon te veel regels in dit land. Dat. Maar in praktische zin als je gewoon goed in overleg gaat en je laat elkaar in je waarde dan kom je er altijd wel uit. Dat.

Appendix V: Transcript citizen initiative III

Note: Het gesprek met Veemarkt 2020 en rosariumbuurt vonden in 1 skype gesprek plaats. Hierdoor lopen sommige stukken een beetje raar.

Piet-Hein van de Veemarkt 2020. Ze zitten in een positieve wind en staan aan de vooravond van het worden van een coöperatie. Ze hebben de ambitie binnenkort een communicatieplan te maken met mensen uit de buurt om de plannen te delen.

Wat mij opvalt is dat bijvoorbeeld de NEV eerst de buurt achter zich laat staan voordat ze plannen maken, de Veemarkt doet dit andersom. Die hebben al veel plannen en willen die nu gaan communiceren.

Piet-Hein noemt de gemeente niet als een directe partner, wel dat het aanspreekpunt Annemarie is. Maar dat is niet de enige persoon binnen de gemeente waar ze mee te maken hebben. Gemeente is een groot begrip en van de ene afdeling meer steun dan van de andere, Ruimtelijk Ordening weet bijvoorbeeld al minder goed wat te doen met initiatieven. Want de grond is van de gemeente waar ze iets mee willen doen.

Financiën worden vaak geregeld vanuit stichting doen [red: DOEN ondersteunt de mensen die risico's durven nemen om hun baanbrekende ideeën tot leven te brengen en daarmee anderen inspireren. Groen, sociaal en creatief].

Robin Berg is een bekende Utrechter en oprichter van Lomboxnet. Dit begon ook als een buurtinitiatief [Red: Lomboxnet is een bewonersinitiatief in de Utrechtse wijk Lombok en heeft als doel supersnel internet goedkoop toegankelijk te maken met de snelheid van het licht en de kracht van de zon].

De motor of de kern van elk initiatief. Je moet een club hebben dan kun je het gebruiken. Het doel van buurtinitiatieven onderling is andere buurten helpen en van elkaar leren. Open en transparant zijn. Niet iedereen hoeft het wiel opnieuw uit te vinden. Daarom ook zo nou contact met elkaar. In deze clubs altijd opzoek naar Jonge mensen.

Uit de opname:

L: Vertel eens iets over het initiatief.

P: Veemarkt 2020, ondernemingsplan om uit de buurt duurzame energie te winnen. Elektrische deelmobiliteit. Met het geld wat ze verdienen aan de buurt werken voor sociaal. Zitten aan de oostkant tegen A27 aan, aan de andere kant bij de Bilt, zit een polder. Daar is een zonnepark ingetekend, samen met ecologisch of economisch en educatief en historische aspecten daarbij ingetekend. Contact met Hans Kraai van de gemeente die heel erg meehelpt, die heeft zowaar een intentieverklaring

L: Waarom zijn jullie begonnen?

P: De veemarkt is 5 jaar oud, die zijn allemaal net opgeleverd, 80% heeft Aardgas, dus daar is sprake van aardgasschaamte. Die zijn dan net begonnen met de bouw, voordat het allemaal strenger werd? Die mensen vinden het jammer dat hun jonge huis, waarvan ze denken dat ze er voorlopig niks aan hoeven te doen, nu toch eigenlijk allemaal een gaskachel hebben.

L: en wat zijn jullie plannen?

P: Er wordt uitleg gegeven over de indeling van de polder. Er is een fietspad, een houtwal, insectenhôtels. Aan de andere kant van de houtwal liggen de zonnepanelen, die gecombineerd kunnen

worden met agrarisch, bijvoorbeeld met schapen die onder de panelen kunnen schuilen. Vort voordorp is een obstakel, vanwege een Unesco-aanvraag. Ze willen een deel van het park bewaart houden en de vraag is dan of je hier zonnepanelen en windmolens kan gaan plaatsen. Aan het educatief pad liggen kazenmatten en een klimtoren, dan kun je aan de ene kant de dom zien, de panelen en het vort. Op die manier hopen we aandacht te geven aan Unesco en dat onze plannen door kunnen gaan.

L: En betrekken jullie de gemeente in deze plannen?

We hebben contact met de provincie, aan de ene kant over de Nieuw Hollandse Waterlinie (vanwege het vort), Erik van Toorn. Die helpt ons enorm, je moet bij de provincie in bestuurlijk overleg goedkeuring krijgen en de NHW is een van de vasetten, de gedeputeerde neemt uiteindelijk de beslissing. Erik helpt mee het architectonisch het zo goed mogelijk in te passen in het landschap, als we alle vasetten meenemen is er best een kans dat ze ja zeggen, dus dat is positief. Het lijkt erop alsof er positieve wind aan het waaien is, so far so good.

L: En hoe gaan jullie om met de bewoners?

P: Er staat ook een windmolen getekend, niet iedereen in de werkgroep staat hierachter, maar het merendeel wel. Er ligt een plan om een serie van windmolens langs de A27 neer te zetten, de NHW vindt een serie mooier. We gaan zien hoe zich dat gaat ontwikkelen. Energie Samen, NMU en provincie die zitten in de financiering voor het Zonneveld, via Anton Kiewit, die heeft veel ervaring ook met vergunningaanvraag, hij helpt ons enorm met wat we het moeten doen en hoe we het moeten doen. Voor de windmolen krijgen we via Gerwin Veldhoven een paar uren om te kijken waar ze kunnen staan, wie grondeigenaren zijn, haalbaarheidsstudie. Dat loopt via de projectenpool en via Energie samen en subsidie van Stichting doen komt het nu uit. Als laatste zijn we geothermie aan het onderzoeken. Er zijn twijfels of het een fiets of voetpad moet worden genoemd. Voor coronatijden is het wel smal.

L: Kan je uit de buurt op instemming rekenen, hoever heb je dat gepeild over de windmolen.

P: Eeh, zeer ondiep. In ons groepje ziet eentje het niet zitten, daar hangen vast meer mensen achter, ik probeer hem heel serieus te nemen en heel goed te luisteren. We hebben hier wel discussies over, wat als een aantal het wel willen en wat als een aantal het niet willen, goed dat je daar nu al mensen hebt om er serieus over te praten. Dit geldt ook voor de zonnevelden, je moet geen tegenhangers hebben, die gaan je vergadering kapot maken. De tegengeluiden zijn goed om vroeg te kennen. Over een aantal weken komen we met mensen uit de wijk samen om een communicatieplan te maken. Die praatplaat is al heel goed, provincie benoemt dat het belangrijk is wel bijeenkomsten te organiseren. Ook met financiële mensen uit de wijk gaan we kijken of we eigen vermogen hierin kunnen stoppen met een risico-opslag. Hans Kraai en Annemarie Zwanink helpen ons daar goed bij dus dat is heel fijn. Maar de gemeente is altijd meerdere afdelingen, de provincie vroeg zich af hoe ruimtelijke ordening erin zit. Daar had ik nog geen negatieve verhalen over gehoord, het is wel belangrijk natuurlijk want het gaat om hun grond. Elke stakeholder is er een die we moeten binnen hengelen. We vermoeden met de onderzoeken tot de 100.000 euro kwijt te zijn, alleen over energieopwekking. We proberen parallel elektrische deelmobiliteit te doen. Het lukt ons niet om bij de gemeente met de juiste te praten voor laadpalen. Er is iemand anders voor deelmobiliteit en iemand anders voor laadpalen. Via Annemarie ga ik kijken hoe ik hier contact mee kan krijgen.

L: Hoe gaan jullie hier op financieel gebied mee om?

P: Heel veel werken met geld van Stichting Doen, Energie-U, Robin Berg. Het is moeilijk om daar een verdien model uit te halen.

L: Wat is Robin Berg?

P: Het bedrijf van Robin Berg, Wereldberoemd, Lombok Net zie je nog steeds staan buurtinitiatief als je online gaat.

L: En jullie willen proeftuin worden, hoe is de gemeente daar dan bij betrokken?

P: We hebben een uitdaging om aardgasvrij te worden, we hebben ons kandidaat gesteld om proeftuin te worden voor de derde ronde, die komt ergens volgend jaar. Zodat we voorbereiding hebben om een goede relatie met de gemeente op te bouwen, zodat we meer kans hebben. Dat komt voor ons goed uit, dan kunnen we het eerst over geld verdienen hebben daarna over hoe we met het geld aardgasvrij willen gaan. Het doel is om fluitend aardgasvrij te gaan, want we willen zoveel geld verdienen dat het de bewoners geen geld kost. Als we dat op een sociale manier inkleden dan wordt het eigenlijk een leuke en mooie uitdaging om dat te doen. We willen dan een voorbeeld zijn voor andere wijken dat het ook leuk kan zijn, om aardgasvrij te gaan in plaats van alle frustratie die je bij andere wijken soms wel hoort. Dat is de agenda die we op de agenda hebben staan voor volgend jaar.

L: Jullie hebben wel veel ambities dan

P: Piet-Hein was er als laatste bij, maar gaat misschien wel het snelste vooruit.

L: Hoe zou je jullie band met de gemeente omschrijven?

P: Ja, maar het gaat niet altijd makkelijk, we hebben ook ruzie gehad met de gemeente toen het over asfalt ging. Vandaag is de straat geasfalteerd, dus het is een slag die we verloten hebben. De relatie met de gemeente kent pieken en dalen, maar daar leren we wel weer van, hoe je een lange termijn relatie met de gemeente opstelt. Dat je goed moet blijven investeren en af en toe moet slikken, je moet het uiteindelijk toch samen doen. Dat hoort bij het spel.

Er worden grapjes gemaakt over het gebruiken van de warmte van crematoriums. Er wordt nergens zo hard gesleuteld aan duurzaamheid als in de crematorium business.

L: Maar jullie zitten dus op de grens, met welke gemeente werken jullie dan samen?

P: Er is veel samenwerking met de gemeente Nieuwegein. De gemeente moet een actievere rol gaan spelen, Utrecht kan leren van Nieuwegein

L: En met wie werken jullie nog meer samen?

P: Warmtebron wordt als partner genoemd.

L: Hoe ziet jullie toekomst met de gemeente eruit?

P: De gemeente heeft nog een half jaar voor afstemming met partijen en de samenleving. Hoe kom je aan 40.000 aardgasvrij te maken huizen voor 2030. Hoe selecteren ze die huizen. Veemarkt is er indirect op aan te sturen om hun huizen erin te betrekken.

Appendix VI: Transcript citizen initiative IV

Note: Het gesprek met Veemarkt 2020 en rosariumbuurt vonden in 1 skype gesprek plaats. Hierdoor lopen sommige stukken een beetje raar.

Financiën worden vaak geregeld vanuit stichting doen [red: DOEN ondersteunt de mensen die risico's durven nemen om hun baanbrekende ideeën tot leven te brengen en daarmee anderen inspireren. Groen, sociaal en creatief].

Robin Berg is een bekende Utrechter en oprichter van Lomboxnet. Dit begon ook als een buurtinitiatief [Red: Lomboxnet is een bewonersinitiatief in de Utrechtse wijk Lombok en heeft als doel supersnel internet goedkoop toegankelijk te maken met de snelheid van het licht en de kracht van de zon].

De motor of de kern van elk initiatief. Je moet een club hebben dan kun je het gebruiken. Het doel van buurtinitiatieven onderling is andere buurten helpen en van elkaar leren. Open en transparant zijn. Niet iedereen hoeft het wiel opnieuw uit te vinden. Daarom ook zo nou contact met elkaar. In deze clubs altijd opzoek naar Jonge mensen.

Paul, de rosariumbuurt, kent alleen maar pieken, de gemeente beschouwt het als de parel van de stad. Het rosarium is de parel. In 2014, hebben een aantal huizen, zijn ze heel actief geweest. Van de 500 waren ongeveer 135 actief betrokken, op 3 gebieden, zonnepanelen en het collectief aankopen daarvan want daar zat subsidie van de gemeente aan vast, op het tweede gebied dingen aan het huis, zoals isoleren en modernisering en adviezen. Derde was verrassend, stadsverwarming. Daar hebben we toen een paar jaar heel hard aan getrokken en toen is er iets fataals gebeurd in de rosariumbuurt omdat iemand die benaderde mij om bestuur te worden van Energie-U. Ik heb heel zorgvuldig dit proberen af te wimpelen, maar uiteindelijk ben ik in het bestuur gegaan. Helaas is de actieve groep toen een beetje stilgevallen. Dat is te vergelijken met de actieve groep van Piet-Hein

---

Paul wil vooral kort wat vertellen over de filosofie van buurtinitiatieven. Hij is ook de voorzitter van Energie-U en heeft langere tijd een groepje getrokken in de rosariumbuurt rondom energie. Toen hij voorzitter werd is dit op een lager pitje gekomen. Er is op dit moment niet veel gaande in de buurt, maar ze zijn bezig met het opstarten van een buurtstroom project.

De motor, de kern van ieder buurtinitiatief dat je met meerdere mensen bent uit zo'n buurt, maar je moet een club hebben, die moet niet te groot zijn, maar ook niet te klein, dan kun je iets bereiken. Nu heeft het een paar jaar stilgelegen. Nu zijn door toevallige omstandigheden en nieuwe buurtstroom projecten is het idee en de ambitie opgepakt, om de oude dynamiek weer op te pakken. Dat zou zo moeten kunnen, zelf heb ik daar geen tijd voor. Ik begeleid dat wel een beetje, vroeg of laat zou dat gaan gebeuren.

De filosofie van de buurtinitiatieven in Utrecht, dit vertel ik ook voor Lisa, is dat buurten van elkaar leren, dat ze iets aan elkaar hebben, dat ze niet allemaal het wiel opnieuw uit gaan vinden en daar energie en tijd in moeten gaan steken en het geeft ook een bijzonder gevoel van solidariteit. Dat je met een grote Utrechtse burgergemeenschap hier aanwezig bent. Je wordt wel een aanspreekpunt, mensen herkennen je. Het probleem is dat het vooral oudere mensen zijn, je hebt liever wat jongere mensen nodig. Noodzakelijk is dat het niet alleen pensionaris zijn, ik probeer altijd actief op zoek te zijn naar jonge mensen die een rol kunnen spelen om dingen te ondernemen. Een voor de hand liggende acties is, als we een dak kunnen vinden om een buurtstroom project te kunnen beginnen, ik hier mensen voor wil mobiliseren.

Appendix VII: Transcript municipality

L: Nou, als allereerst bedankt dat je tijd hebt gemaakt om even te praten of ja, een interview af te nemen. Ik zal beginnen met mijzelf zo meteen iets verder te introduceren en het onderzoek verder te introduceren. Je hebt de vragen natuurlijk al even doorgenomen dus dan kunnen we denk ik gewoon vrij snel beginnen. Ja, ik ben dus Lisa, ik ben op dit moment bezig met het afstudeeronderzoek voor mijn master ik studeer communicatie en innovatiewetenschappen in Wageningen aan de Universiteit. Voor mijn onderzoek kijk ik naar de interactie tussen de gemeente en burgerinitiatieven op het gebied van de energietransitie, omdat dat natuurlijk nu best wel speelt. Ik was vooral benieuwd of dat dan ook anders is dan met andere soorten buurtinitiatieven. Ik had vrij grootste plannen met het vergelijken van een aantal gemeenten met elkaar en het spreken van heel veel mensen. Ik spreek nog steeds veel mensen, dat valt mij best wel mee. Maar ja, door de omstandigheden heb ik mij wel wat ingeperkt en heb ik ervoor gekozen om vooral te focussen op Utrecht. Dit heb ik gekozen, omdat ik hier ook stage heb gelopen bij een adviesbureau, SME, die deden al vrij veel met de energietransitie. Daar ben ik er mee in aanraking gekomen en had ik er al veel over gelezen. Dus dat had een soort voorsprong voor mij. Ik studeerde toen in Wageningen en woonde in Eindhoven, maar ben nu tijdelijk bij mijn ouders terug in Friesland.

A: Welk bureau was dat in Utrecht?

L: SME, dat is een vrij klein adviesbureau. Die doen veel op het gebied van ontwikkeling van beleid in duurzaamheid. Voor zowel gemeenten als bewoners doen ze dat voor en nu werden ze veel gevraagd voor de energietransitie, maar ook op andere soorten duurzaamheidsbeleid zoals groen.

A: Vooral de participatietrajecten dan?

L: Inderdaad ook participatietrajecten, heel erg het combineren van de beleidskant en de mensenkant. Dus toen is mijn interesse gewekt voor energietransitie en gemeente en burgerinitiatieven dus toen leek het mij wel logisch om daarin ook bij Utrecht te blijven op dat moment. Dus dat een beetje over het onderzoek, ik kijk dan vooral een beetje naar de interactie tussen gemeenten en burgerinitiatieven. Hoe het contact verloopt, hoe het vertrouwen is, dat soort dingen. Dus dat

A: En hoeveelste jaar ben jij?

L: Eeh, ik heb vier jaar HBO gedaan, daarna heb ik schakelprogramma naar de master toe gevolgd en toen ben ik de master gestart van twee jaar en dit is het einde van dat traject voor mij. Als het goed is ben ik nog 2 maanden student en dan is het klaar

A: Dan ga je de markt op

L: Ja, dan ga ik de grote mensen wereld in, zo noem ik het altijd. Ik moet zeggen het is natuurlijk een beetje een rare afsluiting van je studententijd, maar ik ben er ook wel aan toe wat dat betreft. Dit is een mooie voorbereiding.

A: En je kamer is ook al opgezegd? Die had je al niet meer?

L: Ja ik had altijd een kamer in Wageningen, toen ging ik bij mijn vriend wonen in Eindhoven, want een scriptie kun je natuurlijk van overal in Nederland schrijven. En we vinden elkaar heel lief, maar de kamer daar was 30 vierkante meter, dus dat eeh, voor deze omstandigheden was dat niet optimaal. Onze ouders wonen heel dicht bij elkaar in Friesland, dus toen zeiden we ja, dan gaan we naar onze ouders in Friesland daar is veel meer ruimte. Dus nu zitten we beide hier.

A: Jaja, en je hebt een aantal initiatieven gespreken? Welke zijn dat?

L: Ja dat varieert heel erg, ik heb sowieso Energie-U ook gesproken. Dat is natuurlijk niet echt een initiatief, maar denk ik wel een belangrijke stakeholder in dit alles. Ik heb met Veemarkt 2020 gesproken, met nieuwe Energie Vechtzoom, de kloppaartbuurt en met iets meer een klimaatgroep, Utrecht klimaatneutraal 2030. En ik probeer nog in contact te komen met warm Tuindorp en Hoograven duurzaam, nou het contact loopt wel maar het moment moet nog gevonden worden zegmaar.

A: Ja, dan heb je en mooi veld

L: Ja zeker, ook met de fase waar ze in zitten, dat geeft een mooi beeld

A: Zoals ik in de mail al aangaf is één van de vragen die ik ze stelde of ze een vast aanspreekpunt hadden in de gemeente en daarbij hebben ze eigenlijk allemaal jou genoemd, daarom leek het mij goed om van jou de gemeentekant van het verhaal te horen. Voor een volledig verhaal is dat ook zeker belangrijk, dus vandaar dat ik contact heb gezocht.

A: Ik doe het nu wel, maar ik krijg heel veel verzoeken binnen over dit onderwerp, het is natuurlijk een hot-item. Ik heb een paar keer ook wel nee gezegd, het is een proces waar we inzitten en dat kan ook escaleren. Het vertrouwen is natuurlijk een belangrijk onderdeel en ik heb wel gemerkt dat dat dan vaak gebruik wordt, van de gemeente zei in dat onderzoek. kijk. Zeiden ze dat en dat. Dat is niet bevorderlijk voor het concept. Daarom wilde ik het ook van tevoren lezen.

L: Ja, dat begrijp ik. Ik ben hier gewoon helemaal neutraal in. Ik vind het gewoon belangrijk voor de volledigheid van en verhaal zoveel mogelijk kanten te horen.

A: Dat is de reden dat ik nu ook wel ja heb gezegd, want ik zeg ook wel eens nee

L: Fijn dat je voor mij dan nu in ieder geval wel tijd vrijmaakt, heb je verder voorafgaand nog vragen aan mij?

A: Nee, op dit moment niet.

L: Dan stel ik voor om gewoon, ja je hebt het natuurlijk al een beetje doorgelezen, maar ja eeh misschien kun je je jezelf wat verder voorstellen, wat je doet binnen de gemeente en wat je doet voor de initiatieven.

A: Eeh, ja ik doe twee dingen. Ik ben projectleider initiatieven en bijeenkomsten Energie, een beetje uitgebreide titel, maar ik doe is meer proceswerk eigenlijk. Ik ben het aanspreekpunt voor initiatieven in de stad, ik ben ook aan het kijken wat hebben zij nodig en intern aan het kijken wat heeft de gemeente nodig van initiatieven om tot een goede samenwerking in te kunnen richten en ja wat hebben ze van elkaar nodig en kunnen we dat waarmaken. Ik begeleid dus het proces van samenwerken tussen initiatief en gemeente.

L: Ja een soort van de tussenstap, of de overbrugging tussen initiatief en gemeente

A: Ja, verbindingsofficier noemde een van de initiatieven het wel eens, mooi he, mooie titel. Daarnaast doe ik dan die bijeenkomsten energie onder de noemer jouwhuisslimmer. Dan ga ik van tevoren de wijk in om te kijken waar zitten hier de actieve netwerken, dat zijn dan bijvoorbeeld de energieambassadeurs, daar zorgt Energie-U voor. Dat zijn misschien wel lokale ondernemers, waar zitten de netwerken in de wijken en dan ga ik die bijeenkomsten organiseren en dan bekijk ik wat moet er op het programma staan om het voor deze wijk een goede bijeenkomst te laten zijn en dat zorgt ook voor warmte netwerken in de wijk. De voorbereiding van de uitvoeringsfase van de transitievisie warmte. Zodat je een beeld hebt van hoe staat de wijk ervoor en waar zitten de betrokken mensen.

L: Ja oké,

A: En zo kom je ook wel eens nieuwe initiatieven tegen.

L: Ja precies, dat is ook een beetje mijn volgende vraag. Je zei het zelf al de energietransitie is nu best wel een beetje een hot topic, zie je dan ook een opkomst, of ja, dat er steeds meer initiatieven komen op duurzaamheids- en energiegebied.

A: Ja, nieuwe initiatieven, betrokken burgers, die denken van wij willen meepraten over wat er in onze wijk gaat gebeuren. Dat is weer een nieuwe doelgroep die actief wordt. Dat kunnen energieambassadeurs zijn, maar dat hoeft niet het kunnen ook andere mensen zijn die mee willen praten en dan zelf gaan studeren. Want zijn eigenlijk de alternatieven voor gas, kan dat in mijn woning, kan dat in deze wijk? Is het wel betaalbaar, die gaan zelf rekenen en tekenen.

L: Ja precies, en ik had inderdaad de participatieladder ook bijgevoegd en je hebt het erover dat burgers mee gaan denken enzo. En in hoeverre, als je een beetje moet kijken op die ladder, wat hoop je dan daarin dat ze alleen geïnformeerd willen worden of dat ze ook gaan meedenken en meebeslissen in bepaalde processen.

A: Ja, dat is per proces heel erg verschillend. De energietransitie is ook weer heel breed, dat is Reijnenburg, de transitievisie warmte, de nieuwe zonnevelden. Het is per opgave, zo noemen we dat binnen de gemeente, is dat heel erg verschillend. Nu met de transitievisie warmte zitten we tot en met adviseren op de ladder.

L: Ja oké, even kijken. Je gaat dus zelf de wijken in om de mensen te vinden, je bent zelf vrij actief opzoek?

A: We hebben bijvoorbeeld net een meedenksessie gedaan, dat hebben we voorafgaand aan de bijeenkomst waar we stakeholders uitnodigen. Dat zijn bewoners, maar ook Eneco en Stedin, vastgoed onderhoud en woningcorporaties. Van tevoren hebben we een sessie gehad, want je moet mensen eerst informeren voordat ze echt kunnen meepraten. Om mee te praten moeten ze weten waar het over gaat, dus we hebben tijd besteed aan wat is de transitievisie, wat zijn de alternatieven en wat komt er allemaal bij kijken en daarna met elkaar in gesprek gegaan. Bijvoorbeeld voor Lunetten, kunnen we elkaar dan dingen aanrijken, de gemeente gaat natuurlijk niet de transitievisie uitvoeren, dat zijn de eigenaren van woningen en Stedin, dat zijn heel veel stakeholders. De gemeente gaat niet de wijk aardgasvrij maken. Dus alle stakeholders moeten we betrekken, met hen moeten we als we tot die uitvoeringsfase komen moeten we de participatie gaan inrichten. Want dat is aan heel veel partijen. Dat is niet alleen aan de gemeente, die heeft dan een regierol. Dat is echt samenwerking.

L: Ja,

A: Ja en bijvoorbeeld een Veemarkt 2020, die groeit steeds meer toe, ja die hebben een eigen plan. Dat groeit toe naar een proeftuinproject, ja dan komt het steeds meer bij co-creatie. Dan is het een plan, dan is het niet meer de verantwoordelijkheid van de gemeente alleen. Dat is een project waarbij je hoger in die ladder zit, maar dat is allemaal nog niet duidelijk. Dat kan ik nu ook niet zo duiden van dat wordt dat

L: Dat blijft natuurlijk ook in ontwikkeling.

A: Het rijgt naar dat dat hoger komt

L: En je noemde inderdaad net al jouwhuisslimmer, ik had het even bekeken en het viel mij op dat sommige initiatieven daar wel op staan zoals Hoograven duurzaam en warm tuindorp, maar anderen

niet zoals veemarkt 2020, ik kon daar niet echt een verklaring voor vinden, zit daar een verschil in. Of dat dan in financiële steun is of

A: Ja, initiatieven maken zelf hun profiel aan, initiatieven, dat is hun eigen pagina. Wij vragen aan initiatieven om dat te doen, dan komen ze ook op die kaart. Het is alleen wel aan hunzelf om daar wat mee te doen, wij kunnen dat niet verplichten en wij kunnen ook niet voor een initiatief een profiel aan maken.

L: Aha oké, maar weet je dan waarom sommigen het wel doen en anderen niet?

A: Eeh, sommigen zeggen we hebben het al druk genoeg met onze eigen communicatie. Bijvoorbeeld vechtzoom die heeft een heel overzichtelijk buurt, die hebben niet zoveel behoefte eraan om op jouwhuislimmer te staan, die hebben iedereen al bereikt, in hun eigen buurt hebben ze de bewoners betrokken. Als je meer bereik wil hebben dan je eigen duidelijke clubje dan is belang om zo'n profiel aan te maken veel groter. Voor Energie-U is dat veel belangrijker, de ene buurt is ook veel groter dan de andere buurt. Als je mensen buiten je eigen kring wil bereiken, dan zit er waarde in het aanmaken van zo'n profiel.

L: Ja, zo klinkt het inderdaad logisch

A: Ja sommigen denken ik heb al een eigen website, ik bereik mijn buurtje al. Nouja, prima. Maar voor het grote beeld vinden wij het wel jammer, want je wil graag als stad kunnen laten zien van hier gebeurt veel en wat gebeurt waar. Maarja het is aan hun, ze hebben alle vrijheid om dat wel of niet te doen en er zit ook geen subsidie voor- of nadeel aan als je het wel of niet doet.

L: Ja precies, duidelijk. We hebben het er net ook al even over gehad dat je soms actief opzoek gaat naar initiatieven, maar is het ook wel eens andersom dat initiatieven eerst naar jou toekomen en heb je dan een kennismakingsgesprek ofzo. Hoe gaat dat in zijn werk, zo'n eerste contact.

A: Ik ga niet per se opzoek naar initiatieven, maar door die netwerken in de wijken in kaart te brengen kom je soms nieuwe initiatieven tegen. En ook door die bijeenkomsten melden zich soms nieuwe initiatieven, van wij zijn een groepje burens en wij willen onderzoeken of een BKO iets voor ons is. Maar via allerlei manieren komt dat binnen, dat kan via de wethouders zijn of via het plan contactcentrum of via het initiatievenfonds. Initiatieven komen op vele verschillende manieren binnen, daarom hebben wij ook gezegd dat er een contactpersoon moet zijn die dat een beetje samenbrengt. Anders doet de ene afdeling dit en doet de andere afdeling dat en je wil toch een beetje helderheid geven, dat hoort ook bij de regierol. Dat je helder in kaart hebt welke initiatieven er zijn, hoe ga je daar als gemeente mee om. Dan hebben we inderdaad zo'n intakegesprek, dat zijn we gaan doen. We houden een intakegesprek om te kijken wat is je doel, wat heb je daarvoor nodig en wat kunnen wij als gemeente daaraan bijdragen. Wat is je draagvlak, wat is je netwerk, heb je genoeg kracht om het initiatief uit te bouwen. Dan zie je soms ook als gemeente dat het initiatief 1 persoon is en verder ook weinig netwerk heeft, dan moet je soms kiezen waar je je tijd in stopt. Dus daar kijken we wel een beetje naar als onderdeel van het intakegesprek. Tuurlijk mag je een initiatief starten, maar wij als gemeente moeten ons afvragen of we er tijd en geld in gaan steken. Dus ja daar is een soort toetsing voor. Soms moeten we ook tegen de initiatieven zeggen het is een prima plan, maar het past niet binnen het beleid van de gemeente. Dan kunnen we daar niet altijd tijd en geld insteken, ook daar wordt naar gekeken. Als gemeente moet je heel zuinig omgaan met je geld dus daar moeten we zo'n intakegesprek voor hebben. Maar tot nu toe heb ik geen initiatief meegemaakt waarvan we zeggen daar gaan we geen tijd en energie insteken.

L: Dat is ook goed om te horen, en als je zo'n intakegesprek hebt, is dat dan vaak dat ze alleen nog maar de intentie hebben om iets te willen doen, of komen ze soms al met hele plannen aanzetten. Ja, waar in het proces raakt de gemeente dan vaak betrokken.

A: Eeeeh, ja, ik zou wel willen dat ze vaker komen met concrete plannen, daar kijk ik wel naar uit. Je merkt dat de meeste initiatieven in de opstartfase zijn, zeker als het gaat om aardgasvrij en het is ook heel ingewikkeld en ze moeten misschien ook wel wachten op de transitievisie warmte voor ze weten of het nou zinvol is om als initiatief daar energie in te steken, want dadelijk zegt dat plan iets heel anders. He, we hebben iets opgetuigd als de bewoners, maar de gemeente doet iets heel anders, dat is goedkoper misschien wel. Wat maak je me nou. Dus ik snap ook wel dat initiatieven wachten, daarom kijk ik ook wel uit naar de uitvoeringsfase. Dan kunnen de initiatieven komen met plannen die wat concreter worden. Als gemeente zijn we wel heel erg aan het kijken dat we randvoorwaarden formuleren, daar zijn we nu ook mee bezig, maar bij plannen die niet concreet zijn is het heel moeilijk om randvoorwaarden te formuleren. Maar om ze te helpen nadenken van we willen een eigen warmtenet. Ja, hoeveel woningen, hoe groot, daarin zijn we echt nog in de ontwikkelfase.

L: Ja, er zijn ook zoveel variabelen die meespelen.

A: Ja en andere partijen, en als gemeente heb je het niet altijd voor het zeggen want nu komt er weer een nieuwe warmtenet van de landelijke overheid. Daar komen ook weer allemaal regelingen en regels, dus op veel punten kunnen wij ook niet veel zeggen. We kunnen zeggen we vinden initiatieven belangrijk, we stoppen geld in tijd in de samenwerking en in het vertrouwen en we werken aan die randvoorwaarden. Als we die hebben dan communiceren we ze, bijvoorbeeld tijdens een stedelijk gesprek. Eén keer in de zoveel tijd hebben we een stedelijk gesprek met de initiatieven waarin we zoveel mogelijk met elkaar in gesprek gaan, van wat is er duidelijk wat is er niet duidelijk. Wat heb je nodig, wat hebben wij nodig. Maar dat is tot nu toe steeds vrij algemeen, soms voor partijen heel frustrerend, want als partijen wil je duidelijkheid hebben. Maar voor nu zijn we nog even niet zover, dat die duidelijkheid er is.

L: Ja precies en je zei net dat je gesprekken had met de initiatieven, maar ik verstond niet helemaal hoe vaak dan. Is dat met meerdere initiatieven tegelijk of is het dat je elke maand met elk initiatief een gesprek hebt, hoe verloopt over het algemeen dat contact.

A: Dat is heel wisselend, bij sommige initiatieven ben ik bij bijna alle bijeenkomsten, die vinden de samenwerking met de gemeente heel belangrijk. Bij andere initiatieven ben ik soms bij een bijeenkomst, maar met de meeste heb ik regelmatig contact. Dat stedelijk gesprek is vier keer per jaar, dan nodigen we alle initiatieven uit op hetzelfde moment voor een gesprek. Dus dat is een losstaand, vier momenten in het jaar.

L: Ja en in mijn onderzoek is vertrouwen ook een belangrijk onderwerp, is vertrouwen echt de basis, hoe belangrijk is het vertrouwen tussen gemeente en initiatief om het tot een succes te brengen.

A: je hebt elkaar nodig, dat is, ja, een afhankelijke relatie waar geen vertrouwen is, is niet succesvol. Vertrouwen is uitermate belangrijk, maar niet altijd makkelijk. Als een initiatief iets wil uitvoeren hebben ze de gemeente nodig, als gemeente transitievisie warmte wil uitvoeren hebben ze initiatieven nodig. Je hebt mekaar nodig, huwelijk zonder vertrouwen werkt niet. Dus daar werken wij wel hard aan.

L: Hoe wordt er dan aan gewerkt?

A: Als er gesprekken worden gevraagd, wij kijken altijd of dat mogelijk is, en ook met andere afdelingen, dus ook met deelmobiliteit, of iemand een zonnepaneel veld wil, ik kijk altijd of dat mogelijk is om een

gesprek te krijgen. Dat kan ook eigenlijk altijd, dus wordt ook daar, naar mijn weten nooit nee gezegd, er wordt altijd gekeken van kunnen we meedenken of met de wethouder, wij kijken eigenlijk altijd of dat kan. En bijna altijd kan dat. En zoveel en snel mogelijk, als er nieuwe ontwikkelingen zijn, dan proberen wij daar als eerste ook de initiatieven van op de hoogte te stellen.

L: Ja dus heel transparant zijn

A: Ja en ook heel actief, ja ze zelf uit te nodigen. Ook zelf eens bellen in plaats vallen of te wachten van joh hoe gaat het, heb je nog wat nodig, kan ik nog wat doen. Het is niet alleen jouw vraag wij draaien, wij gaan ook zelf, we nemen ook zelf het initiatief. En ik praat ook met andere gemeentes van hoe doen jullie dat met initiatieven, kunnen wij daar wat van leren. We werken wel toe naar een soort van ja handboek samenwerking of ja hoe noem je dat wat is er nodig voor een succesvolle samenwerking en dat gaan we ook wel overleggen met de initiatieven de komende tijd in de stedelijke gesprekken. Van klopt dat een beetje met hoe jullie dat zien.

L: Ja en, eeh, ja we hadden het net al even over, ja voorafgaand heb je verwachtingen van initiatieven, bijvoorbeeld inderdaad dat ze met een plan zouden komen, maar wat zijn de verwachtingen vanuit de gemeente als een initiatief bij jullie komt. Moeten ze inderdaad al een plan hebben, draagvlak gecreëerd of een groep gevormd of zijn er geen verwachtingen?

A: Een initiatief kan natuurlijk gewoon met één persoon beginnen, dus ik denk dan wel dat moet wel iemand zijn die wat kan opbouwen. Daar kijk je dan wel een beetje naar, is dit iemand die kan netwerken, is dit iemand die mensen kan betrekken. Ookal is er maar een tweede persoon die dat allemaal kan. Je hoeft het niet allemaal zelf te kunnen, maar heb je het allemaal in je dan gaan we misschien niet direct heel actief aan de slag met het initiatief, maar dan gaan we wel bellen van goh hoe zijn de plannen om uit te bouwen. Aan de andere kant kunnen ze ook aangeven dat ze weer in een rustfase terecht komen, we gaan over een paar maanden weer verder, dat kan. Ik kijk wel naar potentie, dat is het denk ik, als er geen potentie in zit, dan eeh, dan zullen mensen ook niet snel naar de gemeente gaan denk ik. Of dan is het één gesprek dat mensen erachter komen dat van hen ook veel gevraagd wordt, dat is het met een initiatief natuurlijk wel dat er energie en tijd in gaat zitten. Daar moet je maar net zin in hebben en willen. Dat denk ik. Er moet potentie inzitten.

L: Dat is denk ik wel een goed uitgangspunt.

A: Ja hele korte samenvatting.

L: En je had het net over dat je misschien randvoorwaarden wil gaan opstellen in samenspraak, aan wat voor randvoorwaarden moet ik dan denken?

A: We hebben toegezegd in een gesprek met de wethouder, er was een brief binnengekomen met participatie, hoe gaan we dat inrichten. Toen hebben we een gesprek met de wethouder gehad en de initiatieven van hoe we binnen de transitievisie warmte ook aantal randvoorwaarden te creëren zodat initiatieven weten waar ze aan toe zijn. Stel ze willen een eigen warmtenet, kan dat? Kan dat volgens alle regels, dat moet verbonden zijn aan een aantal woningen. Dat soort dingen, ergens moet je als initiatief weten is het zinvol om met mijn initiatief te starten, dat zijn dan die randvoorwaarden. Je hebt, we hebben ze dus nog niet geformuleerd, maar daar zijn we nu mee bezig en dan moet je aan dit soort dingen denken.

L: Oké, dat is duidelijk en hoe zou je dat dan delen met de initiatieven.

A: Dat bespreken we dan bij zo'n stedelijk gesprek, een concept aan het eind van het jaar denk ik. Dit is hoe wij er nu overdenken, komt dit overeen met hoe jullie dat zien. Dan gaan we met elkaar in

dialogo erover van wat zouden jullie erin willen hebben wat zouden wij erin willen hebben. Klopt dit nu ongeveer wat we met zijn allen hebben gedacht en dan gaan we dat nog aanpassen en voorleggen. In een proces gaan we dat afstemmen met elkaar. Dat is beter dan dat de gemeente iets bedenkt en iedereen denkt hier kan ik nou precies helemaal niks mee, dus dat doen wij gewoon in overleg.

L: Ja precies, en in die stedelijke gesprekken daar zitten wel echt alle initiatieven in, niet alleen de initiatieven die op jouwhuislimmer staan. Of wordt daar geen selectie in gemaakt.

A: Dat gaat over initiatieven die iets willen met aardgasvrij wonen, en wij hebben gezegd dat zijn initiatieven die uit de wijk komen. We hebben dan bijvoorbeeld aan initiatieven gevraagd of Energie-U daar dan ook bij moeten zitten. Dat is niet een initiatief uit de wijk, dat is meer een overkoepelend orgaan. Toen hebben sommigen gezegd dat is goed, anderen zeiden daar hebben wij geen behoefte aan. Toen hebben we gezegd dan houden we het bij de initiatieven die uit een wijk komen, dat het echt de wijk of buurtinitiatieven zijn. Geen vertegenwoordigers of overkoepelende organisaties en dan nog is het aan de initiatieven om zichzelf aan te sluiten. Hoograven heeft bijvoorbeeld aangegeven dat ze weer helemaal focussen op hoe kunnen we bewoners helpen om stappen te zetten in de energietransitie, we hebben even geen behoefte aan het over-overoverleg. Dat is prima, dan komen ze een tijdje niet. Het is geen verplichting

L: Nee maar wel alle initiatieven die op jouw radar staan worden ervoor uitgenodigd.

A: Ja

L: Oké, even kijken en in principe als ze een aanspreekpunt willen binnen de gemeente dan ben jij wel het eerste aanspreekpunt?

A: Ja

L: En dan probeer jij ze in contact te brengen met andere afdelingen als dat nodig is?

A: Ja, als de vraag daar is, dan kijk ik wie daar het meeste geschikt voor is en dan kijk ik of ik daar een afspraak voor en mee kan inplannen.

L: Ja precies en zijn er al initiatieven gekomen die echt al bij de uitvoering van plannen zijn? Ik weet bijvoorbeeld van Nieuwe Energie Vechtzoom dat die zijn heel druk bezig met draagvlak creëren voor hun plannen en met het buurtmanifest aan het schrijven. Heeft de gemeente daar veel inspraak of staan jullie daar helemaal los van en steunen jullie ze daarin? In wat daarin staat?

A: De vechtzoom is weer een andere categorie, die zit in Overvecht-Noord, dat is een proeftuin en die hebben een eigen aanspraak punt. Dat is {NAAM}, als je daar meer over wil weten dan zou je haar moeten bellen. Dat zijn andere subsidieregelingen en in een ander proces. Ze zitten wel vaak bij het stedelijk gesprek, maar ze hebben andere subsidiepotten en een ander contactpersoon. Als het om hun initiatief specifiek gaat. En de kloppaart zit daar dan ook bij. Als je daar de gegevens van wil hebben kan ik die wel even doorsturen.

L: Dat zou fijn zijn, dan kan ik kijken of daar nog wat mogelijk is. Klopt het misschien dat je nu in de wind loopt?

A: He?

L: Of er bij jou wind staat

A: Ja er staat bij mij wind, ik ga nu weer de bocht om. Ik zit de hele dag al te zoomen en te bellen

L: Hahaha ja, ik moet zeggen dat meer mensen mij het liefst bellend spreken, zodat ze een stuk kunnen wandelen of buiten kunnen zitten.

A: Ja precies, even bewegen, maar ik ben bijna weer thuis en als het goed is, is de wind weer weg.

L: Ja, ik heb ook niet heel veel vragen meer, het is best duidelijk, maar nog even over de zelf-organisierendheid van de initiatieven. Ik krijg het gevoel van hun kant dat ze best wel zelf-organiserend zijn en niet op heel veel gebieden afhankelijk zijn van de gemeente. Bijvoorbeeld op het gebied van financiële ondersteuning, hoe zie jij dat. Zijn ze inderdaad financieel onafhankelijk of hebben ze daar toch wel, jullie wel bij nodig.

A: Bij voorkeur niet natuurlijk, dat is alleen maar mooi, dat ze daar financieel onafhankelijk zijn. Dat is, dat is prima. Het is vaak wel de eerste vraag van een initiatief, van we zullen wel geld nodig hebben en daarvoor kloppen we aan bij de gemeente. Dat is prima, dan kijken we wat er kan. Maar ik denk onafhankelijke initiatieven helemaal goed.

L: En als ze wel financiële ondersteuning willen, wat moeten ze daar dan voordoen?

A: Eeh, voor de dagelijkse of wat kleinere dingen kunnen ze terecht bij dat initiatieven fonds, dat gebruiken ze ook voor bijvoorbeeld zaaltjes en communicatiekosten. Als het groter wordt, dan wordt het een project dan moet er een projectplan komen en dan gaan we daarna kijken.

L: Maken veel initiatieven daar nu gebruik van?

A: Nou Energie-U die zijn bezig met een aanbesteding, voor de energieambassadeurs, bij Nije-Wetering kunnen ze daar iemand voor inhuren. Dus die krijgen wel jaarlijks geld. En andere initiatieven gebruiken het initiatievenfonds en veemarkt 2020 is nu dus opweg om een proeftuin te worden. Dan gaan we het over heel veel geld hebben, maar met landelijke steun, dus dan gaat er geld komen uit heel veel potjes. Veel initiatieven zijn bezig met collectie inkoopacties te organiseren en de subsidie daarvoor. Inkoopacties organiseren. Zo er zijn wat vaste subsidies voor en als je meer wil moet je een projectplan maken en aan alle projectplanregels voldoen en dat zijn Europees allemaal wetten voor, hoe wij geld mogen geven. Dat is heel ingewikkeld. Daar komen we dan wel uit, als gemeente ben je daaraan verbonden. Je kan niet zomaar geld geven. Bij bepaalde bedragen moet het aanbesteed worden, allemaal gedoe. Maar dat is allemaal om het uiteindelijk goed te kunnen doen, maar het is wel hoe de wet in elkaar zit.

L: Ja, het hoort er allemaal bij.

A: Heb jij nu gehoord dat ze ergens geld voor wilden wat er niet was?

L: Nee, ik heb daar weinig. of eigenlijk vooral dat ze zelf geld hebben opgehaald of uit de buurt, we zijn hier mee bezig uit buurtpotjes ofzo. Maar nog niet dat de gemeente ze daar niet in steunt.

A: Die buurtpotjes kunnen heel goed dat initiatievenfond zijn. En Energie-U krijgt natuurlijk een deel.

L: Je hoort ook veel creatieve oplossingen, ik heb een aantal keer Samendoen gehoord volgens mij Stichting Doen en Energie samen. Dat ze daar ook op focussen voor geld, ik denk dat ze daar vrij creatief in zijn.

A: Ja, dat kunnen ze heel goed.

L: Om eerlijk te zijn heb ik een heel duidelijk beeld gekregen vanuit Gemeente perspectief,

A: Heel mooi, mooie tijd